

2009

ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΣΤΗΝ
ΕΛΛΑΔΑ ΠΡΟΦΙΛ
ΕΛΕΓΚΤΗ ΚΑΙ
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ
ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ
ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ
ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΚΑΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ :

ΖΑΡΚΑΛΗΣ ΚΛΕΟΜΕΝΗΣ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ :

ΜΑΝΑΛΗ ΚΑΛΛΙΟΠΗ-ΛΟΥΚΙΑ

ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΥ ΕΥΑ

ΑΤΕΙ ΗΠΕΙΡΟΥ
ΤΜΗΜΑ: ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ
ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ.

ΠΡΕΒΕΖΑ 2009

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	3
ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ	5
Η ΑΠΑΡΧΗ ΤΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	7
Η ΑΠΟΠΕΙΡΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ ΤΟ 1931	12
Η ΙΔΡΥΣΗ ΤΟΥ ΣΟΛ, 1955	14
Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΣΟΛ	18
Η ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ ΤΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ ΚΑΙ Η ΙΔΡΥΣΗ ΤΟΥ ΣΟΕΛ, 1992	23
Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ Ο ΤΡΟΠΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΣΟΕΛ	25
ΟΡΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ :	31
ΓΕΝΙΚΑ ΠΕΡΙ ΕΛΕΓΧΟΥ	32
ΕΙΔΗ ΕΛΕΓΧΩΝ	33
ΝΟΜΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ ΕΛΕΓΧΟΥ	35
ΑΛΛΑΓΕΣ ΣΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ	40
ΑΠΟΚΤΗΣΗ ΑΔΕΙΑΣ ΕΛΕΓΚΤΩΝ	51
ΤΡΟΠΟΣ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΕΛΕΓΧΟΥ	51
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ	53
ΧΡΗΣΙΜΟΤΗΤΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ	54
ΜΕΘΟΔΟΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ	55
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ	60
ΈΝΝΟΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ	60
ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ	61
ΜΕΛΕΤΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΙΚ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ	63
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ	67
ΚΕΝΑ ΚΑΙ ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ ΤΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ	68
ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΈΛΕΓΧΟΣ	68
ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	70
ΦΑΚΕΛΟΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ (Φ.Ε.)	70
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΦΥΛΛΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	71

ΛΟΙΠΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΩΝ ΦΥΛΛΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	72
ΠΡΟΦΙΛ ΕΛΕΓΚΤΗ ΑΠΟ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗΣ ΑΠΟΨΗΣ.....	76
ΠΡΟΣΟΝΤΑ, ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ, ΕΥΘΥΝΕΣ ΕΛΕΓΚΤΗ	77
ΠΡΟΣΟΝΤΑ ΟΡΚΩΤΟΥ ΛΟΓΙΣΤΗ ΕΛΕΓΚΤΗ	77
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ- ΕΥΘΥΝΕΣ ΟΡΚΩΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ ΛΟΓΙΣΤΗ	78
ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	83
ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΥΝ ΤΟΥΣ ΟΡΚΩΤΟΥΣ ΕΛΕΓΚΤΕΣ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΕΛΕΓΧΟ	84
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ ΤΟΥ ΟΡΚΩΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ - ΛΟΓΙΣΤΗ.....	85
ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΕΓΓΡΑΦΗΣ Α.Ο.Ε.Λ.....	87
ΜΗΤΡΩΟ ΟΡΚΩΤΩΝ ΕΛΕΓΚΤΩΝ ΛΟΓΙΣΤΩΝ	89
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ	91
ΜΙΑ ΓΕΝΙΚΗ ΕΙΚΟΝΑ ΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΚΛΑΔΟΥ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ	95
ΟΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΚΑΙ Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΛΟΓΙΣΤΩΝ	95
ΔΙΕΘΝΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΛΟΓΙΣΤΩΝ (ΔΟΛ).....	97
ΤΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΚΑΙ ΡΥΘΜΙΣΗ ΤΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ.....	99
ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΩΝ (ΕΛΤΕ) ΚΑΙ Η ΠΡΩΤΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΔΙΕΘΝΩΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ.	102
Α.Ι.Ο.Λ. (ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΟΡΚΩΤΩΝ ΛΟΓΙΣΤΩΝ).....	103
ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΟΡΚΩΤΩΝ ΕΛΕΓΚΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΣΕ ΑΛΛΕΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΔΥΣΗΣ	111
Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΩΝ Τ.Ε.Ι	114
ΠΤΥΧΙΟ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ	115
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ(ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΤΥΧΙΟΥΧΟΥΣ ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ)	117
ΤΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ.....	119
ΕΠΙΛΟΓΟΣ	122
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	124

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Σε μία σύγχρονη κοινωνία παρατηρούνται συνεχείς οικονομικές εξελίξεις, όπως η αύξηση του αριθμού των μεγάλων επιχειρήσεων και των πολύπλοκων οικονομικών οργανισμών, ο θεμιτός και αθέμιτος ανταγωνισμός, η μεγάλη ανάπτυξη των οργανωμένων αγορών χρήματος και κεφαλαίου και η συνεχής διεύρυνση της τάξης των επαγγελματιών στελεχών επιχειρήσεων.

Μέσα σε αυτή την πολύπλοκη εξελισσόμενη οικονομική πραγματικότητα ο πειρασμός για ατασθαλίες, καταχρήσεις, απόκρυψη στοιχείων και άλλα με σκοπό να προσκομίσουν ορισμένοι οικονομικά οφέλη είναι πολύ μεγάλος.

Για το λόγο αυτό όπως επίσης και η ανάγκη να διασαφηνισθούν πλήρως οι δραστηριότητες της επιχείρησης επιβάλλουν τον έλεγχο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ:

- ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ
- Η ΑΠΑΡΧΗ ΤΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ 1822
- ΑΠΟΠΕΙΡΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ 1931
- Η ΙΔΡΥΣΗ ΤΟΥ Σ.Ο.Λ 1955
- Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ Κ Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ Σ.Ο.Λ
- Η ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ ΤΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ
- Η ΙΔΡΥΣΗ ΤΟΥ Σ.Ο.Ε.Λ 1992

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ

Τα πρώτα ίχνη για την ύπαρξης λογιστών και ελεγκτών βρίσκονται στους αρχαίους χρόνους.

Ειδικότερα:

➤ Στην Βαβυλώνα 3000 π.χ.

Στους Νινευίτες υπήρχαν εμπορικοί νόμοι, που καθόριζαν τον τρόπο διενέργειας των συναλλαγών. Ο γραμματέας, που σημείωνε πάνω σε μεγάλες πλάκες τις μεγάλες συναλλαγές και τις νομιμοποιούσε με την υπογραφή του, ήταν ο Πραγματογνώμων - Λογιστής της εποχής εκείνης.

➤ Στην Αρχαία Αίγυπτο

Οι Φαραώ είχαν ορίσει τους «Επιστάτες» για τον έλεγχο της παραγωγής των σιτηρών, προκειμένου να προσδιοριστεί η φορολογητέα ύλη.

➤ Στην Αρχαία Αθήνα.

Στην Αρχαία Αθήνα, πριν από το 300 π.χ., είχαν ιδρυθεί:

- Το Σώμα ή Συνέδριο Λογιστών για την επίβλεψη των οικονομικών του Κράτους. Οι Λογιστές διενεργούσαν ελέγχους στους δημόσιους Ταμίες και όσοι από αυτούς παρανομούσαν αναφέρονταν στη Δικαιοσύνη.
- Το Σώμα Ελεγκτών (αναθεωρητών), που αποτελείτο από 10 εφόρους, εκλεγμένους από το Λαό, οι οποίοι ονομάζονταν «εύθηνοι» και είχαν αρμοδιότητα τον έλεγχο των οικονομικών των αρχόντων που αποχωρούσαν από το αξίωμα τους.

Για πρώτη φορά, γύρω στα 400 π. Χ. ο νόμος αξίωσε να δημοσιεύονται οι λογαριασμοί των τότε εταιριών.

- ### ➤ Υπόλοιπη αρχαία Ελλάδα:
- Συναντούμε τους εξεταστές, συνηγόρους, δοκιμαστήρες (Αχαϊκή συμπολιτεία), αρχησκόπους (Φθιώτιδα), κατόπτας (Βοιωτία), απολόγους (Θάσο) οι οποίοι ήταν επιφορτισμένοι με διάφορες αρμοδιότητες.

➤ **Στην Αρχαία Ρώμη**

Στην αρχαία Ρώμη, ο έλεγχος των οικονομικών του Κράτους είχε ανατεθεί στους ύπατους ή κήνσορες ή Ταμίες, οι οποίοι εξέταζαν τους λογαριασμούς των επαρχιών και είχαν την επίβλεψη του δημόσιου θησαυρού.

➤ **Στην Αναγέννηση {13ος αιώνα}**

Κατά την αναγέννηση καθιερώνεται μία υποτυπώδης μορφή εσωτερικού ελέγχου. Στην Ιταλία ασχολούνται δύο διαφορετικά πρόσωπα για τον έλεγχο των οικονομικών.

Επίσης, στο Υπ. Οικονομικών της Αγγλίας είχε καθιερωθεί το πρώτο κατάστιχο να φυλάσσεται από τον θησαυροφύλακα, ένα δεύτερο από τον Γραμματέα της Καγκελαρίας και ένα τρίτο από τον αντιπρόσωπο του Βασιλιά.

Η πρώτη εμφάνιση του όρου « Auditor »(ελεγκτής) έγινε την εποχή του Εδουάρδου του Α', όπου οι καταχραστές, κατά την μαρτυρία των ελεγκτών, οδηγούντο στη φυλακή.

Η πρώτη Ένωση Επαγγελματιών Ελεγκτών ιδρύθηκε το 1581 στη Βενετία με τίτλο «Coliegio dei Raxonati», η οποία ήταν κρατικός θεσμός με μεγάλη επιρροή.

➤ **Στη Γαλλία**

Στη Γαλλία ιδρύθηκε, στα τέλη του 17ου αιώνα, το Ελεγκτικό Συνέδριο του Παρισιού για τον έλεγχο των Εθνικών Λογαριασμών.

➤ **Στην Αγγλία {αρχές 19ου αιώνα}**

Στην Αγγλία, στις αρχές του 19^{ου} αιώνα, εισάγεται ο θεσμός των Ορκωτών Λογιστών (Chartered Accountants), ο οποίος υποστηρίζεται από την Αγγλική νομοθεσία.

Παράλληλα, ιδρύονται οι κατωτέρω επαγγελματικές ενώσεις των Ορκωτών Λογιστών:

- «Society of Accountants in Edinburgh» (1854), το οποίο μετονομάστηκε σε «Institute of Chartered Accountants in Scotland».
- «Institute of Chartered Accountants in England and Wales» (1880).
- «Society of Incorporated Accountants and Auditors» (1885) (συγχωνεύθηκε το 1957 με τις λοιπές ενώσεις).
- «Institute of Chartered Accountants in Ireland».

Οι ενώσεις αυτές βοήθησαν πολύ στην ανάπτυξη της Ελεγκτικής Επιστήμης στην Αγγλία.

Η ΑΠΑΡΧΗ ΤΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η ιστορία του ελέγχου σε ότι αφορά στον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας στη σύγχρονη Ελλάδα συνδέεται, όπως και σε όλες τις χώρες, με το θεσμό της ανώνυμης εταιρείας (Α.Ε). Η Α.Ε ως όχημα επιχειρηματικής δραστηριότητας προβλέφθηκε για πρώτη φορά από τον Ναπολέοντιο Εμπορικό Κώδικα που εισήχθη αυτούσιος στο υπό σύσταση ελληνικό κράτος, ήδη από του έτους **1822**. Ο κώδικας αυτός μεταφράστηκε στα ελληνικά το έτος **1835** και πήρε την επίσημη μορφή του Ελληνικού Εμπορικού Κώδικα (ΕΕΚ).

Σε σχέση με την Α.Ε., ο ΕΕΚ (άρθρα 19,29 έως 37 και 40 έως 45) περιλάμβανε μόνο στοιχειώδεις ρυθμίσεις. Ήταν η εποχή του Laissez Faire¹.

Όπως πολλοί συγγραφείς έχουν ισχυριστεί, η Α.Ε. δεν εμφανίστηκε στην Ελλάδα ως ανάγκη της αγοράς, αλλά ως επιταγή της νομοθεσίας.

¹ Δηλαδή της μη ανάμειξης του κράτους στην οικονομία, που διήρκησε μέχρι τις πρώτες δεκαετίες του 20^{ου} αιώνα (1918). Η εποχή αυτή συμπίπτει με την ολιγαρχική πολιτική περίοδο της νεότερης Ελλάδος.

Αυτό βέβαια είναι αναμενόμενο, αφού παγκοσμίως η ανάπτυξη του θεσμού της ανώνυμης εταιρείας συνδέεται με τη Βιομηχανική Επανάσταση, ενώ το φαινόμενο αυτό δεν έλαβε χώρα στην Ελλάδα του 19^{ου} αιώνα, αλλά αργότερα.

Ωστόσο, ανώνυμες εταιρείες συστήθηκαν και στη διάρκεια του 19^{ου} αιώνα. Αξίζει να αναφερθεί ότι οι πρώτες Α.Ε. που ιδρύθηκαν ήταν τραπεζικές και ασφαλιστικές. Ο αριθμός συστάσεων Α.Ε.² αυξήθηκε σημαντικά με την πρόοδο της εκβιομηχάνισης στις αρχές του 20^{ου} αιώνα και κυρίως μετά το 1921. Ωστόσο, οι Α.Ε. στην Ελλάδα παρουσίαζαν υψηλό βαθμό θνησιμότητας και το 1900 υπήρχαν λιγότερες από 30 ενεργές Α.Ε.

Η οικογενειακή και όχι πραγματικά κεφαλαιακή υπόσταση των ελληνικών Α.Ε. του 19^{ου} αιώνα έχει προταθεί ως εξήγηση της απουσίας ουσιαστικής κρατικής ρύθμισης αυτής της μορφής δραστηριότητας.

Ωστόσο, καθώς ο αριθμός των Α.Ε. αύξανε και ύστερα από αρκετές περιπτώσεις σκανδάλων (εταιρικές απάτες) άρχισε σταδιακά η ρυθμιστική παρέμβαση του κράτους. Ακόμη και κατά την εποχή του *Laissez Faire*, υπήρξαν τουλάχιστον τέσσερις προσπάθειες για παρέμβαση κατά τα έτη 1889, 1896, 1910 και 1913. Οι προσπάθειες αυτές όμως αποτύγχαναν καθώς «... τα συντασσόμενα εκάστοτε νομοσχέδια, είτε δεν έφθαναν μέχρι της Βουλής, είτε ψηφιζόμενα εις πρώτην ανάγνωσιν ελησμονούντο εις τα αρχεία»³. Φαίνεται ότι επιχειρηματικά συμφέροντα της εποχής εκείνης είχαν αρκετή δύναμη για να παρεμποδίζουν την κρατική παρέμβαση.

Στη δεκαετία του **1910** συνέβησαν δραματικές αλλαγές στην Ελλάδα καθώς η ολιγαρχική πολιτική περίοδος ήρθε στο τέλος της. Με ορόσημο την επανάσταση στο Γουδί του 1909, το πολιτικό σύστημα άνοιξε σε ευρύτερες μάζες του ελληνικού λαού και τέθηκαν τα θεμέλια ενός

² Ο Γρηγοράκος (1964) ισχυρίζεται ότι η αύξηση του αριθμού των Α.Ε. οφειλόταν κυρίως στη μετατροπή μικρών οικογενειακών επιχειρήσεων για φορολογικούς λόγους.

³ Αναγνωστόπουλος, 1937

κρατικού κορπορατιστικού μοντέλου από τον Ελευθέριο Βενιζέλο που ανέλαβε την εξουσία. Σε αυτό το ευρύτερο πλαίσιο άρχισε και η κρατική παρέμβαση στη Λογιστική και Ελεγκτική.

Η πρώτη επέμβαση ήταν με τον **N.1348/1918**⁴. Καθώς επικρατούσαν συνθήκες πλήρους αναρχίας⁵ στη διαχείριση των Α.Ε.Ο νόμος αυτός είχε σαν βασικό στόχο την προστασία από την κερδοσκοπία και την απάτη. Έτσι προσπάθησε να ρυθμίσει βασικά λογιστικά θέματα, όπως ο υπολογισμός των λογιστικών κερδών. Το πλέον ίσως σημαντικό, έφερε όλες τις Α.Ε. κάτω από στενή κρατική εποπτεία, παρά τη δημόσια αντίδραση και αυστηρή κριτική που υπέστη για το λόγο αυτό.

Ο νόμος **1348/1918** ήταν ένα επείγον μέτρο και είχε κάποια αποτελέσματα, παρά το γεγονός ότι οι κρατικοί λειτουργοί που ανέλαβαν την εποπτεία των Α.Ε. παρουσίαζαν γενικευμένη έλλειψη λογιστικής εκπαίδευσης και εμπειρίας. Ο νόμος αυτός όμως ουσιαστικά λειτούργησε ως προοίμιο ενός νέου, πληρέστερου νομοθετήματος περί ανωνύμων εταιρειών, του νόμου **2190/1920**. Ο νέος αυτός νόμος ρυθμίζει και σήμερα τη λειτουργία της Α.Ε., πέραν του ότι εμπεριέχει τις βασικές λογιστικές ρυθμίσεις ευρύτερης εφαρμογής. Ο νόμος 2190/1920 είχε προσεκτικά μελετηθεί.

Συμπεριέλαβε όλες τις βασικές διατάξεις του νόμου 1348/1918 και ρύθμισε επιπλέον μια σειρά θεμάτων, όπως η σύσταση μιας Α.Ε., η διοίκησή της, η σύνθεση του διοικητικού της συμβουλίου, η γενική συνέλευση των μετόχων κ.λπ. Ακόμη, εισήγαγε διατάξεις για την κατάρτιση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, τη διανομή κερδών και το πλέον σημαντικό για την Ελεγκτική, **ο νόμος 2190/1920 προέβλεπε για πρώτη φορά τον ορισμό εξωτερικών ελεγκτών για τις ανώνυμες εταιρείες.**

⁴ Εισαγωγική έκθεση του μεταγενέστερου νόμου 2190/1920.

⁵ Μη διενέργεια αποσβέσεων και απογραφής, διανομή ανύπαρκτων κερδών, παραπλανητικές χρηματοοικονομικές καταστάσεις κ.λπ.

Συγκεκριμένα, **το άρθρο 36⁶** όρισε ότι ο ισολογισμός κάθε Α.Ε. πρέπει να ελέγχεται από τουλάχιστον δύο ελεγκτές, διοριζόμενους από την ετήσια γενική συνέλευση των μετόχων. **Το άρθρο 37** του ίδιου νόμου, έδωσε στους ελεγκτές μια σειρά από δικαιώματα, όπως πρόσβαση σε κάθε εταιρικό βιβλίο και αρχείο και δυνατότητα πρόσκλησης έκτακτης γενικής συνέλευσης. Απαίτησε, επίσης, οι ελεγκτές να δίνουν έκθεση για τον έλεγχό τους στην ετήσια γενική συνέλευση των μετόχων.

Το άρθρο 37 καθόρισε επίσης την έννοια του ελέγχου ως «... την επιβεβαίωση της ακριβείας και νομιμότητας των λογιστικών εγγραφών εκ των οποίων τα στοιχεία του ισολογισμού προέρχονται».

Σχετικά με την κατάρτιση του ισολογισμού, το άρθρο 43 όριζε ότι «... ο ισολογισμός πρέπει να καταρτίζεται με απόλυτη σαφήνεια, ώστε η πραγματική χρηματοοικονομική θέση της επιχείρησης να δύναται να εξαχθεί από αυτόν», ενώ για την κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης το ίδιο άρθρο όριζε ότι «... η ανάλυση κερδών και ζημιών πρέπει να συνοδεύει τον ισολογισμό και να προσδιορίζει τα πραγματικούς πραγματοποιηθέντα κέρδη και ζημίες».

---

⁶ Αναγνωστόπουλος 1937

Η έκθεση του ελεγκτή ακολουθούσε το παρακάτω υπόδειγμα:

Προς την τακτική γενική συνέλευση των μετόχων της Α.Ε. ΧΧΧ

Κύριοι,

Έχουμε την τιμή να σας πληροφορήσουμε ότι από τον έλεγχο του ισολογισμού της εταιρείας σας για το έτος 19ΧΧ, τον οποίο διενεργήσαμε σύμφωνα με την εντολή σας προς εμάς, βρήκαμε πλήρη ακρίβεια στις εγγραφές και συμφωνία των υπολοίπων του καθολικού με τον ισολογισμό, ο οποίος και υποβάλλεται προς εσάς για έγκριση.

Ο έλεγχός μας αποκάλυψε απόλυτη τάξη στα βιβλία της εταιρείας, ότι τα δάνεια της εταιρείας εξυπηρετούνται, ότι το μέγεθος των εξόδων είναι εύλογο, ότι σε γενικές γραμμές έχει υπάρξει σημαντική βελτίωση στις επιχειρηματικές δραστηριότητες της εταιρείας κατά την υπό εξέταση χρήση και όλα αυτά αποδεικνύουν ότι η διαχείριση της εταιρείας γίνεται χωρίς λάθη και αποτελεσματικά.

Ως εκ τούτου συστήνουμε σε εσάς να εγκρίνετε τον υποβληθέντα ισολογισμό.

*Πηγή: Μετάφραση από το αγγλικό πρωτότυπο έκθεσης ελέγχου της εποχής, στο
Mattinly, L.A. (1964.)*

Αυτό ήταν εν συντομία το πλαίσιο άσκησης της Ελεγκτικής στις αρχές του 20^{ου} αιώνα. Οι ελεγκτές κατά τον νόμο ήταν εφοδιασμένοι με τις απαραίτητες εξουσίες για την εκτέλεση των καθηκόντων τους. Ωστόσο, ένα από τα προβλήματα ήταν ότι ο νόμος 2190/1920 δεν καθόριζε τα προσόντα τους και συνεπώς ο καθένας μπορούσε να διοριστεί ελεγκτής.

Στην πράξη, ελεγκτές διορίζονταν άτομα με κύρος στην κοινωνία, όπως ιερείς, απόστρατοι στρατηγοί, αστυνομικοί κ.λπ. Ένα άλλο πρόβλημα ήταν ότι, δεδομένου του οικογενειακού χαρακτήρα των ελληνικών επιχειρήσεων της εποχής, η θέσπιση του ελέγχου ήταν νομικό κατά βάση

κατασκευάσματος και όχι ανάγκη της αγοράς, με αποτέλεσμα να μη διενεργούνται τελικά στην πράξη ουσιαστικοί έλεγχοι.

Η ΑΠΟΠΕΙΡΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ ΤΟ 1931

Στη δεκαετία του 1920 μια νέα σειρά καταρρεύσεων τραπεζών και άλλων επιχειρήσεων οφειλόμενη από τη μια πλευρά σε κακοδιαχείριση και απάτες και από την άλλη στις ιδιαίτερα άσχημες οικονομικές συνθήκες που ακολούθησαν τη μικρασιατική καταστροφή, αποκάλυψε την αδυναμία του συστήματος ελέγχου. Για την κατάσταση αυτή είχαν μάλιστα ασκήσει εντονότατη κριτική καθηγητές του εμπορικού δικαίου. Ο **Θεοδωρόπουλος**, διευθυντής του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και ένας εκ των συντακτών του νόμου 2190/1920, ισχυρίστηκε ότι οι ελεγκτές διορίζονταν με βάση την υπακοή τους προς τις εταιρείες που έλεγχαν και όχι με βάση τις ικανότητές τους (1923). Υπογράμμισε επίσης ότι δεν είχαν οι ελεγκτές τις απαιτούμενες τεχνικές γνώσεις και **πρότεινε τη δημιουργία ενός Σώματος Ελεγκτών** ως λύση.

Ο Καραβάς (1930) διατύπωσε την πεποίθηση ότι «... Ο επί των ανωνύμων εταιρειών έλεγχος κατήντησεν εν τη εφαρμογή του μια πράξις καθαρώς τυπική, αποτελούσε ειρωνείαν έναντι της Πολιτείας .... Όσον και έναντι των μετόχων και λοιπών ενδιαφερομένων». Με την άποψη αυτή συμφώνησε και ο Σινόπουλος που τόνισε ότι το σύστημα ελέγχου είχε πλήρως αποτύχει και ότι ο διορισμός ελεγκτή ήταν αργομισθία (1932).

Η κατάσταση αυτή οδήγησε σε νέα κρατική παρέμβαση με τον **νόμο 5076/1931**, πάλι επί Βενιζέλου πρωθυπουργού. Από τη μελέτη των πρακτικών της Βουλής της εποχής εκείνης προκύπτει ότι πράγματι υπήρχε σοβαρό πρόβλημα εταιρικής διακυβέρνησης.

Ωστόσο, ενώ υπήρχε συμφωνία για την ανάγκη διόρθωσης των πραγμάτων, είχαν διαμορφωθεί δύο διαφορετικές απόψεις⁷ σχετικά με τη λύση αυτού του προβλήματος.

- Η μια άποψη πρότεινε αυστηρό κρατικό έλεγχο των επιχειρήσεων και τη δημιουργία ενός σώματος κρατικών ελεγκτών.
- Στον αντίποδα, η φιλελεύθερη τάση υποστήριζε ελάχιστη ή καθόλου κρατική παρέμβαση. Με τη δεύτερη άποψη συντασσόταν ο καθηγητής εμπορικού δικαίου Αναστασιάδης που τόνισε ότι καμία άλλη χώρα δεν είχε κρατικούς ελεγκτές και πίστευε ότι αν η λύση αυτή εφαρμοζόταν, οι ελεγκτές θα κατέληγαν παράσιτα σε βάρος είτε του κρατικού προϋπολογισμού ή των επιχειρήσεων.

Ο πρωθυπουργός Βενιζέλος πάντως στάθηκε αποφασιστικά κάπου στη μέση και, αγνοώντας αντιστάσεις, προχώρησε στην ψήφιση του **νόμου 5076/1931**. Ο νόμος αυτός, εκτός από αλλαγές στο σύστημα κρατικής εποπτείας των Α.Ε., **προέβλεπε τη δημιουργία Σώματος Ορκωτών Λογιστών**. Οι ελεγκτές του σώματος αυτού θα απολάμβαναν δημόσιο κύρος και η όλη λειτουργία του θεσμού θα τελούσε υπό την εποπτεία του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας. Με βάση σχετικές προβλέψεις του νόμου 5076/1931 και εκτελεστικά διατάγματα που εκδόθηκαν κατ' εξουσιοδότησή του, η λειτουργία του νέου σώματος είχε τέσσερα χαρακτηριστικά:

α) *Ο διορισμός ελεγκτών από μέλη του Σώματος παρέμενε προαιρετικός, με την πρόβλεψη να γίνει υποχρεωτικός στο μέλλον.*

β) *Το Σώμα θα διοικούταν από ένα διοριζόμενο από το κράτος Εποπτικό Συμβούλιο, στο οποίο θα υπήρχε εκπρόσωπος των ελεγχόμενων εταιρειών.*

---

⁷ Αξίζει πάντως να αναφερθεί ότι κατά τη διάρκεια των συζητήσεων στη Βουλή διατυπώθηκαν υψηλού επιπέδου επιχειρήματα και φάνηκε ότι οι ομιλητές είχαν γνώση των πρακτικών και των εμπειριών άλλων χωρών της Δυτικής Ευρώπης και των ΗΠΑ.

γ) Η αμοιβή του ελέγχου θα καθοριζόταν από το Εποπτικό Συμβούλιο με αντικειμενικά κριτήρια.

δ) Ο αριθμός των ελεγκτών θα οριζόταν από τον νόμο.

Δηλαδή, μέσα στα πλαίσια του κρατικού-κορπορατικού πολιτικού μοντέλου είχαμε τη δημιουργία ενός κλειστού επαγγέλματος υπό κρατική κηδεμονία. Ωστόσο, το 1932 ο Βενιζέλος έχασε τις εκλογές και η νέα κυβέρνηση δεν στήριξε το νέο θεσμό.

Έτσι, καθώς ο διορισμός ελεγκτών από μέλη του Σώματος ήταν προαιρετικός, ουσιαστικά το σώμα αυτό δεν λειτούργησε ποτέ.

Η ΙΔΡΥΣΗ ΤΟΥ ΣΟΛ, 1955

Η ανυπαρξία ουσιαστικού ελέγχου επί των ανωνύμων εταιρειών συνέχισε να προκαλεί έντονη κριτική από διαπρεπείς νομικούς. Για παράδειγμα, ο καθηγητής **Τσιριντάνης** (1960) περιέγραψε συνοπτικά την κατάσταση στον έλεγχο των Α.Ε. ως εξής:

«... Εγγυτέρα εξέτασις του θέματος δεικνύει ότι ο έλεγχος τον οποίον δια τώσων διευκολύνσεων υποβοηθεί ο νόμος είναι εν τη πράξει σκιώδης. Τούτο δια τον απλούστατον λόγον ότι πρόκειται περί ελεγκτών οι οποίοι εκλέγονται υπό της γενικής συνελεύσεως, δηλαδή υπ'αυτής της εσλεγχόμενης πλειονοψηφίας. Επειδή δε της πλειονοψηφίας ταύτης τα συμφέροντα συμπίπτουν συνήθως προς τα των μελών του διοικητικού συμβουλίου, δια αυτό εν τη πράξει έλεγχος εκ μέρους των ελεγκτών της πλειονοψηφίας σημαίνει ότι το διοικητικό συμβούλιο ελέγχει εαυτό δια προσώπων της εμπιστοσύνης του, την εκλογή των οποίων επιτυγχάνει κατ'αρεσκείαν. Και πρέπει να συντρέξουν ειδικαί όλως περιπτώσεις διενέξεων... Δια να μη αποτελεί ο έλεγχος αυτός τύπος κενού περιεχομένου. Ας ελπίσωμεν, ότι η εφαρμογή του θεσμού των ορκωτών λογιστών θα φέρει βελτιώσεις εν προκειμένω».

Ο **Αναστασιάδης** (1949, σελ.382) τόνισε ότι «...ουχί σπανίως οι διοριζόμενοι ελεγκτές περιορίζουν την δράσιν αυτών εις την υπογραφήν της υπό τους διοικητικού συμβουλίου ετοιμασθείσης εκθέσεως, ενίοτε δε άνευ, αναγνώσεως ταύτης». Το θέμα της αργομισθίας έθιξε και ο Τσουτρέλης (1953, σελ.53): «Ως... έχει διαμορφωθεί (έλεγχος), δεν ευρίσκομεν να έχη άλλην χρησιμότητα παρά να παρέχη την ευκαιρίαν εις τους Διοικούντας Συμβούλους να ανταμείβουν φιλικά των πρόσωπα, άτινα εξυπηρέτησαν ή εξυπηρετούν την εταιρείαν».

Εν τω μεταξύ, η γερμανική κατοχή 1940-1944 και ο εμφύλιος πόλεμος 1945-1949 που ακολούθησε, κατέστρεψαν σχεδόν ολοκληρωτικά τις κάθε είδους υποδομές του κράτους. Αρχικά, με την αποχώρηση των γερμανικών στρατευμάτων το 1944, οι Βρετανοί ανέλαβαν όχι μόνο την πολιτικό-στρατιωτική στήριξη των κεντροδεξιών πολιτικών δυνάμεων, αλλά και την οικονομική και διοικητική στήριξη του κράτους. Στα πλαίσια αυτά είχε εγκατασταθεί από το 1946 στην Αθήνα ομάδα Βρετανών ορκωτών λογιστών για να βοηθήσουν προσφέροντας λογιστικές υπηρεσίες στη διαχείριση της βοήθειας και στη βελτίωση των διοικητικών δομών του κράτους (Caramanis and Dedoulis, 2005).

Όταν λόγω οικονομικών και άλλων προβλημάτων οι Βρετανοί παραχώρησαν τη θέση τους στις ΗΠΑ το 1947, η ανοικοδόμηση της χώρας έγινε δυνατή με την αμερικάνικη χρηματοδότηση από το σχέδιο Μάρσαλ (Marshall Plan), στα πλαίσια της πολιτικής Τρούμαν (Truman Doctrine) για τον περιορισμό της επιρροής της Σοβιετικής Ένωσης. Προϋπόθεση για την ομαλή ροή της βοήθειας και των δανείων ήταν η εφαρμογή αυστηρών (λογιστικών και άλλων) ελέγχων στους οργανισμούς και τις ιδιωτικές εταιρείες που λάμβαναν τα σχετικά ποσά.

Για το σκοπό αυτό, με βάση μια συμφωνία του 1948 με το ελληνικό κράτος, οι Αμερικανοί συνέχισαν να χρησιμοποιούν τους Βρετανούς ορκωτούς λογιστές. Επιπλέον, προβλέφθηκε ότι οι Βρετανοί ελεγκτές θα

βοηθούσαν στη δημιουργία ενός Σώματος Ορκωτών Λογιστών, η λειτουργία του οποίου εθεωρείτο απαραίτητη, καθώς και στην εκπαίδευση νέων λογιστών και ελεγκτών ώστε να αποκτήσουν αυτοί τις απαιτούμενες γνώσεις και ικανότητες.

Το έτος **1949** η ελληνική κυβέρνηση συνέστησε επιτροπή με σκοπό την υποβολή προτάσεων για τη δημιουργία Σώματος Ορκωτών Λογιστών. Στην επιτροπή συμμετείχε η ομάδα των Βρετανών ορκωτών λογιστών και Έλληνες ανώτεροι κρατικοί λειτουργοί. Ωστόσο, η επιτροπή είχε δυσκολία να καταλήξει σε κοινές προτάσεις καθώς οι Βρετανοί σύμβουλοι πρότειναν το Σώμα αυτό να δημιουργηθεί με βάση το άγγλο-σαξονικό μοντέλο της ελεύθερης αγοράς, ενώ οι Έλληνες τεχνοκράτες προτιμούσαν το επάγγελμα να είναι υπό κρατική εποπτεία, δεδομένης και της αποτυχίας προηγούμενων προσπαθειών. Οι συμβιβαστικές προτάσεις που τελικά υπέβαλε η επιτροπή τον Μάρτιο του **1952** δεν κρίθηκαν αρκετά φιλελεύθερες από τον νέο Υπουργό Συντονισμού, Σ.Μαρκεζίνη, ο οποίος ζήτησε από τους Βρετανούς να υποβάλλουν ξεχωριστά τις δικές τους προτάσεις. Πράγματι, οι Βρετανοί υπέβαλαν νέες προτάσεις τον Ιανουάριο του **1953** για τη δημιουργία ενός αυτοδιοικούμενου Σώματος ελεύθερου από κρατική εποπτεία (free market model). Με βάση τις προτάσεις αυτές προετοιμάσθηκε σχετικό νομοσχέδιο τον Ιούλιο του **1954**. Ωστόσο, στα τέλη του ίδιου έτους, ο Σ.Μαρκεζίνης αντικαταστάθηκε στο Υπουργείο Συντονισμού από τον Παναγή Παπαληγούρα. Ο νέος υπουργός, αλλά και άλλα συναρμόδια μέλη της κυβέρνησης, διαφωνούσαν με το νομοσχέδιο καθώς προτιμούσαν το Σώμα να είναι υπό κρατική εποπτεία.

Οι απόψεις αυτές τελικά υπερίσχυσαν και στις **21 Απριλίου 1955** **ψηφίστηκε από τη Βουλή το Νομοθετικό Διάταγμα 3329/1955 με το οποίο γεννήθηκε το ελληνικό ελεγκτικό επάγγελμα**. Μια εικόνα για τις κρατούσες απόψεις αναδύεται καθαρά από τη μελέτη της εισηγητικής έκθεσης του νόμου αυτού:

«...Αποτελεί στοιχειώδη υποχρέωσιν του Κράτους όπως μεριμνήση δια τούτο και οργανώση έναν τακτικόν και συστηματικόν, κατασταλτικόν εννοείται, διαχειριστικόν έλεγχον (οργανισμών του ιδιωτικού και δημοσίου τομέα) κατά τρόπον ο οποίος να διασφαλίζη όσον είναι δυνατόν την νόμιμον και χρηστήν διοίκησιν αυτών... Εάν οργανωθεί ο έλεγχος ούτος επί υγειών βάσεων και επιτύχη... θα έχει ως βέβαιον αποτέλεσμα την ικανοποίησιν της κοινής γνώμης η οποία είναι λίαν ευαίσθητος όταν ακούη ή δαισθάνεται καταχρήσεις εις την διαχείρισιν του κοινού χρήματος.... Η δημιουργία ενός σοβαρού τακτικού ελέγχου θα αποτελέση σπουδαίον παράγοντα δια την ενίσχυσιν και ανάπτυξιν του θεσμού των ανωνύμων εταιρειών... Το (διοριζόμενον υπό του κράτους) Εποπτικόν Συμβούλιον πρόκειται... να παίξει ρόλον πρωταρχικής σημασίας εις την οργάνωσιν του ελέγχου και την επιτυχή εφαρμογήν αυτού. Διότι το Συμβούλιον τούτο θα διορίζη τους ορκωτούς λογιστάς, θα ασκή την πειθαρχίαν επ'αυτών και θα δύναται να αποβάλη αυτούς εκ του σώματος λόγω παραπτώματος».

- Μια εξήγηση για την τελική υπερίσχυση της άποψης υπέρ του κρατικού ελέγχου του ελεγκτικού επαγγέλματος κατά την ίδρυση του ΣΟΛ είναι ότι η μορφή αυτή διευκόλυνε το κράτος στην εξυπηρέτηση των στρατηγικών του στόχων και πολιτικών. Μ' έναν ημικρατικό ελεγκτικό φορέα για τις ιδιωτικές εταιρείες, το κράτος μπορούσε να αντιμετωπίσει καλύτερα τα οξύτατα δημοσιονομικά προβλήματα και υψηλά επίπεδα φοροδιαφυγής.
- Μια δεύτερη εξήγηση είναι ότι οι μεγάλες δυνάμεις της εποχής, η Βρετανία και κυρίως οι ΗΠΑ, δεν ζήτησαν από την Ελλάδα να ακολουθήσει το δικό τους μοντέλο στην οργάνωση του επαγγέλματος. Αυτό με τη σειρά του μπορεί να οφείλεται σε δύο λόγους. Ο ένας είναι ότι πιθανόν να έκριναν ότι το ελεγκτικό επάγγελμα υπό κρατική κηδεμονία και έλεγχο θα ήταν πιο αποτελεσματικό στις συνθήκες στις οποίες βρισκόταν η Ελλάδα την εποχή εκείνη. Ο άλλος, συμπληρωματικός, λόγος είναι ότι το διεθνές λογιστικό-ελεγκτικό επάγγελμα στις δεκαετίες του 1940 και 1950 δεν είχε διεθνοποιηθεί

ούτε είχε τη δύναμη που σταδιακά απόκτησε στις επόμενες δεκαετίες για να μπορεί να επηρεάζει εθνικές κυβερνήσεις για την προώθηση των συμφερόντων του στο διεθνές σκηνικό. Και πράγματι, σχετική ιστορική έρευνα (π.χ. Dedoulis and Caramanis, 2007) δεν εντόπισε στοιχεία περί αναμίξεως επαγγελματικών ενώσεων ελεγκτών της Μ. Βρετανίας ή των ΗΠΑ προς υποστήριξη του μοντέλου οργάνωσης του ελληνικού επαγγέλματος που πρότειναν οι Βρετανοί ορκωτοί λογιστές-σύμβουλοι της ελληνικής κυβέρνησης.

Είναι γεγονός ότι ο ιδρυτικός νόμος του ΣΟΛ (**άρθρο 6**) προέβλεπε τη σταδιακή μετατροπή του ΣΟΛ σε έναν αυτοδιοικούμενο οργανισμό, με τη συμμετοχή περισσότερων ορκωτών λογιστών στο Εποπτικό Συμβούλιο (ΕΣ). Επίσης, με το **νόμο 4107/1960 (άρθρο 7)** προβλέφθηκε σαφώς η προοπτική απελευθέρωσης του επαγγέλματος με την παροχή δυνατότητας για δημιουργία ανεξάρτητων γραφείων ορκωτών λογιστών. Και οι δύο όμως ρυθμίσεις – που εισήχθησαν με επίμονες προσπάθειες των Βρετανών συμβούλων – μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του **1990** δεν υλοποιήθηκαν από τις εκάστοτε κυβερνήσεις, με δεδομένη την αρνητική στάση των μελών της ηγεσίας του ΣΟΛ.

Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΣΟΛ

Η οργάνωση του ΣΟΛ με βάση τον ιδρυτικό του νόμο έχει τα βασικά χαρακτηριστικά μιας επαγγελματικής οργάνωσης, υπό κάποια έννοια ανάλογα με εκείνα του Δικηγορικού Συλλόγου ή του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος. Ταυτόχρονα, όμως, το ΣΟΛ προσέφερε επαγγελματική στέγη και άλλες συναφείς υπηρεσίες π.χ. διοικητική υποστήριξη προς τα μέλη του και λειτουργούσε ως φορέας προσφοράς επαγγελματικών υπηρεσιών προς τις ελεγχόμενες οικονομικές μονάδες.

Το ανώτατο όργανο διοίκησης του ΣΟΛ ήταν το Εποπτικό Συμβούλιο (ΕΣ). Το συμβούλιο αυτό ήταν πενταμελές και διοριζόταν από το κράτος.

Λειτουργούσε ως ανεξάρτητη διοικητική αρχή και αποφάσιζε για όλα τα σημαντικά θέματα (πρόσληψη προσωπικού, προαγωγές, επαγγελματικές εξετάσεις, επαγγελματικά πρότυπα εργασίας, πειθαρχικός έλεγχος, καθορισμός και είσπραξη αμοιβών ελέγχου από τους ελεγχόμενους οργανισμούς κ.λπ.).

Η εισαγωγή νέων μελών στο ΣΟΛ γινόταν με πανελλήνιες εξετάσεις κατόπιν απόφασης του ΕΣ, ανάλογα με τις ανάγκες. Αυτή η ρύθμιση είναι ένα κλασικό χαρακτηριστικό κλειστού, κατά την κοινωνιολογική θεωρία, επαγγέλματος. Στην ιεραρχία των ελεγκτών του ΣΟΛ υπήρχαν τέσσερις βαθμίδες:

- α)** Δόκιμος Β
- β)** Δόκιμος Α
- γ)** Βοηθός Ορκωτός Λογιστής
- δ)** Ορκωτός Λογιστής

Για να γίνει κάποιος Δόκιμος Β έπρεπε να έχει πτυχίο στα οικονομικά ή τη διοίκηση επιχειρήσεων και να επιτύχει σε εισαγωγικές εξετάσεις που αποφάσιζε και διοργάνωνε το ΕΣ. Για να προαχθεί ένας Δόκιμος Β σε Δόκιμο Α απαιτούνταν τριετής ευδόκιμη υπηρεσία και επιτυχία σε ειδικές επαγγελματικές εξετάσεις.

Για να προαχθεί ένας Δόκιμος Α σε Επίκουρο Ορκωτό Λογιστή απαιτούνταν πέντε επιπλέον έτη ευδόκιμης υπηρεσίας. Τέλος, μετά από άλλα τρία έτη υπηρεσίας το μέλος προαγόταν σε Ορκωτό Λογιστή που είχε το δικαίωμα ανάληψης ελεγκτικών εργασιών και υπογραφής εκθέσεων ελέγχου. Δηλαδή, για να προαχθεί κάποιος σε Ορκωτό Λογιστή επί ΣΟΛ απαιτούνταν τουλάχιστον 11 χρόνια υπηρεσίας. Στην πράξη όμως τα περισσότερα μέλη προάγονταν μετά από 15 ή και 20 έτη υπηρεσίας καθώς ο αριθμός Ορκωτών Λογιστών ήταν «κλειστός» και αποφαιζόταν από το ΕΣ. Το σύνολο των μελών του ΣΟΛ ήταν οργανωμένο σε «γραφεία» αποτελούμενα από έναν Ορκωτό Λογιστή, ως επικεφαλής, και μια

ολιγομελή ομάδα δόκιμων και επίκουρων ορκωτών λογιστών (συνήθως 3 έως 5 άτομα). Αυτό το «γραφείο» ήταν η λειτουργική/επιχειρησιακή μονάδα ελέγχου. Το Δεκέμβριο του **1992** το ΣΟΛ είχε 570 μέλη, που κατανέμονταν στις τέσσερις βαθμίδες.

Τα πλέον βασικά και ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του ΣΟΛ από πλευράς οργάνωσής του είχαν να κάνουν με την ανάθεση ελέγχων στους Ορκωτούς Λογιστές, τον καθορισμό και την είσπραξη αμοιβών ελέγχου που κατέβαλαν οι ελεγχόμενοι, με τον καθορισμό των αμοιβών που εισέπρατταν ως προσωπικό τους εισόδημα τα μέλη του ΣΟΛ καθώς και με τη θέσπιση αυστηρών ασυμβίβαστων με την ιδιότητα του μέλους του ΣΟΛ. Οι σχετικές διατάξεις στη νομοθετική ρύθμιση του 1955 αποσκοπούσαν στην εξασφάλιση της ανεξαρτησίας του ελεγκτή από τον ελεγχόμενο, με δεδομένη την αποτυχία λειτουργίας ενός στοιχειώδους μηχανισμού εξωτερικού ελέγχου των επιχειρήσεων, από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα.

Σε ότι αφορά στην ανάθεση ελέγχου στους Ορκωτούς Λογιστές, λειτουργούσε ένα σύστημα που στόχευε στην ισόρροπη κατανομή του ελεγκτικού έργου μεταξύ των μελών του ΣΟΛ, ενώ είχε καθιερωθεί υποχρεωτική αλλαγή Ορκωτού Ελεγκτή (rotation) μετά τη συμπλήρωση πενταετίας.

Οι αμοιβές ελέγχου καθορίζονταν από το ΕΣ του ΣΟΛ, λαμβάνοντας υπόψη αντικειμενικά κριτήρια, όπως το μέγεθος της ελεγχόμενης επιχείρησης, αλλά και το γεγονός ότι το ΣΟΛ λειτουργούσε ως εξισωτικός οργανισμός. Κατά το νόμο, αρμόδιο για την είσπραξη των αμοιβών ήταν το ΕΣ και η είσπραξή τους, γινόταν με τις διατάξεις περί δημοσίων εσόδων. Από τα έσοδα αυτά πληρώνονταν τα διάφορα διοικητικά έξοδα του ΣΟΛ και οι μισθοί των ελεγκτών. Δηλαδή, το ΣΟΛ λειτουργούσε ουσιαστικά σαν οιονεί εργοδότης των μελών του. Το εισόδημα των ορκωτών λογιστών του ΣΟΛ ήταν ανάλογο του μισθού των δημοσίων υπαλλήλων με ανάλογα

προσόντα, αν και φορολογικά τα μέλη του ΣΟΛ αποκτούσαν εισόδημα από ελευθέριο επάγγελμα (ελεύθεροι επαγγελματίες).

Η ηγεσία του ΣΟΛ στη διάρκεια της λειτουργίας του καλλιέργησε την αντίληψη που κατέστη κυρίαρχη ότι ο ελεγκτής είναι θεματοφύλακας του δημοσίου συμφέροντος και ο ρόλος του προσιδιάζει με αυτόν του δικαστή. Άλλωστε, σύμφωνα με το άρθρο 12 του ιδρυτικού νόμου 3329/1955 οι Ορκωτοί Λογιστές του ΣΟΛ ασκούσαν δημόσιο λειτούργημα. Πάνω ακριβώς σε αυτή την ιδέα στήριξε το ΣΟΛ την προσπάθειά του για επέκταση των δραστηριοτήτων του όσο και την άμυνά του απέναντι σε άλλες επαγγελματικές ομάδες που προσπαθούσαν να εισέλθουν στην αγορά των ελεγκτικών υπηρεσιών. Το ΣΟΛ αντιστάθηκε σε κάθε προσπάθεια απελευθέρωσης του επαγγέλματος, δηλαδή στην εισαγωγή ανταγωνισμού μεταξύ των μελών του και στην καθιέρωση ελευθερίας στην επιλογή ελεγκτή από την ελεγχόμενη εταιρεία. Είναι αξιοσημείωτο ότι το ίδιο επιχείρημα, η προστασία του δημοσίου συμφέροντος, έχει προταθεί από το διεθνές ελεγκτικό επάγγελμα για την προστασία μιας εντελώς διαφορετικής οργάνωσης του επαγγέλματος, αυτής που αντιπάλευε το ΣΟΛ.

Με βάση τον ιδρυτικό του νόμο το ΣΟΛ προβλεπόταν να προσφέρει μια σειρά από ελεγκτικές υπηρεσίες σε διάφορες οικονομικές μονάδες. Η υπαγωγή στον έλεγχο του ΣΟΛ και η επέκταση της δραστηριότητάς του έγινε σταδιακά με έκδοση διαφόρων κανονιστικών αποφάσεων. Οι υπηρεσίες που προσέφερε το ΣΟΛ μπορούν να καταταγούν στις παρακάτω τρεις κατηγορίες:

- α)** Υποχρεωτικός έλεγχος των χρηματοοικονομικών καταστάσεων των επιχειρήσεων
- β)** Διενέργεια πραγματογνωμοσύνης, κατά παραγγελία δικαστικών ή άλλων αρχών
- γ)** Τακτικός έλεγχος διαφόρων Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου (ΝΠΔΔ).

Τα πρώτα χρόνια λειτουργίας του, το ΣΟΛ είχε πολύ περιορισμένο ελεγκτικό έργο που αφορούσε κυρίως ελέγχους οργανισμών του δημοσίου (ασφαλιστικά ταμεία και άλλα ΝΠΔΔ), αν και φαίνεται ότι υπήρχαν αντιδράσεις από τους οργανισμούς αυτούς στην υπαγωγή τους στον έλεγχο του ΣΟΛ⁸. Η αποκάλυψη όμως μιας απάτης με τη χρήση πλαστογραφημένων παραστατικών δαπανών που δημοσιοποιήθηκε στις εφημερίδες της εποχής⁹, συνετέλεσε στην κάμψη της αντίδρασης και στην ανάθεση αρκετών εργασιών του δημοσίου στο ΣΟΛ.

Σε ότι αφορά στις επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα, αρχικά η υπαγωγή τους στον έλεγχο του ΣΟΛ ήταν προαιρετική και περιορισμένος αριθμός εταιρειών ζήτησε να ελεγχθεί. Σιγά-σιγά όμως όλες οι επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα με σημαντικό μέγεθος ήλθαν στη δικαιοδοσία του ελέγχου του ΣΟΛ, πάντα με αντιδράσεις. Το **1960** όλες οι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών (περίπου 80) υπήχθησαν στον έλεγχο του ΣΟΛ, αν και μερικές φαίνεται ότι αποχώρησαν από το Χρηματιστήριο για το λόγο αυτό.

Το **1979** υπήχθησαν ανώνυμες εταιρείες πετρελαιοειδών και το **1984** όλες οι ανώνυμες με σύνολο ενεργητικού μεγαλύτερο των 400.000.000 δραχμών. Από το **1986** με την υιοθέτηση της Τέταρτης Λογιστικής Οδηγίας της ΕΟΚ, υπήχθησαν όλες οι εταιρείες [ανώνυμες, οι εταιρείες περιορισμένης ευθύνης (ΕΠΕ) και οι ετερόρρυθμες κατά μετοχές] που για δύο συνεχόμενες χρήσεις υπερέβαιναν δύο από τα παρακάτω τρία κριτήρια (παράγραφος 6 του άρθρου 42^α του Κ.Ν. 2190/1920):

- α) Σύνολο ενεργητικού 400.000.000 δραχμές
- β) Σύνολο κύκλου εργασιών 800.000.000 δραχμές
- γ) Μέσος όρος προσωπικού 50 άτομα

⁸ Βλέπε «Ναυτεμπορική», 18 Δεκεμβρίου 1959, σελ.5.

⁹ Βλέπε «Έθνος», 25 Ιουνίου 1957.

Η ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ ΤΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ ΚΑΙ Η ΙΔΡΥΣΗ ΤΟΥ ΣΟΛ, 1992

Σύντομα, μετά την ίδρυση του ΣΟΛ, και συγκεκριμένα στα μέσα της δεκαετίας του **1960**, ξεκίνησε μια όλο και εντονότερη διαμάχη για την αγορά των υποχρεωτικών ελέγχων. Στη διαμάχη αυτή, εκτός από το ΣΟΛ, δύο άλλες επαγγελματικές ενώσεις έλαβαν μέρος. Αρχικά το ΕΠΕΛ¹⁰ και στη συνέχεια το ΣΕΛΕ¹¹, το οποίο διαδραμάτισε τον κύριο ρόλο στην ενδο-επαγγελματική διαμάχη. Οι ελεγκτικές αυτές εταιρείες είχαν εγκατασταθεί στην Ελλάδα από τη δεκαετία του 1960, ακολουθώντας τη σημαντική εισροή ξένων επενδύσεων στη χώρα την εποχή εκείνη. Τόσο τα μέλη του ΕΠΕΛ όσο και τα μέλη του ΣΕΛΕ ασχολούνταν με την παροχή γενικών λογιστικών, συμβουλευτικών και ελεγκτικών υπηρεσιών προς τους πελάτες τους, κυρίως ελληνικές θυγατρικές ξένων πολυεθνικών επιχειρήσεων. Οι δύο λοιπόν αυτές οργανώσεις επιθυμούσαν διακαώς την απελευθέρωση του ελεγκτικού επαγγέλματος για να μπουν στην αγορά των εκ του νόμου υποχρεωτικών ελέγχων.

Για να επιτύχουν το σκοπό τους, οι αντιμαχόμενες επαγγελματικές ομάδες χρησιμοποίησαν τόσο πολιτικά (σε εσωτερικό και εξωτερικό) όσο και νομικά όπλα. Στα πολιτικά μέσα συμπεριλαμβάνονταν η πίεση στην κυβέρνηση, κινητοποίηση άλλων πολιτικών δυνάμεων (πολιτικών κομμάτων) και κοινωνικών εταίρων (οργανώσεις εργοδοτών, όπως ο ΣΕΒ και εργαζομένων, όπως η ΓΣΕΕ, το Οικονομικό Επιμελητήριο Ελλάδος και άλλοι συνδικαλιστικοί φορείς), ανακοινώσεις στον Τύπο, παραστάσεις στα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και σε άλλους διεθνείς οργανισμούς ή και ξένες κυβερνήσεις κ.λπ. Στο νομικό πεδίο, οι ανταγωνιζόμενες επαγγελματικές ομάδες προσέφυγαν στην ελληνική δικαιοσύνη, αλλά και στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο.

¹⁰ Το ΕΠΕΛ ιδρύθηκε το 1968 και ήταν το προσωπικό δημιούργημα ενός πρώην μέλους του ΣΟΛ.

¹¹ Αντίθετα το ΣΕΛΕ ιδρύθηκε το 1979 από εταίρους ελεγκτικών εταιρειών συνδεδεμένων με τις μεγάλες πολυεθνικές ελεγκτικές εταιρείες (Arthur Andersen, Coopers & Lybrand, Peat Marwick κ.λπ.

Στις δεκαετίες του **1970** και **1980** το ΣΟΛ κατάφερε όχι μόνο να αντεπεξέλθει στις επιθέσεις των ανταγωνιστών του και να ξεπεράσει τη σκόπελο της ενσωμάτωσης της Όγδοης Ευρωπαϊκής Οδηγίας, αλλά και να αυξήσει τη δικαιοδοσία του. Όμως, στα τέλη της δεκαετίας του 1980 άρχισε να επηρεάζει την πολιτική των ελληνικών κυβερνήσεων η διεθνής κίνηση για την απελευθέρωση των αγορών που εμφανίστηκε ήδη από τις αρχές της δεκαετίας του 1980 στις ΗΠΑ και τη Μεγάλη Βρετανία. Οι ιδέες αυτές για την απελευθέρωση των αγορών κατέστησαν η κυρίαρχη αντίληψη τη δεκαετία του 1990, όπως και παραμένουν σε παγκόσμιο επίπεδο σήμερα. Τότε λοιπόν, στη δεκαετία του 1990, βρέθηκε η κατάλληλη συγκυρία για την απελευθέρωση του ελληνικού ελεγκτικού επαγγέλματος και την ευθυγράμμιση της λειτουργίας του με τον τρόπο οργάνωσης του διεθνούς ελεγκτικού επαγγέλματος.

Ύστερα από έντονη αντιπαράθεση στη Βουλή και στον Τύπο, τελικά τον Σεπτέμβριο του **1991** ψηφίστηκε από τη Βουλή **ο νόμος 1969/1991, το άρθρο 75** του οποίου προέβλεπε την κατάργηση του ΣΟΛ και την ίδρυση μιας νέας επαγγελματικής οργάνωσης, του Σώματος Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών (ΣΟΕΛ). Κατ' εξουσιοδότηση του νόμου αυτού εκδόθηκε και πάλι ύστερα από έντονη αντιπαράθεση και δικαστικές και άλλες αμφισβητήσεις, το **Π.Δ. ¹²226/1992** που ρύθμισε τις λεπτομέρειες του απελευθερωμένου επαγγέλματος και αποτελεί μέχρι και σήμερα το βασικό νομοθέτημα. Τροποποιήσεις στο νομοθετικό πλαίσιο έχουν γίνει με το:

- Π.Δ. 121/1993, το άρθρο 18 του νόμου 2231/1994,
- το άρθρο 3 του νόμου 2257/1994,
- το Π.Δ. 341/1997
- και το άρθρο 38 του νόμου 2733/1999.

Οι τροποποιήσεις αυτές εξιστορούν μια απέλπιδα, όπως αποδείχτηκε, προσπάθεια του ΣΟΛ να ανακτήσει τον έλεγχο της αγοράς των υποχρεωτικών ελέγχων. Ωστόσο, η αρχική ρύθμιση του νόμου 2231/1994

¹²Προεδρικό Διάταγμα.

που ψηφίστηκε μετά την κυβερνητική αλλαγή του 1993 και η οποία πράγματι προέβλεπε κάτι τέτοιο, σταδιακά αντιστράφηκε πλήρως, εν μέσω πολυποίκιλων και έντονων αντιδράσεων σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.

Τα βασικά χαρακτηριστικά των αλλαγών που επήλθαν στη δομή και την οργάνωση του ελληνικού ελεγκτικού επαγγέλματος ύστερα από τις παρεμβάσεις της δεκαετίας του 1990 μπορεί να συνοψισθούν ως εξής:

- α)** Τα μέλη του ΣΕΛΕ πέτυχαν επαγγελματική αναγνώριση, δηλαδή το δικαίωμα να διενεργούν τους υποχρεωτικούς εκ του νόμου τακτικούς ελέγχους των επιχειρήσεων.
- β)** Όλοι οι αναγνωρισμένοι ελεγκτές είναι μέλη μιας επαγγελματικής ένωσης, του ΣΟΕΛ και μπορούν να παρέχουν ελεγκτικό έργο, είτε ατομικά, ως φυσικά πρόσωπα ή όπως είναι ο κανόνας, οργανωμένοι σε ελεγκτικές εταιρείες ή κοινοπραξίες.
- γ)** Η αμοιβή του ελέγχου ουσιαστικά προσδιορίζεται με συμφωνία ελεγκτή και ελεγχόμενου, αν και ο νόμος προβλέπει την υποβολή προσφορών και τυπικά απαγορεύει τη διαπραγμάτευση.
- δ)** Οι ελεγχόμενες επιχειρήσεις έχουν πλήρη ελευθερία στην επιλογή του ορκωτού ελεγκτή.

Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ Ο ΤΡΟΠΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΣΟΕΛ

Το ΣΟΕΛ αποτελεί την επαγγελματική οργάνωση των ορκωτών ελεγκτών λογιστών στην Ελλάδα. Το ΣΟΕΛ έχει τρία όργανα διοίκησης: το Εποπτικό Συμβούλιο, το Επιστημονικό Συμβούλιο και το Πειθαρχικό Συμβούλιο.

- Το Εποπτικό Συμβούλιο είναι επταμελές και εκλέγεται με τριετή θητεία από τη Γενική Συνέλευση (Γ.Σ) των μελών του ΣΟΕΛ στη βαθμίδα του Ορκωτού Λογιστή. Το Εποπτικό Συμβούλιο διαχειρίζεται τα οικονομικά του ΣΟΕΛ, διορίζει τα έχοντα τα νόμιμα προσόντα μέλη του ή διαγράφει αυτά όταν συντρέχουν οι προβλεπόμενοι λόγοι, εκδίδει κανόνες και

οδηγίες προς τους ελεγκτές για την άσκηση του έργου τους, μπορεί να διενεργεί ποιοτικό έλεγχο των φακέλων ελέγχου των μελών του και ασκεί γενική εποπτεία στα μέλη του για τη διασφάλιση της ποιότητας των ελέγχων.

✚ Το Επιστημονικό Συμβούλιο είναι πενταμελές και εκλέγεται από τη Γ.Σ. των μελών του ΣΟΕΛ από εν ενεργεία ή συνταξιούχους ορκωτούς λογιστές ή καθηγητές πανεπιστημίου. Το Επιστημονικό Συμβούλιο καταρτίζει ή επεξεργάζεται κανονισμούς και οδηγίες ή άλλα επιστημονικά θέματα και γνωμοδοτεί επί θεμάτων που παραπέμπονται σε αυτό από το Εποπτικό Συμβούλιο του ΣΟΕΛ.

✚ Μέχρι την πλήρη ενεργοποίηση του ιδρυτικού νόμου της Επιτροπής Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων το έτος **2006**, λειτουργούσε στα πλαίσια του ΣΟΕΛ Πειθαρχικό Συμβούλιο. Το συμβούλιο αυτό προβλεπόταν από το άρθρο 20 του Π.Δ. 226 και ήταν τριμελές με πρόεδρο ανώτατο δικαστικό διοριζόμενο από το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών. Από τα άλλα δύο πρόσωπα, το ένα ήταν μέλος του Εποπτικού Συμβουλίου και το άλλο εκλεγόταν από τη Γενική Συνέλευση των μελών του ΣΟΕΛ. Πειθαρχικές υποθέσεις παραπέμπονταν στο Πειθαρχικό Συμβούλιο με απόφαση του Εποπτικού Συμβουλίου του ΣΟΕΛ. Λόγοι παραπομπής ήταν:

α) Πλημμελής άσκηση των καθηκόντων.

β) Ανάρμοστη επαγγελματική συμπεριφορά.

γ) Κάθε παράβαση του νόμου, κανονιστικής πράξης ή των κανόνων δεοντολογίας του ΣΟΕΛ.

Σε περίπτωση καταδικαστικής ετυμηγορίας οι προβλεπόμενες ποινές ήταν οι εξής:

✚ Οριστική παύση.

✚ Προσωρινή παύση μέχρι 6 μήνες.

✚ Πρόστιμο μέχρι ΕΥΡΩ 3.000 (1.000.000 δραχμές).

Μέχρι το έτος 2005 είχαν απασχολήσει το πειθαρχικό συμβούλιο του ΣΟΕΛ πάνω από 100 υποθέσεις. Από τις υποθέσεις αυτές περίπου 65 τέθηκαν στο αρχείο, ενώ για τις υπόλοιπες επιβλήθηκαν διάφορες ποινές. Σε 6 περιπτώσεις επιβλήθηκε η ποινή της οριστικής παύσης (διαγραφή από τα μητρώα του ΣΟΕΛ). Από τους διαγραφέντες, μετά από άσκηση ενδίκων μέσων οι τρεις επανήλθαν, ενώ οι υπόλοιποι τέθηκαν οριστικά εκτός επαγγέλματος.

Το ΣΟΕΛ είναι επιφορτισμένο με την τήρηση μητρώου ελεγκτών όλων των βαθμίδων καθώς και μητρώου ελεγκτικών εταιρειών που είναι οι φορείς διενέργειας του ελέγχου. Τονίζεται ότι σύμφωνα με το ισχύον νομικό πλαίσιο, το επάγγελμα στην Ελλάδα ασκείται πάντα υπό εταιρική μορφή. Δηλαδή, οι ορκωτοί λογιστές δεν μπορούν να ασκήσουν ατομικό επάγγελμα, όπως ο ιατρός ή ο δικηγόρος και πρέπει να συστήσουν εταιρεία η οποία και αναλαμβάνει τη διενέργεια του ελέγχου.

Τα μέλη του ΣΟΕΛ κατατάσσονται σε τέσσερις βαθμίδες:

- α)** Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής (ΟΕΛ)
- β)** Επίκουρος Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστικής (ΕΟΕΛ).
- γ)** Δόκιμος Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής (ΔΟΕΛ).
- δ)** Ασκούμενος Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής (ΑΟΕΛ).

- ❖ Ο Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής (ΟΕΛ) έχει πλήρη τα δικαιώματα και τις αντίστοιχες υποχρεώσεις του μέλους του Σώματος Ορκωτών Ελεγκτών και ασκεί ελευθέρως και υπό την ίδια ευθύνη ελεγκτικές εργασίες. Στο ελεγκτικό του έργο, ο ΟΕΛ επικουρείται από τους Επίκουρους, Δόκιμους και Ασκούμενους ΟΕΛ. Τα πρόσωπα αυτά ενεργούν πάντοτε επ' ονόματι, για λογαριασμό και υπ' ευθύνη του ΟΕΛ.
- ❖ Ο Ασκούμενος Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής αποτελεί την εισαγωγή βαθμίδα του επαγγέλματος. Στη βαθμίδα αυτή διορίζεται «ο έχων ανεπίληπτο ήθος και αναμφισβήτητη αρετή» και εφόσον είναι κάτοχος

πτυχίου πανεπιστημίου οικονομικών, εμπορικών ή βιομηχανικών σπουδών. Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι η επιλογή ασκούμενων είναι στη δικαιοδοσία των ελεγκτικών εταιρειών και γίνεται με κριτήρια που οι ίδιες καθορίζουν.

- ❖ Στη βαθμίδα του Δοκίμου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή διορίζεται ο Ασκούμενος Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής, εφόσον έχει ασκήσει αποδεδειγμένα ελεγκτικό έργο επί διετία στη βαθμίδα του Ασκούμενου και έχει επιτύχει στις προβλεπόμενες από το Π.Δ. 226/1992 επαγγελματικές εξετάσεις επί όλων των θεμάτων της ενότητας Α'.
- ❖ Στη βαθμίδα του Επίκουρου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή διορίζεται ο Δόκιμος Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής, εφόσον έχει ασκήσει αποδεδειγμένα ελεγκτικό έργο επί διετία στη βαθμίδα του Δόκιμου και έχει επιτύχει στις εξετάσεις των θεμάτων της ενότητας Β'. Στη βαθμίδα του Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή διορίζεται ο Επίκουρος Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής, εφόσον έχει ασκήσει αποδεδειγμένα ελεγκτικό έργο επί τριετία στη βαθμίδα του Επίκουρου και έχει επιτύχει στις εξετάσεις των θεμάτων της ενότητας Γ'.

Τέλος, Έλληνας ή υπήκοος κράτους-μέλους των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή ομογενής που επιθυμεί να εγκατασταθεί στην Ελλάδα προς άσκηση του επαγγέλματος του Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή, διορίζεται μετά από αίτησή του ως Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής, εφόσον είναι κάτοχος αδειάς ασκήσεως επαγγέλματος Ορκωτού Λογιστή ή Ελεγκτή σε άλλο κράτος-μέλος των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και αφού επιτύχει σε εξετάσεις επί ορισμένων θεματικών ενοτήτων που καθορίζονται από το Π.Δ. 226/1992.

Στην πρώτη δεκαετία από την έναρξη λειτουργίας του απελευθερωμένου ελεγκτικού επαγγέλματος το 1993, ο αριθμός των μελών του ΣΟΕΛ έχει υπερδιπλασιαστεί, ενώ η αυξητική τάση συνεχίζεται.

Σε ότι αφορά στο μέγεθος του κύκλου εργασιών από ελεγκτικές υπηρεσίες, από επεξεργασία στοιχείων που δημοσιεύονται στις ετήσιες χρηματοοικονομικές καταστάσεις του ΣΟΕΛ προκύπτει ότι η αγορά αυτή για το έτος 2005 κυμάνθηκε γύρω στα ΕΥΡΩ 130 εκατ. Με βάση αυτό το δεδομένο, ο συνολικός κύκλος εργασιών για τις πάσης φύσεως υπηρεσίες που προσφέρουν οι ελεγκτικές εταιρείες στην Ελλάδα μέχρι το (2007) πρέπει να κυμαίνεται γύρω στα ΕΥΡΩ 250 εκατ., με σταθερό αυξητικές τάσεις επί σειρά δεκαετιών. Δηλαδή πρόκειται για έναν εξαιρετικά δυναμικό κλάδο με πολύ καλές προοπτικές απασχόληση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ:

 ΟΡΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

 ΓΕΝΙΚΑ ΠΕΡΙ ΕΛΕΓΧΟΥ:

- ✓ ΕΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ
- ✓ ΕΙΔΗ ΕΛΕΓΧΟΥ
- ✓ ΝΟΜΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ Ο ΝΟΜΟΣ 3693/2008

 ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

 ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

 ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΟΡΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ :

Σχετικά με την έννοια και το περιεχόμενο της ελεγκτικής επιστήμης έχουν δοθεί, κατά καιρούς, διάφοροι ορισμοί.

Οι κυριότεροι, από τους ορισμούς αυτούς, είναι οι εξής:

Κατά τον Αμερικανό R. MONTGOMERY:

«Ελεγκτική είναι η συστηματική εξέταση των βιβλίων και δικαιολογητικών μίας επιχείρησης ή ενός οργανισμού προς το σκοπό της πιστοποίησης ή εξακρίβωσης και της βάσει αυτών γνωμάτευσης για τα γεγονότα, τα οποία ανάγονται στην οικονομική κατάσταση και τις οικονομικές πράξεις αυτής».

Κατά τον STRADLING :

«Ελεγκτική είναι η συστηματική εξέταση των βιβλίων και δικαιολογητικών μίας επιχείρησης με σκοπό:

- την εξακρίβωση των γεγονότων, που σχετίζονται με την κατάσταση της περιουσίας της επιχείρησης, ως και των συναλλαγών της και
- τη σύνταξη σχετικής έκθεσης».

Κατά τον καθηγητή Μάριο Τσιμάρα :

«Ελεγκτική είναι το σύνολο των ιδιαίτερων κανόνων και τεχνικών τρόπων, που απορρέουν από τη βαθιά γνώση της Οικονομικής των εκμεταλλεύσεων, της λογιστικής και του δικαίου, με τους οποίους διενεργείται ο έλεγχος εμπορικών βιβλίων, οικονομικών καταστάσεων, λογιστικών εγγραφών, δικαιολογητικών εγγράφων και συναφών στοιχείων προς διαπίστωση πράξεων ή παραλείψεων και συναγωγή συμπερασμάτων σχετικών προς ορισμένη οικονομική διαχείριση».

Κατά τον J. BAUDE :

«Ελεγκτική είναι η συστηματική έρευνα των βιβλίων και δικαιολογητικών μίας επιχείρησης που μας επιτρέπει:

- Να επαληθεύουμε αν οι λογαριασμοί εκφράζουν την πραγματική κατάσταση της επιχείρησης σε δεδομένη στιγμή.
- Να ελέγχουμε την ακρίβεια των λογιστικών εγγραφών, τόσο από αριθμητική άποψη, όσο και από την άποψη του λογιστικού περιεχομένου.
- Να πειθόμαστε ότι η τηρούμενη λογιστική είναι σαφής, κατανοητή και καλά οργανωμένη, καθώς και ότι οι εσωτερικοί έλεγχοι λειτουργούν κανονικά.
- Να κρίνουμε ενδεχομένως μία οικονομική διαχείριση.»

Κατά τον Χ. Κύτταρη :

«Ελεγκτική είναι η επιστήμη που πραγματεύεται τους τρόπους και τις μεθόδους, βάσει των οποίων ο ενεργούμενος εκάστοτε έλεγχος, όσον και το ζητούμενο με αυτόν αποτέλεσμα, επιτυγχάνεται κατά το δυνατόν ευχερώς».

ΓΕΝΙΚΑ ΠΕΡΙ ΕΛΕΓΧΟΥ

Έννοια και περιεχόμενο τικ ελεγκτικής επιστήμης :

Η ελεγκτική είναι κλάδος της Οικονομικής των Επιχειρήσεων που πραγματεύεται τις αρχές, τους κανόνες και τις προϋποθέσεις για τη διενέργεια ελέγχου σε κάθε οικονομική διαχείριση ξένης περιουσίας. Ως ξένη περιουσία θεωρείται η περιουσία οποιουδήποτε νομικού ή φυσικού προσώπου, έναντι των τρίτων που τη διαχειρίζονται.

Βασική προϋπόθεση για τη διενέργεια ελέγχου είναι η προγενέστερη λογιστική απεικόνιση των πράξεων της οικονομικής διαχείρισης.

Η Λογιστική καταγράφει και παρακολουθεί τις πράξεις της οικονομικής διαχείρισης, ενώ η Ελεγκτική τις ελέγχει.

Το περιεχόμενο της ελεγκτικής μπορεί να διακριθεί σε τρία βασικά μέρη:

✓ **Στο αντικείμενο του ελέγχου**

Στο μέρος αυτό εξετάζεται τι ελέγχεται, γιατί είναι αναγκαίος ο έλεγχος, ποιοί σκοποί επιδιώκονται από τον έλεγχο και ποιοί ωφελούνται από τον έλεγχο.

✓ **Στο υποκείμενο του ελέγχου**

Στο μέρος αυτό εξετάζεται ποια πρόσωπα είναι αρμόδια να διενεργούν τον έλεγχο και ποια πρέπει να είναι τα προσόντα τους.

✓ **Στην τεχνική του ελέγχου (ελεγκτικές διαδικασίες)**

Στο μέρος αυτό εξετάζονται και αναλύονται οι ελεγκτικές διαδικασίες, που ακολουθούνται για το σκοπό του ελέγχου.

ΕΙΔΗ ΕΛΕΓΧΩΝ

Οι έλεγχοι, γενικά, που διενεργούνται σε κάθε οικονομική μονάδα, διακρίνονται:

✓ **Ανάλογα την έκτασή τους σε :**

❖ **Γενικοί**

Γενικός έλεγχος είναι αυτός που επεκτείνεται σε όλα τα θέματα της διαχείρισης των οικονομικών μονάδων και καλύπτει ολόκληρη την εταιρική χρήση ή και περισσότερες χρήσεις (π.χ. έλεγχος Οικονομικών Καταστάσεων χρήσης, έλεγχος Οικονομικών Καταστάσεων για εισαγωγή στο Χρηματιστήριο κ.λπ.).

❖ **Ειδικοί**

Ειδικός έλεγχος είναι αυτός που καλύπτει ένα συγκεκριμένο θέμα.

(π.χ. έλεγχος ταμειακών συναλλαγών, έλεγχος αποθεμάτων, έλεγχος χορηγήσεων τραπεζών κλπ).

✓ **Ανάλογα με το σκοπό τους :**

❖ **Προληπτικοί**

Προληπτικός έλεγχος είναι αυτός που έχει οργανωθεί από την ίδια οικονομική μονάδα και γίνεται πριν από τη διενέργεια των συναλλαγών και αποσκοπεί στην πρόληψη τυχόν ακούσιων ή εκούσιων σφαλμάτων, λαθών ή στην πρόληψη καταχρήσεων και άλλων ανωμαλιών.

❖ **Κατασταλτικοί**

Κατασταλτικός έλεγχος είναι αυτός που διενεργείται μετά την εκτέλεση των συναλλαγών και αποσκοπεί στην αποκάλυψη και την καταστολή των ανωτέρω αναφερομένων πράξεων.

✓ **Ανάλογα με τη διάρκεια τους :**

❖ **Μόνιμοι**

Μόνιμος έλεγχος είναι αυτός που διενεργείται σε μόνιμη βάση και καλύπτει ορισμένα ή όλα τα θέματα της διαχείρισεως των οικονομικών μονάδων.

❖ **Τακτικοί**

Τακτικός έλεγχος είναι αυτός που διενεργείται κατά περιόδους και τακτικά. Τέτοιοι έλεγχοι είναι οι έλεγχοι των ετησίων και εξαμηνιαίων Οικονομικών Καταστάσεων.

❖ **Έκτακτοι**

Έκτακτος έλεγχος είναι αυτός που διενεργείται σε έκτακτες περιπτώσεις.

✓ **Ανάλογα με το πρόσωπο που διενεργεί τον έλεγχο:**

✓ **Εσωτερικοί**

Εσωτερικός έλεγχος είναι αυτός, που έχει οργανωθεί εντός των οικονομικών μονάδων και διενεργείται από εσωτερικούς ελεγκτές, οι οποίοι είναι υπάλληλοι τους.

✓ **Εξωτερικοί**

Εξωτερικός έλεγχος είναι αυτός που διενεργείται από εξωτερικούς ελεγκτές με τα προβλεπόμενα, από τη νομοθεσία, προσόντα.

Εξωτερικοί ελεγκτές, για την Ελλάδα, είναι οι Ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές, μέλη του Σώματος Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών.

ΝΟΜΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ ΕΛΕΓΧΟΥ

Σήμερα ζούμε σε ένα δυναμικό και συγχρόνως διεθνές περιβάλλον με αυξημένους κινδύνους για επιχειρήσεις, διοικήσεις και ελεγκτές, όπου μια σειρά από μεγάλα εταιρικά σκάνδαλα έχουν συγκλονίσει τα τελευταία χρόνια τις διεθνείς αγορές.

Με τη ραγδαία ανάπτυξη του επαγγέλματος του ελεύθερου λογιστή έχουμε και απότομη αύξηση των δικαστικών υποθέσεων, όπου ήταν κατηγορούμενοι οι ιδιώτες λογιστές για αστικά και ποινικά αδικήματα. Όσοι μπαίνουν στο επάγγελμα αυτό, πρέπει οπωσδήποτε να ενημερώνονται για τις νομικές ευθύνες που συνεπάγονται στην άσκηση του επαγγέλματος τους. Στατιστικά όμως, οι υποθέσεις με παραβάσεις είναι ελάχιστες. Ως επί το πλείστον οι έλεγχοι που γίνονται από τους ορκωτούς λογιστές στη χώρα μας είναι ικανοποιητικοί και δεν υπάρχουν προσφυγές στα δικαστήρια.

IV.1 Συνηθέστεροι νομικοί όροι του εμπορικού δικαίου

➤ Παράβαση σύμβασης

Όταν δεν εκτελούνται οι όροι της σύμβασης από έναν ή και από τους δύο συμβαλλόμενους.

➤ Δόλος

Η αναληθής παρουσίαση ενός ουσιώδους γεγονότος από ένα πρόσωπο αν και γνωρίζει από την αρχή ότι είναι αναληθής ή που την έκανε αδιαφορώντας αν αυτή είναι αναληθής, με σκοπό να εξαπατήσει και να βλάψει τρίτους.

➤ Συμπερασματικός δόλος

Διαφέρει από το δόλο, όπως αναφέρεται πιο πάνω, διότι αυτός δεν γίνεται με πρόθεση να εξαπατηθεί κάποιος. Στη περίπτωση αυτή γίνεται παράβαση νομικού καθήκοντος ή συμβατικής υποχρέωσης που για τη τήρηση της απαιτείται εξαιρετικά καλή πίστη, π.χ. εάν ο

ορκωτός ελεγκτής δεν ακολουθεί τα αποδεκτά πρότυπα ελεγκτικής, μπορεί να κατηγορηθεί για συμπερασματικό δόλο.

➤ Αμέλεια

Η παράβαση της νομικής υποχρέωσης ενός προσώπου να καταβάλλει την επιμέλεια που συνήθως καταβάλει ένας προνοητικός άνθρωπος σε παρόμοιες συνθήκες, με αποτέλεσμα ζημίας σε τρίτους. Έχουμε δύο είδη αμέλειας. Την ελαφρά, όπου δεν επιδεικνύεται εύλογη επιμέλεια και την βαρεία όπου δεν επιδεικνύεται ακόμα και η στοιχειώδης επιμέλεια και υπάρχει ενδεικτική αδιαφορία για τα γεγονότα.

Ο ορκωτός ελεγκτής μπορεί να κατηγορηθεί για ελαφρά αμέλεια, όταν π.χ. αμελήσει να μαζέψει αρκετά ικανοποιητικά στοιχεία για να επαληθεύσει το υπόλοιπο ταμείου, που αναφέρεται στον ισολογισμό του πελάτη, αν όλα τα άλλα στάδια του ελέγχου έγιναν σύμφωνα με τα αποδεκτά πρότυπα ελεγκτικής. Εάν όμως ο ορκωτός ελεγκτής δεν έχει συμμορφωθεί προς τα γενικώς αποδεκτά πρότυπα της ελεγκτικής μπορεί να κατηγορηθεί για βαρεία αμέλεια. Αυτή μπορεί να θεωρηθεί και σαν συμπερασματικός δόλος.

➤ Ενοχή

Είναι η σχέση μεταξύ των συμβαλλόμενων. Ο ορκωτός ελεγκτής έχει ενοχική υποχρέωση έναντι του πελάτη του αλλά και έναντι οποιουδήποτε τρίτου δικαιούχου, που αναφέρεται στη σύμβαση πελάτη και ορκωτού ελεγκτή π.χ. μιας τράπεζας που έδωσε πίστωση στο πελάτη.

Οι κυριότερες διατάξεις της νομοθεσίας, που αναφέρονται στη διενέργεια του τακτικού ελέγχου της οικονομικής διαχείρισης και των Οικονομικών Καταστάσεων από Ορκωτούς Ελεγκτές Λογιστές, είναι οι εξής:

 Κωδ. Ν. 2190/1920

Σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του κωδ. Ν.2190/1920, «προκειμένου να ληφθεί έγκυρα απόφαση από τη Γενική Συνέλευση, σχετικά με τις

ετήσιες οικονομικές καταστάσεις, αυτές θα πρέπει να έχουν ελεγχθεί προηγουμένως από δύο τουλάχιστον ελεγκτές».

«Οι ανώνυμες εταιρίες, οι οποίες υπερβαίνουν τα εκάστοτε οριζόμενα αριθμητικά όρια, εκλέγουν υποχρεωτικά τους ελεγκτές τους από τους Ορκωτούς Ελεγκτές Λογιστές. Στην περίπτωση αυτή, οι εταιρίες, για τον τακτικό τους έλεγχο, έχουν τη δυνατότητα αντί δύο ελεγκτών, να εκλέγουν ένα μόνο Ορκωτό Ελεγκτή Λογιστή».

Ο ελεγκτής των ετησίων οικονομικών καταστάσεων των Ανωνύμων Εταιριών και Εταιριών Περιορισμένης Ευθύνης (ΕΠΕ), μαζί με τον αναπληρωματικό του, ορίζεται από την τακτική Γενική Συνέλευση των μετόχων ή εταίρων, που εγκρίνει τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις της προηγούμενης χρήσης.

Η παύση του ελεγκτή γίνεται μόνον κατόπιν σχετικής απόφασης της Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων ή Εταίρων, αναφέροντας και τους λόγους της παύσης του.

Ο ελεγκτής έχει το δικαίωμα απρόσκοπτης πρόσβασης σε κάθε εταιρικό λογιστικό αρχείο και στοιχείο, καθώς και σε κάθε εταιρικό έγγραφο, περιλαμβανομένων των πρακτικών της Γενικής Συνελεύσεως και του Διοικητικού Συμβουλίου, σε οποιαδήποτε μορφή και εάν αυτά υπάρχουν. Επιπρόσθετα, ο ελεγκτής έχει το δικαίωμα να ζητάει πληροφορίες και εξηγήσεις, που θεωρεί απαραίτητες για τη διενέργεια του ελέγχου, από το Διοικητικό Συμβούλιο ή αντίστοιχο διοικητικό όργανο, καθώς και από κάθε αρμόδιο πρόσωπο που έχει στην κατοχή του ή έχει αναλάβει την τήρηση ή φύλαξη λογιστικών αρχείων ή στοιχείων.

Π.Α. 226/1992 άρθρο 3

- ✓ Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου αυτού, "οι Ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές είναι αποκλειστικώς αρμόδιοι για την άσκηση του τακτικού

ελέγχου της οικονομικής διαχείρισης και των Οικονομικών Καταστάσεων:

- ✓ «Των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου» (π.χ. Δήμοι, Ασφαλιστικά Ταμεία κλπ).
- ✓ «Των νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου που εξυπηρετούν δημόσιο ή κοινωφελή σκοπό και επιχορηγούνται από το κράτος».
- ✓ «Των τραπεζών, των ασφαλιστικών εταιρειών, των εταιρειών επενδύσεων -χαρτοφυλακίου, των εταιριών διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων, των εταιρειών χρηματοδοτικών μισθώσεων και των ενώσεων συνεταιριστικών οργανώσεων».
- ✓ «Των ανωνύμων εταιρειών, των εταιρειών περιορισμένης ευθύνης, των ετερορρυθμών κατά μετοχές εταιρειών και των κοινοπραξιών αυτών, εφόσον υπερβαίνουν τα εκάστοτε οριζόμενα, από τις σχετικές διατάξεις του κωδ. Ν.2190/1920, αριθμητικά όρια».
- ✓ «Των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων του άρθρου 100 παρ.1 του Κ.Ν. 2190/1920 των συνδεδεμένων επιχειρήσεων».
- ✓ «Των ανωνύμων εταιρειών, των οποίων οι μετοχές είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο, καθώς και των ανωνύμων εταιρειών των οποίων το μετοχικό κεφάλαιο εν όλω ή εν μέρει έχει αναληφθεί με δημόσια εγγραφή».
- ✓ «Των εταιρειών ή οργανισμών ή και δραστηριοτήτων γενικά που με βάση διατάξεις νόμου υπάγονται στον υποχρεωτικό έλεγχο ορκωτών ελεγκτών» (π.χ. των εταιρειών που εισάγονται στο χρηματιστήριο Αξιών κ.λπ.).

✓ «Των εταιριών που εφαρμόζουν υποχρεωτικά ή προαιρετικά τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης (ΔΠΧΠ)».

Επίσης, «οι Ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές είναι αποκλειστικώς αρμόδιοι για τη διενέργεια πραγματογνωμοσύνης, πάνω σε θέματα οικονομικής διαχείρισεως ή καταστάσεως οιασδήποτε φυσικού ή νομικού προσώπου, δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, κοινοπραξίας, ειδικού λογαριασμού ή ομάδας περιουσίας, που απαιτεί λογιστικές γνώσεις».

Σύμφωνα με τις διατάξεις του **άρθρου 4 του ΠΔ 226/1992** "περί συστάσεως οργανώσεως και λειτουργίας του Σώματος Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών", « Ο Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής μπορεί να αρνηθεί την ανατιθέμενη σ' αυτόν διενέργεια ελέγχου ή να ζητήσει τη διακοπή του αρχόμενου από αυτόν ελέγχου εφόσον επικαλείται συγκεκριμένους λόγους, τους οποίους γνωστοποιεί στον ελεγχόμενο και αναφέρει στο Εποπτικό Συμβούλιο. Το τελευταίο εξετάζει τους προβλεπόμενους λόγους¹³ και εφόσον διαπιστώσει τη σοβαρότητα αυτών αποφαινεται περί της απαλλαγής του ορισθέντος ελεγκτή .Η γνωστοποίηση της διακοπής του ελέγχου δεν απαλλάσσει τον ορκωτό Ελεγκτή Λογιστή από τις υποχρεώσεις του προς τον ελεγχόμενο για αποζημίωση σε περίπτωση αδικαιολόγητης διακοπής του ελέγχου.

¹³ Προβαλλόμενοι λόγοι από τον ελεγκτή μπορεί να είναι:

- ✓ Η δημιουργία συνθηκών που απειλούν την ανεξαρτησία του
- ✓ Εμπλοκή Διοίκησης ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας σε απάτη
- ✓ Αλλαγή των όρων ανάθεσης του ελέγχου, χωρίς τη σύμφωνη γνώμη του
- ✓ Αδυναμία εκτέλεσης του έργου λόγω φόρτου εργασίας, ασθένειας κλπ απαλλαγής του ορισθέντος Ελεγκτή. Η γνωστοποίηση της διακοπής του ελέγχου δεν απαλλάσσει τον Ορκωτό Ελεγκτή Λογιστή από τις υποχρεώσεις του προς τον ελεγχόμενο για αποζημίωση σε περίπτωση αδικαιολόγητης διακοπής του ελέγχου. Ο ελεγχόμενος μπορεί να ζητήσει την εξαιρέση ορισθέντος Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή .Επί της αιτήσεως εξαιρέσεως αποφαινεται το Εποπτικό Συμβούλιο του Σώματος».

ΑΛΛΑΓΕΣ ΣΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ

IV.2 Νόμος 3693/2008 “Εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας με την Οδηγία 2006/43/ΕΚ περί υποχρεωτικών ελέγχων των ετήσιων και των ενοποιημένων λογαριασμών, για την τροποποίηση των Οδηγιών 78/660/ΕΟΚ και 83/349/ΕΟΚ του Συμβουλίου και για την κατάργηση της Οδηγίας 84/253/ΕΟΚ του Συμβουλίου και άλλες διατάξεις”

Με το νόμο αυτό εναρμονίζεται το νομικό πλαίσιο της Ελλάδας, που αφορά το επάγγελμα των Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών, με την οδηγία 2006/43 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17^{ης} /05/2006 (ΕΕ L 157 της 9/6/2006).

Το νέο νομοθετικό πλαίσιο, που υπαγορεύεται από το σχετικό δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και από τις γενικότερες τάσεις, τόσο στον Ευρωπαϊκό όσο και στο διεθνή χώρο έχει σκοπό τη ρύθμιση βασικών παραμέτρων του ελεγκτικού επαγγέλματος. Εποπτική αρχή, ποιοτικοί έλεγχοι, πειθαρχικές κυρώσεις, διασφάλιση της ανεξαρτησίας του ελεγκτή. Καθορίζονται κανόνες για τον έλεγχο και γενικά γίνονται ρυθμίσεις γύρω από το ελεγκτικό επάγγελμα.

Προβλέπονται μεταξύ άλλων, μία σειρά προϋποθέσεων που πρέπει να πληρούνται για να δοθεί η άδεια - ή και μετά – όπως είναι οι τίτλοι σπουδών, η εντιμότητα, η πρακτική άσκηση και η συμμετοχή των νόμιμων ελεγκτών σε κατάλληλα προγράμματα συνεχούς εκπαίδευσης και τα λοιπά όπως και οι όροι για την αμοιβή των νομικών ελεγκτών.

Ακολουθούν αναλυτικά τα άρθρα των οδηγιών της ΕΕ, όπως τις γνωστοποίησε τον Ιούνιο του 2008 ο Υπουργός Οικονομίας και Οικονομικών, κ. Γεώργιος Αλογοσκούφης :

- **Άρθρο 1** καθορίζεται το αντικείμενο του παρόντος νόμου, που είναι η εναρμόνιση της Ελληνικής νομοθεσίας που διέπει το ελεγκτικό λογιστικό επάγγελμα με τις διατάξεις της Οδηγίας 2006/43 ΕΚ και η συνεπαγόμενη αναγκαία συμπλήρωση – μεταβολή του σχετικού νομοθετικού πλαισίου, κυρίως δηλαδή του Ν.3148/2003 “Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης & Ελέγχων κλπ”.
- **Άρθρο 2** εισάγονται νέες λεπτομερείς έννοιες και ορισμοί, απαραίτητα για την κατανόηση του κειμένου που ακολουθεί, και νέες έννομες σχέσεις δημιουργούνται με την οδηγία με περαιτέρω αποτέλεσμα τη μεταβολή προηγούμενου σχετικού νομοθετικού πλαισίου.
- **Άρθρο 3** ορίζεται η αρμόδια αρχή για τη χορήγηση της επαγγελματικής άδειας που είναι η ΕΛΤΕ, καθώς και οι προϋποθέσεις για τη χορήγηση αυτή τόσο στους νομικούς ελεγκτές όσο και στα ελεγκτικά γραφεία. Στο παρόν άρθρο ρυθμίζεται επίσης το ζήτημα του δικαιώματος ψήφου για πρόσωπα που συμμετέχουν στα ελεγκτικά γραφεία.
- **Άρθρο 4** διασφαλίζεται περαιτέρω η χορήγηση της επαγγελματικής άδειας, με την απαιτούμενη – αυτονόητη προϋπόθεση της εντιμότητας του αιτούντος, κάτι που μένει να προσδιοριστεί ακριβέστερα στην πράξη στον κύκλο των συναλλασσόμενων.
- **Άρθρο 5** ρυθμίζονται τα της ανακλήσεως της επαγγελματικής άδειας του ελεγκτή ή του ελεγκτικού γραφείου σε συγκεκριμένες περιπτώσεις, καθώς και η υποχρεωτικότητα της γνωστοποίησης της ανακλήσεως αυτής στις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών, οι οποίες έχουν και αυτές χορηγήσει επαγγελματική άδεια.

- ❏ **Άρθρο 6** καθορίζονται τα επαγγελματικά προσόντα που πρέπει να έχουν οι νόμιμοι ελεγκτές. Εν προκειμένω σημειώνεται ότι αρκεί η περαίωση της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, η επιτυχία στις επαγγελματικές εξετάσεις για την πιστοποίηση των αναγκαίων θεωρητικών γνώσεων και η εκπλήρωση της πρακτικής άσκησης.
- ❏ **Άρθρο 7** ρυθμίζονται τα των γνώσεων που απαιτούνται προκειμένου τα πρόσωπα που διενεργούν τους ελέγχους να έχουν το απαραίτητο επιστημονικό υπόβαθρο. Οι γνώσεις δε αυτές θα πρέπει να διαπιστώνονται με επαγγελματικές εξετάσεις που τελούν υπό την εποπτεία και τον έλεγχο της ΕΛΤΕ. Το Συμβούλιο Ποιοτικού Ελέγχου (ΣΠΕ) εισηγείται για τα ζητήματα αυτά και η ΕΛΤΕ αποφασίζει με σχετικές Κανονιστικές Πράξεις.
- ❏ **Άρθρο 8** ορίζονται κατ' ελάχιστον, τα γνωστικά αντικείμενα των επαγγελματικών εξετάσεων. Αρχές και ειδικά θέματα αστικού και εμπορικού δικαίου, φορολογικό δίκαιο, πληροφορική και μηχανογραφικά συστήματα, κοστολόγηση και διοικητική λογιστική, χρηματοοικονομική ανάλυση είναι μερικά από τα γνωστικά αντικείμενα των επαγγελματικών εξετάσεων. Με Κανονιστικές Πράξεις της ΕΛΤΕ τα γνωστικά αυτά αντικείμενα και το περιεχόμενο τους μπορούν να αναπροσαρμόζονται ανάλογα με τις εξελίξεις της ελεγκτικής και του ελεγκτικού επαγγέλματος.
- ❏ **Άρθρο 9** εισάγεται η κατ' εξαίρεση δυνατότητα απαλλαγής από τις επαγγελματικές εξετάσεις σε ένα ή περισσότερα γνωστικά αντικείμενα υπό προϋποθέσεις που ορίζονται σαφώς.
- ❏ **Άρθρο 10** εξασφαλίζεται η ικανότητα πρακτικής εφαρμογής των απαιτούμενων θεωρητικών γνώσεων με την πραγματοποίηση πρακτικής άσκησης υπό την εποπτεία νόμιμου ελεγκτή για δύο τουλάχιστον έτη. Η ΕΛΤΕ κατά τη διαδικασία αυτή έχει δικαίωμα να παρεμβαίνει για να κρίνει την επάρκεια και το περιεχόμενο της πρακτικής άσκησης.

- ❏ **Άρθρο 11** προβλέπεται η υποχρεωτική συμμετοχή των νομικών ελεγκτών σε πρόγραμμα συνεχούς εκπαίδευσης. Η επάρκεια του περιεχομένου των προγραμμάτων και η επάρκεια των φορέων που τα παρέχουν κρίνονται με Κανονιστική Πράξη της ΕΛΤΕ μετά από εισήγηση του Συμβουλίου Ποιοτικού Ελέγχου.
- ❏ **Άρθρο 12** ρυθμίζεται υπό προϋποθέσεις η χορήγηση επαγγελματικής άδειας σε ελεγκτή άλλου κράτους – μέλους.
- ❏ **Άρθρο 13** ορίζεται ότι το Δημόσιο Μητρώο των ελεγκτών τηρείται σε ηλεκτρονική μορφή υπό την εποπτεία της ΕΛΤΕ με τα ειδικότερα στοιχεία που αναφέρονται στο άρθρο 14 .
- ❏ **Άρθρο 14** καθορίζεται το ελάχιστο των στοιχείων εγγραφής στο μητρώο που απαιτούνται για κάθε νόμιμο ελεγκτή, ενώ παρέχεται το δικαίωμα στην ΕΛΤΕ να ζητήσει πρόσθετα στοιχεία σε κάθε περίπτωση που το κρίνει απαραίτητο.
- ❏ **Άρθρο 15** καθορίζεται το ελάχιστο των στοιχείων εγγραφής στο μητρώο που απαιτούνται για κάθε ελεγκτικό γραφείο, ενώ παρέχεται το δικαίωμα στην ΕΛΤΕ να ζητήσει πρόσθετα στοιχεία σε κάθε περίπτωση που το κρίνει απαραίτητο όπως και ανωτέρω.
- ❏ **Άρθρο 16** ορίζεται ότι η υποβολή και τυχόν μεταβολή των πληροφοριακών στοιχείων που παρέχονται από τους νόμιμους ελεγκτές και τα ελεγκτικά γραφεία γίνεται με ευθύνη των νόμιμων ελεγκτών και ελεγκτικών γραφείων ενώ παρέχεται παράλληλα το δικαίωμα στην ΕΛΤΕ να ελέγχει την ορθότητα και πληρότητα των στοιχείων με κάθε πρόσφορο μέσο. Η άρνηση υποβολής ή η ανακριβής ή η παραπλανητικής παροχής των υποβαλλόμενων στοιχείων, συνεπάγεται την έκδοση Κανονιστικής Πράξης της ΕΛΤΕ, με την οποία ανακαλείται οριστικά η επαγγελματική άδεια.
- ❏ **Άρθρο 17** ορίζεται ότι με την υπογραφή των προσώπων που παρέχει τα ως άνω στοιχεία, επικυρώνεται η ακρίβεια και επάρκεια των πληροφοριακών στοιχείων και τεκμηριώνεται η ευθύνη των προσώπων έναντι της ΕΛΤΕ.

- ❏ **Άρθρο 18** καθορίζεται η ελληνική γλώσσα σαν επίσημη γλώσσα καταχώρισης στο Δημόσιο Μητρώο ελεγκτών.
- ❏ **Άρθρο 19** θεσπίζεται Κώδικας Επαγγελματικής Δεοντολογίας, στοιχείο απαραίτητο για την άσκηση των καθηκόντων των νομίμων ελεγκτών και των ελεγκτικών γραφείων.
- ❏ **Άρθρο 20** ρυθμίζεται το καθεστώς που είναι απαραίτητο για να διασφαλισθεί η ανεξαρτησία και αντικειμενικότητα των ελεγκτών. Ορίζεται ότι στα φύλλα εργασίας των νόμιμων ελεγκτών και ελεγκτικών γραφείων, υποχρεωτικά αναγράφονται οι κίνδυνοι που απειλούν την ανεξαρτησία τους, καθώς και τα μέτρα που λαμβάνονται για τον περιορισμό τους. Ορίζεται επίσης ότι ο νόμιμος ελεγκτής ή ελεγκτικό γραφείο, μπορούν με έγγραφο τους στην ΕΛΤΕ να εκθέτουν τα πραγματικά περιστατικά κάθε περίπτωσης, που θα μπορούσε να θέσει σε κίνδυνο την ανεξαρτησία τους. Η ΕΛΤΕ με Κανονιστικές πράξεις μπορεί να ρυθμίζει, να εξειδικεύει και να ερμηνεύει θέματα και καταστάσεις που υπομονεύουν την ανεξαρτησία των ελέγχων.
- ❏ **Άρθρο 21** προφυλάσσονται τα έγγραφα και οι πληροφορίες που είναι στη διάθεση των νομίμων ελεγκτών και των ελεγκτικών γραφείων, με την καθιέρωση του επαγγελματικού απορρήτου και την εμπιστευτικότητα των πληροφοριών. Επίσης ορίζεται ποιες είναι οι υποχρεώσεις τους όταν ο νόμιμος ελεγκτής ή το ελεγκτικό γραφείο αντικατασταθεί ή γίνει παύση του από τον συγκεκριμένο έλεγχο.
- ❏ **Άρθρο 22** καθιερώνεται η ανεξαρτησία των νόμιμων ελεγκτών όταν οι υποχρεωτικοί έλεγχοι διενεργούνται στο όνομα και για λογαριασμό του ελεγκτικού γραφείου, με θέσπιση αυστηρών κυρώσεων και δικαιωμάτων αποζημιώσεως εις βάρος του ελεγκτικού γραφείου.
- ❏ **Άρθρο 23** ρυθμίζονται γενικά τα περί λήψεως νομίμου αμοιβής από τους νόμιμους ελεγκτές και τα ελεγκτικά γραφεία. Επίσης ορίζονται οι πράξεις που θεωρούνται πειθαρχικά παραπτώματα,

καθώς και οι κυρώσεις που επιβάλλονται στους νόμιμους ελεγκτές και στα ελεγκτικά γραφεία.

- **Άρθρο 24** εξασφαλίζεται η σταθερή και υψηλή ποιότητα όλων των υποχρεωτικών ελέγχων που επιβάλλει η κοινοτική νομοθεσία. Ορίζεται ότι έλεγχοι διενεργούνται με βάση τα Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα (International Standards on Auditing), τα Διεθνή Πρότυπα Επισκόπησης (International Standards on Review Engagements) και τα Διεθνή Πρότυπα Συναφών εργασιών (International Standards on Related Services). Η ΕΛΤΕ δύναται να επιβάλλει πρόσθετες υποχρεώσεις σε σχέση με αυτές που ορίζονται από τα Διεθνή Πρότυπα.
- **Άρθρο 25** καθιερώνεται η πλήρης και αποκλειστική ευθύνη του νομίμου ελεγκτή ή του ελεγκτικού γραφείου, που έχει αναλάβει τον υποχρεωτικό έλεγχο των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων, όσον αφορά την έκθεση ελέγχου του ομίλου. Επίσης ρυθμίζονται διαδικαστικά θέματα στην περίπτωση κατά την οποία έχει διενεργηθεί ελεγκτική εργασία από ελεγκτή ή ελεγκτική οντότητα τρίτης χώρας, με την οποία η ΕΛΤΕ δεν έχει συνάψει συμφωνία συνεργασίας.
- **Άρθρο 26** καθιερώνεται η ατομικότητα της ευθύνης με την υπογραφής της εκθέσεως ελέγχου από τον διενεργήσαντα τον έλεγχο.
- **Άρθρο 27** ορίζεται ότι η γενικότερη εποπτεία του συστήματος του ποιοτικού ελέγχου ανατίθεται στην ΕΛΤΕ, ενώ η διοικητική μέριμνα για την εκτέλεση του ποιοτικού ελέγχου ανατίθεται στο Συμβούλιο Ποιοτικού Ελέγχου (ΣΠΕ).
- **Άρθρο 28** ρυθμίζεται το πλαίσιο για τις πειθαρχικές κρίσεις κάθε παραβάσεως της σχετικής νομοθεσίας και ορίζεται το Πειθαρχικό Συμβούλιο (ΠΣ) αρμόδιο για τις κρίσεις αυτές.
- **Άρθρο 29** καθιερώνεται η ευθύνη, καθορίζονται τα όρια αποζημίωσης και η ασφαλιστική κάλυψη για κάθε ζημία, από θετική ενέργεια ή παράλειψη των νομίμων ελεγκτών, των

ελεγκτικών γραφείων και των ελεγκτικών οντοτήτων τρίτων χωρών.

- **Άρθρο 30** ορίζεται η ΕΛΤΕ ως ασκούσα την δημόσια εποπτεία επί των νομίμων ελεγκτών και ελεγκτικών γραφείων σύμφωνα με τον Ν.3148/2003. Η εποπτεία είναι γενικής μορφής, είναι δηλαδή εκτεταμένη και ασκείται κατά παραχώρηση κρατικής εξουσίας, ως ΝΠΔΔ.
- **Άρθρο 31** ορίζεται η ΕΛΤΕ ως αρμόδια αρχή για θέματα συνεργασίας με τις αρχές δημόσιας εποπτείας των κρατών – μελών.
- **Άρθρο 32** καθορίζεται, τρόπον τινά το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο σε σχέση με την αναγνώριση των ρυθμιστικών διατάξεων των κρατών – μελών, με βάση τα συνδεδετικά στοιχεία, όπως η καταστατική έδρα, η εγκατάσταση, το εφαρμοσμένο δίκαιο κλπ.
- **Άρθρο 33** ρυθμίζεται η συνεργασία των κρατών – μελών σε θέματα ανταλλαγής πληροφοριών και κατοχυρώνεται το επαγγελματικό απόρρητο και η προστασία προσωπικών δεδομένων στη διάρκεια της συνεργασίας αυτής. Ορίζονται οι υποχρεώσεις των προσώπων που ασχολούνται ή απασχολήθηκαν στην ΕΛΤΕ, σε σχέση με τις πληροφορίες ή τα στοιχεία που περιήλθαν σε γνώση αυτών κατά την άσκηση των καθηκόντων τους.

Επίσης αναφέρονται οι λόγοι που η ΕΛΤΕ μπορεί να αρνηθεί την αποστολή πληροφοριών, και τη διενέργεια έρευνας στην Ελλάδα από αρμόδια αρχή άλλου κράτους μέλους.

- **Άρθρο 34** καθορίζεται η διαδικασία ορισμού του νόμιμου ελεγκτή ή του ελεγκτικού γραφείου διασφαλίζοντας και την ανεξαρτησία τους.
- **Άρθρο 35** καθορίζονται η διαδικασία παύσης και παραίτησης των νομίμων ελεγκτών ή των ελεγκτικών γραφείων.

- **Άρθρο 36** ορίζεται ως υποχρέωση των ελεγκτών γραφείων και των νομίμων ελεγκτών, η υποβολή στην ΕΛΤΕ και η δημοσιοποίηση από τον διαδικτυακό τους τόπο, ετήσιας έκθεσης διαφάνειας. Καθορίζονται παράλληλα τα ελάχιστα πληροφοριακά στοιχεία που πρέπει να περιλαμβάνονται στις εκθέσεις όπως νομική μορφή και πλήρη στοιχεία των μετοχών, περιγραφή του εσωτερικού συστήματος διασφάλισης ποιότητας, περιγραφή της δομής της εταιρικής διακυβέρνησης του ελεγκτικού γραφείου κλπ. Η ΕΛΤΕ ως ασκούσα τη γενικότερη εποπτεία έχει το δικαίωμα ελέγχου της πληρότητας και της ακρίβειας του περιεχομένου της έκθεσης διαφάνειας.
- **Άρθρο 37** θεσπίζεται από κάθε οντότητα δημοσίου ενδιαφέροντος Επιτροπή Ελέγχου που παρακολουθεί τη διαδικασία χρηματοοικονομικής πληροφόρησης, την αποτελεσματική λειτουργία του συστήματος εσωτερικού ελέγχου, την πορεία του υποχρεωτικού ελέγχου των ατομικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων κλπ.
- **Άρθρο 38** ορίζονται οι υποχρεώσεις των νομίμων ελεγκτών ή των ελεγκτικών γραφείων έναντι της Επιτροπής Ελέγχου καθώς και τα ανώτερα χρονικά όρια παροχής των υπηρεσιών τους, με σκοπό την διασφάλιση της ανεξαρτησίας τους.
- **Άρθρο 39** ορίζεται ότι ο έλεγχος της ποιότητας, όπως αναφέρεται στο άρθρο 27 του παρόντος νόμου, διενεργείται κάθε τρία χρόνια για τους νόμιμους ελεγκτές και τα ελεγκτικά γραφεία, που διενέργησαν τους υποχρεωτικούς ελέγχους σε οντότητες δημοσίου συμφέροντος ή κάθε 6 χρόνια εφ' όσον οι παραπάνω δεν διενεργούν ελέγχους σε οντότητες δημοσίου συμφέροντος.
- **Άρθρο 40** ορίζεται ότι η άδεια άσκησης επαγγέλματος σε ελεγκτές τρίτων χωρών χορηγείται με Κανονιστική Πράξη της ΕΛΤΕ, εφόσον πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις και με τον όρο της αμοιβαιότητας.

- **Άρθρο 41** ορίζεται ότι στο Δημόσιο Μητρώο που τηρείται σύμφωνα με τα άρθρα 13 και 15 του παρόντος νόμου και με τις ίδιες προϋποθέσεις, εγγράφονται όλοι οι ελεγκτές και οι ελεγκτικές οντότητες τρίτων χωρών. Οι ελεγκτές και οι ελεγκτικές οντότητες τρίτων χωρών που εγγράφονται στο Δημόσιο Μητρώο, υπόκεινται στο σύστημα εποπτείας, στο σύστημα ασφάλισης της ποιότητας και στο σύστημα πειθαρχικής διαδικασίας του παρόντος νόμου. Ορίζεται ότι εκθέσεις ελέγχου που εκδίδονται από μη εγγεγραμμένους στο δημόσιο μητρώο και αφορούν υποχρεωτικούς ελέγχους ατομικών ή ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων, δεν παράγουν οποιαδήποτε έννομο αποτέλεσμα.
- **Άρθρο 42** θεσπίζεται το πλαίσιο συνεργασίας με τις αρμόδιες αρχές τρίτων χωρών. Ορίζεται ότι οι συμφωνίες συνεργασίας θα πρέπει να εξασφαλίζουν ορισμένες προϋποθέσεις, όπως η αιτιολόγηση της διαβίβασης του συγκεκριμένου αιτήματος, η διαβεβαίωση ότι τα πρόσωπα που διενέργησαν τον έλεγχο υπόκεινται στην υποχρέωση του επαγγελματικού απορρήτου κλπ.
- **Άρθρο 43** ρυθμίζονται θέματα μεταβατικής φύσεως. Ειδικότερα, ορίζεται ότι οι εγγεγραμμένοι στα μητρώα του ΣΟΕΛ με την ιδιότητα του ορκωτού ελεγκτή και οι ελεγκτικές εταιρείες και κοινοπραξίες ελεγκτών θεωρούνται ότι έχουν λάβει άδεια, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου. Οι εγγεγραμμένοι στα μητρώα του ΣΟΕΛ με οποιαδήποτε ιδιότητα υποβάλλουν αναλυτικό βιογραφικό σημείωμα με σχετικά αποδεικτικά στοιχεία, αναφερόμενοι στη βαθμίδα εγγραφής τους, το στάδιο επιτυχούς περάτωσης των επαγγελματικών εξετάσεων, και το χρόνο πρακτικής τους άσκησης.
- **Άρθρο 44** ορίζονται ότι καταργούνται οι διατάξεις του ΠΔ 226/92 «περί συστάσεως, οργανώσεως και λειτουργίας του Σώματος Ορκωτών Ελεγκτών κλπ.» που αντίκειται στον παρόντα

νόμο, καθώς και κάθε άλλη αντίθεση με τον παρόντα νόμο διάταξη.

 Άρθρο 45 εισάγονται ορισμένες τροποποιήσεις και συμπληρώσεις του Ν.3148/2003 με τις οποίες ρυθμίζονται διάφορα οργανωτικά και λοιπά λειτουργικής φύσεως θέματα της Επιτροπής Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων (Ε.Λ.Τ.Ε.), προκειμένου να καταστεί δυνατή η αποτελεσματική λειτουργία της Επιτροπής.

Ειδικότερα:

Με την παράγραφο 1 εισάγονται για την Ε.Λ.Τ.Ε. διατάξεις του Ν.3229/2004 (Φ.Ε.Κ. 38Α') «περί εποπτείας ιδιωτικής ασφάλισης κλπ» που αναφέρονται στις αρμοδιότητες του Διοικητικού Συμβουλίου της Επιτροπής Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης (Ε.Π.Ε.Ι.Α.), για την προσαρμογή του νομοθετικού πλαισίου της Ε.Λ.Τ.Ε. με εκείνο που διέπει άλλες εποπτικές αρχές. Πιο συγκεκριμένα προστίθενται στις ήδη ισχύουσες διατάξεις του άρθρου 19 του Ν.3581/2007 (Φ.Ε.Κ. 140Α'), οι περιπτώσεις β' και ε' της παρ. 1 του άρθρου 6 του Ν.3229/2004. Επιπλέον, ρυθμίζει το θέμα της εγκρίσεως των εσόδων και των δαπανών της Ε.Λ.Τ.Ε. από τον Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών που πραγματοποιήθηκαν μέχρι την 31^η Δεκεμβρίου 2007, καθώς και του τρόπου συντάξεως του πρώτου προϋπολογισμού τον οποίο υποχρεούται να καταρτίσει η Επιτροπή, βάσει του άρθρου 19 του Ν.3581/2007 (Φ.Ε.Κ. 140Α').

Εισάγονται επίσης για την Ε.Λ.Τ.Ε. διατάξεις του Ν.3229/2004 (Φ.Ε.Κ.38Α') «περί εποπτείας ιδιωτικής ασφάλισης κλπ» που αναφέρονται στο θέμα της δυνατότητας χορήγησης ειδικού μηνιαίου επιδόματος εξειδικευμένων υπηρεσιών στους τακτικούς υπάλληλους της Επιτροπής, καθώς και στους υπαλλήλους που αποσπώνται ή μετατάσσονται σε αυτήν, και καθιερώνεται εξαίρεση της Ε.Λ.Τ.Ε. όμοια με αυτή που ισχύει για άλλα Ν.Π.Δ.Δ., όπως την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς και την Επιτροπή Εποπτείας της Ιδιωτικής Ασφάλισης.

Με την παράγραφο 2 τροποποιείται ο τρόπος έκδοσης της απόφασης σύστασης του Πειθαρχικού Συμβουλίου της Ε.Λ.Τ.Ε., καθώς και η σύνθεση του, με σκοπό την άρση ορισμένων προβλημάτων που διαπιστώθηκαν κατά τη διαδικασία σύστασης και λειτουργίας του οργάνου αυτού και την πλέον εύρυθμη λειτουργία του.

 Άρθρο 46 καθορίζεται η έναρξη ισχύος του νόμου από τη δημοσίευσή του στο Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά.

Συνοπτικά , σύμφωνα με τον πιο πάνω νόμο 3693/2008, οι όροι για τους ελεγκτές είναι αυστηρότεροι. Εισάγονται ενιαίοι ευρωπαϊκοί κανονισμοί στον τακτικό έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων των επιχειρήσεων ενισχύοντας την αξιοπιστία τους και τη λειτουργία της κεφαλαιαγοράς.. Δημιουργείται παράλληλα μια νέα Εθνική Εποπτική Αρχή, στα πρότυπα της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, η οποία δομείται στη βάση της υφισταμένης Επιτροπής Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχου (ΕΛΤΕ), απορροφώντας και αρμοδιότητες που κάτεχε το ΣΟΕΛ. Με τις βασικές διατάξεις του νέου νομοσχεδίου καθιερώνονται εξετάσεις και κανόνες δεοντολογίας για τους ελεγκτές, καθίσταται υποχρεωτική η τήρηση ηλεκτρονικού μητρώου, ορίζεται με σαφήνεια η διενέργεια υποχρεωτικών ελέγχων αποκλειστικά και μόνο με βάση τα διεθνή λογιστικά πρότυπα και αυστηροποιείται το σύστημα ελέγχου και πειθαρχικών κυρώσεων των ελεγκτών. Οι ποινές μπορούν να φτάσουν έως και το 1 εκατ. Ευρώ για ελεγκτικές εταιρείες και έως 100.000 Ευρώ για μεμονωμένους ελεγκτές ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις προβλέπεται και αφαίρεση αδείας.

ΑΠΟΚΤΗΣΗ ΑΔΕΙΑΣ ΕΛΕΓΚΤΩΝ

Σύμφωνα με το νομοσχέδιο, για την απόκτηση άδειας ελεγκτή απαιτούνται εξετάσεις, όπως επίσης δίνεται και η δυνατότητα «εισαγωγής» ελεγκτών από άλλα κράτη – μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατόπιν εξετάσεων, καθώς η Ευρωπαϊκή Ένωση θεωρεί ότι ο υποχρεωτικός έλεγχος απαιτεί εκτός από υψηλού επιπέδου γνώσεις σε θέματα, όπως το δίκαιο των εταιρειών, το φορολογικό και το κοινωνικό δίκαιο. Οι εξετάσεις αυτές θα πρέπει ν' αποδεικνύονται με εξετάσεις πριν από τη χορήγηση άδειας σε νόμιμο ελεγκτή από άλλο κράτος – μέλος.

Για τους ελεγκτές και τις εταιρείες καθιερώνονται παράλληλα κανόνες επαγγελματικής δεοντολογίας, η παραβίαση των οποίων μπορεί να οδηγήσει έως και την ανάκληση της άδειας. Οι κανόνες καλύπτουν την ευθύνη του όσον αφορά το δημόσιο συμφέρον, την ακεραιότητα και την αντικειμενικότητά τους καθώς και την επαγγελματική τους επάρκεια και τη δέουσα επιμέλεια.

Όσον αφορά το ηλεκτρονικό μητρώο ελεγκτών, καθιερώνεται η υποχρέωση δημιουργίας αυτού, με πληροφορίες ηλεκτρονικά προσβάσιμες στο κοινό. Όλοι οι νόμιμοι ελεγκτές και ελεγκτικά γραφεία που έχουν λάβει άδεια πρέπει να εγγράφονται σε δημόσιο μητρώο και μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις, όπου απειλείται η προσωπική ασφάλεια οποιουδήποτε προσώπου μπορούν να υπάρξουν παρεκκλίσεις σχετικά με την πρόσβαση στις πληροφορίες.

ΤΡΟΠΟΣ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΕΛΕΓΧΟΥ

Στο νομοσχέδιο τονίζεται, ότι όλοι οι υποχρεωτικοί έλεγχοι πρέπει να διενεργούνται με βάση τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα. Μια νέα τεχνική επιτροπή ή ομάδα ελέγχου θα επικουρεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην εκτίμηση της τεχνικής καταλληλότητας όλων των διεθνών ελεγκτικών προτύπων, χρησιμοποιώντας παράλληλα το

σύστημα δημόσιας εποπτείας των κρατών-μελών. Στο πλαίσιο αυτό, τα κράτη-μέλη μπορούν για παράδειγμα, να απαιτούν συμπληρωματική έκθεση ελεγκτή προς το εποπτικό συμβούλιο ή να ορίζουν άλλες απαιτήσεις πληροφόρησης και ελέγχου με βάση τους εθνικούς κανόνες εταιρικής διακυβέρνησης.

Τα κράτη-μέλη εξασφαλίζουν ότι κατά τη διενέργεια του υποχρεωτικού ελέγχου, ο ελεγκτής ή το ελεγκτικό γραφείο είναι ανεξάρτητα από την ελεγχόμενη επιχείρηση και δεν συμμετέχουν στις αποφάσεις της. Εξασφαλίζουν επίσης ότι ένας ελεγκτής ή ελεγκτικό γραφείο δεν διενεργεί υποχρεωτικό έλεγχο όταν υφίσταται οποιαδήποτε άμεση ή έμμεση οικονομική, επαγγελματική σχέση, σχέση απασχόλησης ή άλλη σχέση μεταξύ του ελεγκτή, του ελεγκτικού γραφείου ή του δικτύου περιλαμβανομένης της παροχής συμπληρωματικών έξω-ελεγκτικών υπηρεσιών και της ελεγχόμενης οντότητας, εξαιτίας της οποίας ένας αντικειμενικός, συνετός και ενημερωμένος τρίτος θα κατέληγε στο συμπέρασμα ότι διακυβεύεται η ανεξαρτησία του ελεγκτή ή του ελεγκτικού γραφείου. Όταν η ανεξαρτησία του νόμιμου ελεγκτή ή του ελεγκτικού γραφείου απειλείται από καταστάσεις, όπως αυτοέλεγχος, ίδιο συμφέρον, ιδιότητα συνηγόρου, οικειότητα, εμπιστοσύνη ή εκφοβισμός, ο νόμιμος ελεγκτής ή το γραφείο εφαρμόζει διασφαλίσεις προκειμένου να περιορίζει τους κινδύνους. Εάν η έκταση των κινδύνων συγκρινόμενη με τις εφαρμοζόμενες διασφαλίσεις είναι τέτοια ώστε να κινδυνεύει η ανεξαρτησία τους, ο νόμιμος ελεγκτής ή το ελεγκτικό γραφείο δεν διενεργούν τον υποχρεωτικό έλεγχο.

Ρητά ορίζεται, ότι οι ελεγκτές μπορούν να ενημερώνουν την ελεγχόμενη επιχείρηση για ζητήματα που ανακύπτουν κατά τον έλεγχο αλλά πρέπει να απέχουν από όλες τις εσωτερικές διαδικασίες λήψης αποφάσεων της ελεγχόμενης εταιρείας.

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

Εξωτερικός έλεγχος είναι ο λογιστικό-διαχειριστικός έλεγχος που διενεργείται από τους Ορκωτούς Ελεγκτές Λογιστές, οι οποίοι, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, είναι ανεξάρτητοι έναντι της ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας, καθώς και έναντι οποιασδήποτε Δημοσίας Αρχής.

Λόγω της ανεξαρτησίας αυτής, του ανεπίληπτου ήθους και ακέραιου χαρακτήρα, της άρτιας επιστημονικής κατάρτισεως και εξειδικευμένης πείρας που, κατά τεκμήριο, διαθέτουν οι Ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές, η έκφραση της επαγγελματικής τους γνώμης επί των Οικονομικών Καταστάσεων βοηθά στην εδραίωση της αξιοπιστίας των καταστάσεων αυτών έναντι παντός τρίτου.

Οι βασικοί σκοποί του εξωτερικού ελέγχου μπορεί να αναφερθούν ως εξής:

- ✓ Η πληροφόρηση κάθε ενδιαφερόμενου ότι οι συνταχθείσες Οικονομικές Καταστάσεις της ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας έχουν καταρτιστεί σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία (**ΔΠΧΠ ή κωδ .N. 2190/1920**). καθώς και με τις γενικά αναγνωρισμένες λογιστικές αρχές και απεικονίσουν «ακριβοδίκαια» ή «εύλογα από κάθε ουσιώδη άποψη» την οικονομική θέση και τα αποτελέσματα των εργασιών της. καθώς και τις μεταβολές των ιδίων κεφαλαίων και τις ταμειακές ροές της.
- ✓ Η πληροφόρηση κάθε ενδιαφερόμενου ότι η οικονομική διαχείριση της ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας έγινε σύμφωνα με τις διατάξεις της ισχύουσας νομοθεσίας και του Καταστατικού της, καθώς και τους κανόνες της χρηστής διοίκησης.
- ✓ Η αποκάλυψη και καταστολή ακούσιων ή εκούσιων λαθών και καταχρήσεων, που τυχόν έχουν διαπραχθεί (κατασταλτικός έλεγχος). Θα πρέπει να επισημανθεί ότι οι εξωτερικοί ελεγκτές,

εφόσον έχουν κατοχυρωμένη την επαγγελματική τους ανεξαρτησία, διαδραματίζουν πρωτεύοντα και αποφασιστικό ρόλο στην εξασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας των οικονομικών μονάδων, που αποτελούν τα κύτταρα της κοινωνικής οικονομίας.

ΧΡΗΣΙΜΟΤΗΤΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Ο εξωτερικός έλεγχος διενεργείται, από τους Ορκωτούς Ελεγκτές Λογιστές, οι οποίοι σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία διαθέτουν ανεπίληπτο ήθος και ακέραιο χαρακτήρα, άρτια επιστημονική κατάρτιση, καθώς και ελεγκτική εμπειρία.

Ο Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής δεν έχει καμία υπαλληλική σχέση ή εξάρτηση με την ελεγχόμενη οικονομική μονάδα και συνεπώς ο έλεγχος του αποκτά το απαραίτητο κύρος και το πόρισμα του θεωρείται κατά τεκμήριο αντικειμενικό.

Ο έλεγχος των Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών, που καλύπτει τον έλεγχο των Οικονομικών Καταστάσεων μεγάλων, κυρίως, οικονομικών μονάδων, αποκτά μεγάλη χρησιμότητα προς τους τρίτους επειδή:

Το πόρισμα του ελέγχου είναι κατά τεκμήριο αντικειμενικό και αξιόπιστο

Η αντικειμενικότητα του πορίσματος ελέγχου παρέχει κύρος και αξιοπιστία στις Οικονομικές Καταστάσεις, στοιχεία απαραίτητα σε κάθε ενδιαφερόμενο (π.χ. Τράπεζες, αναλυτές κ.λπ.).

Αποκαλύπτονται ή καταστέλλονται ακούσια ή εκούσια σφάλματα, απάτες κλπ.

Η αναγκαιότητα του ελέγχου πηγάζει από τις ατέλειες της ανθρώπινης φύσης. Τα λάθη και οι καταχρήσεις είναι έμφυτα στον άνθρωπο. Ο έλεγχος βοηθάει στην αποκάλυψη ή καταστολή σφαλμάτων ή καταχρήσεων και

συνεπώς ενισχύει το κύριο έργο της Διοίκησης, που είναι η ορθή διαχείριση της περιουσίας της οικονομικής μονάδας.

Βεβαιώνεται η ακρίβεια και η ειλικρίνεια των οικονομικών καταστάσεων

Με τη βεβαίωση αυτή διασφαλίζονται τα συμφέροντα των Μετόχων και όλων των άλλων ενδιαφερομένων (π.χ. μελλοντικοί επενδυτές κ.λπ.)

Βεβαιώνεται η πιστοληπτική ικανότητα της οικονομικής μονάδας

Με τη βεβαίωση της οικονομικής διάρθρωσης της ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας βεβαιώνεται και η πιστοληπτική της ικανότητα, στοιχείο απαραίτητο σε κάθε ενδιαφερόμενο (π.χ. Τράπεζες, προμηθευτές, πιστωτές κ.λπ.).

Επίσης, ο Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής, σύμφωνα με τα διεθνώς κρατούντα, παρέχει υπηρεσίες συμβούλου και συνεργάτη της οικονομικής μονάδας. Η άρτια επιστημονική κατάρτιση και η πολύπλευρη εμπειρία, που κατά τεκμήριο διαθέτει ο Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής, προσφέρονται για την επίλυση των ιδιόμορφων θεμάτων της οικονομικής μονάδας και επιτυγχάνεται η ορθή κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων.

ΜΕΘΟΔΟΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Ο έλεγχος των Οικονομικών Καταστάσεων γίνεται, σύμφωνα με τη διεθνή πρακτική και την Ελεγκτική επιστήμη, με βάση την αρχή του δειγματοληπτικού ελέγχου.

Η καθιέρωση της αρχής αυτής κατέστη απαραίτητη, επειδή δεν είναι δυνατόν, για λόγους κυρίως οικονομικούς, να ελεγχθούν όλες οι συναλλαγές και οι λογιστικές εργασίες της ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας.

Ο καθορισμός του μεγέθους του δείγματος ελέγχου εξαρτάται, κυρίως, από την επάρκεια και αποτελεσματικότητα του υφιστάμενου συστήματος εσωτερικού ελέγχου.

Όπου ο εσωτερικός έλεγχος είναι επαρκής και αποτελεσματικός, το δείγμα ελέγχου δύναται να περιορίζεται. Σε αντίθετη περίπτωση, ο έλεγχος πρέπει να επεκτείνεται μέχρι του σημείου να πεισθεί ο ελεγκτής για την ορθότητα των λογιστικών εγγραφών και της ύπαρξης των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων της ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας.

Στα πλαίσια της αρχής του δειγματοληπτικού ελέγχου, ακολουθούνται δύο βασικές μέθοδοι ελέγχου:

Οριζόντιος έλεγχος

Ο οριζόντιος έλεγχος άρχεται από τα δικαιολογητικά μιας επιλεγείσης περιόδου (π.χ. 2 ημερών) και καταλήγει στα κονδύλια των Οικονομικών Καταστάσεων.

Για την επιλεγείσα περίοδο, ελέγχεται το σύνολο των δικαιολογητικών της συναλλακτικής δραστηριότητας της οικονομικής μονάδας.

Βασικός σκοπός του οριζόντιου ελέγχου είναι η ενημέρωση των ελεγκτών για τη λογιστική οργάνωση της οικονομικής μονάδας, καθώς και η εκτίμηση του υφιστάμενου συστήματος εσωτερικού ελέγχου. Σε περίπτωση που διαπιστώνεται η ορθότητα των λογιστικών εγγραφών μίας περιόδου π.χ. πέντε ημερών, δεν επιτρέπεται να θεωρηθεί ότι και οι λοιπές εγγραφές ολόκληρου του έτους είναι ορθές και συνεπώς δύναται να παραλειφθούν οι διαδικασίες του ελέγχου.

Συνεπώς ο έλεγχος αυτός δεν μπορεί να αντικαταστήσει τον κάθετο έλεγχο (έλεγχος οικονομικών καταστάσεων), παρά να τον συμπληρώσει.

Κάθετος έλεγχος

Ο Κάθετος έλεγχος άρχεται από ορισμένα επιλεγέντα κονδύλια των Οικονομικών Καταστάσεων και καταλήγει στα δικαιολογητικά.

Η μέθοδος αυτή αποτελεί τη βάση για τον έλεγχο Οικονομικών Καταστάσεων.

Κατά τη μέθοδο αυτή, γίνεται επισκόπηση των αναλυτικών λογαριασμών και επιλέγονται ορισμένα κονδύλια (κυρίως τα σημαντικά ή τα ασυνήθη), για τα οποία αναζητούνται προς έλεγχο τα σχετικά δικαιολογητικά.

Προκαταρκτικός έλεγχος

Σύμφωνα με τις διατάξεις της ισχύουσας νομοθεσίας (άρθρο 16 ΠΔ 226/1992 και ΕΕΠ), οι ελεγκτές, αφού λάβουν τη σχετική επιστολή ανάθεσης του ελέγχου, οφείλουν κατά τη διάρκεια της χρήσης να παρακολουθούν τη λογιστική και διαχειριστική κατάσταση της οικονομικής μονάδας και να λαμβάνουν γνώση οποιουδήποτε βιβλίου, λογαριασμού ή εγγράφου.

Στα πλαίσια της υποχρέωσης αυτής, ο ελεγκτής οφείλει, πριν την έναρξη του τελικού ελέγχου των Οικονομικών Καταστάσεων, να διενεργήσει ορισμένες προκαταρκτικές εργασίες.

Βασική προκαταρκτική εργασία είναι η ενημέρωση στα κατωτέρω θέματα:

Ενημέρωση σε βασικά θέματα της ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας από τον προηγούμενο ελεγκτή

Η ενημέρωση αυτή γίνεται είτε απ' ευθείας από τον προηγούμενο ελεγκτή, είτε με τη μελέτη των Οικονομικών Καταστάσεων προηγούμενων χρήσεων, καθώς και με τη μελέτη των αντίστοιχων Εκθέσεων Ελέγχου ή Εκθέσεων Επισκόπησης.

Ενημέρωση σε βασικά θέματα νομικής μορφής

Η ενημέρωση αυτή γίνεται, συνήθως, με τη μελέτη:

- ◆ Του τελευταίου κωδικοποιημένου Καταστατικού της οικονομικής μονάδας.
- ◆ Της ειδικής νομοθεσίας που τυχόν διέπει την οικονομική μονάδα.
- ◆ Των κυριότερων συμβάσεων της οικονομικής μονάδας, όπως π.χ. συμβάσεις παραχώρησης της χρήσης ειδικού σήματος αδειας λειτουργίας, συλλογικές συμβάσεις εργασίας προσωπικού κ.λπ.

Ενημέρωση για τη διοικητική οργάνωση της οικονομικής μονάδας

Η ενημέρωση αυτή επιτυγχάνεται καλύτερα με τη μελέτη του σχετικού Οργανογράμματος, του Εσωτερικού Κανονισμού Λειτουργίας, καθώς και με τη μελέτη των σημαντικών αποφάσεων των Οργάνων Διοίκησης της οικονομικής μονάδας.

Ενημέρωση για την παραγωγική και συναλλακτική δραστηριότητα της οικονομικής μονάδας

Η ενημέρωση αυτή πρέπει να γίνεται, από τους αρμοδίους της οικονομικής μονάδας, με επιτόπια επίσκεψη στους χώρους της παραγωγής, των αποθηκών και των λοιπών εγκαταστάσεων.

Ενημέρωση για το υφιστάμενο σύστημα εσωτερικού ελέγχου και τη λογιστική οργάνωση της οικονομικής μονάδας

Η ενημέρωση αυτή πρέπει να γίνεται από τον Προϊστάμενο των Οικονομικών Υπηρεσιών ή του Λογιστηρίου και να καλύπτει θέματα όπως:

- ✓ το εφαρμοζόμενο Λογιστικό Σχέδιο και οι οδηγίες εφαρμογής του.
- ✓ τα τηρούμενα λογιστικά βιβλία.
- ✓ τα εκδιδόμενα στοιχεία.
- ✓ τον τρόπο διεκπεραίωσης της λογιστικής εργασίας (τρόπος ενημέρωσης και παρακολούθησης των λογαριασμών).
- ✓ το τρόπο κοστολόγησης των παραγομένων προϊόντων.
- ✓ η μηχανογραφική Οργάνωση του Λογιστηρίου.
- ✓ οι ακολουθούμενες λογιστικές αρχές και μέθοδοι (π.χ. μέθοδοι αποτίμησης περιουσιακών στοιχείων επιχείρησης κ.λπ.)

Η μελέτη των ανωτέρω αντικειμένων, σε συνδυασμό με τη γνώση του κυκλώματος λειτουργίας της οικονομικής μονάδας, θεωρείται αναγκαία προϋπόθεση για την αποτελεσματική εκτίμηση του συστήματος της λογιστικής οργάνωσης και του συστήματος εσωτερικού ελέγχου.

Ο Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής, θα πρέπει να εξετάζει εάν με την υφιστάμενη λογιστική οργάνωση επιτυγχάνεται ταχεία και ορθή ενημέρωση των λογιστικών βιβλίων, καθώς και διαρκής παρακολούθηση και συμφωνία των λογαριασμών, ώστε να εμφανίζουν με ακρίβεια και αξιοπιστία την πραγματική περιουσιακή κατάσταση και τα ορθά αποτελέσματα της ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας.

Θα πρέπει να επισημανθεί ότι ο βαθμός της ακρίβειας και αξιοπιστίας των λογιστικών πληροφοριών, που αντλεί ο ελεγκτής από την ελεγχόμενη οικονομική μονάδα εξαρτάται, κατά το μεγαλύτερο μέρος, από την επάρκεια της υφισταμένης οργάνωσης του συστήματος εσωτερικού ελέγχου.

Μετά την ανωτέρω ενημέρωση, ο ελεγκτής πρέπει να καταγράψει τις πληροφορίες αυτές σε Φύλλα Εργασίας.

Πέραν της ανωτέρω ενημέρωσης, ο ελεγκτής πρέπει, πριν την έναρξη του τελικού ελέγχου των οικονομικών καταστάσεων, να διενεργήσει ελέγχους, σύμφωνα με το πρόγραμμα, σε ορισμένα αντικείμενα.

Οι έλεγχοι αυτοί, που εντάσσονται στον προκαταρκτικό έλεγχο, καλύπτουν, συνήθως τα κατωτέρω αντικείμενα:

- Έλεγχος Μισθοδοσίας Προσωπικού.
- Έλεγχος Αγορών.
- Έλεγχος Πωλήσεων.
- Έλεγχος Ταμειακών Συναλλαγών.
- Έλεγχος Δαπανών Χρήσης.
- Έλεγχος αγορών - πωλήσεων Παγίων Στοιχείων.
- Απογραφές αποθεμάτων.
- Καταμέτρηση Ταμείου και λοιπών αξιών (π.χ. επιταγών, γραμματίων, χρεογράφων κ.λπ.).

Οι ανωτέρω έλεγχοι διενεργούνται σύμφωνα με το αναλυτικό πρόγραμμα ελέγχου, που έχει καταρτιστεί από τον ελεγκτή.

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

ΈΝΝΟΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Με τον όρο "σύστημα εσωτερικού ελέγχου" εννοούμε:

την κατάλληλη οργάνωση των οικονομικών, λογιστικών, μηχανογραφικών και λοιπών υπηρεσιών της οικονομικής μονάδας.

Την κατάλληλη κατανομή αρμοδιοτήτων και ευθυνών του προσωπικού, και την εφαρμογή κανόνων και διαδικασιών, μέτρων και ελέγχων ώστε:

- ✓ να περιορίζονται οι κίνδυνοι λαθών και άλλων ανωμαλιών κατά την

εκτέλεση των συναλλαγών.

- ✓ να αποκτούν μεγαλύτερη ακρίβεια και αξιοπιστία τα λογιστικά βιβλία και στοιχεία της οικονομικής μονάδας, και
- ✓ να φυλάσσονται, αποτελεσματικά, τα περιουσιακά της στοιχεία.

ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Οι βασικές αρχές ενός επαρκούς συστήματος εσωτερικού ελέγχου, των οποίων η τήρηση θα πρέπει να εξετάζεται από τον Ορκωτό Ελεγκτή Λογιστή κατά τον έλεγχο οποιασδήποτε οικονομικής μονάδας, είναι οι εξής:

- ✓ Επαρκής Λογιστική Οργάνωση και κατάλληλη μηχανογραφική υποστήριξη. Δεν μπορεί να εφαρμοσθεί σύστημα εσωτερικού ελέγχου χωρίς κατάλληλη λογιστική οργάνωση και μηχανογραφική υποστήριξη των διαδικασιών.
- ✓ Ο σαφής διαχωρισμός των τριών βασικών λειτουργιών της, είναι:
  - ❖ της συναλλακτικής, η οποία περιλαμβάνει τη διενέργεια των συναλλαγών (π.χ. Αγορές - πωλήσεις κ.λπ.)
  - ❖ της διαχειριστικής, η οποία περιλαμβάνει τη διαχείριση και φύλαξη των περιουσιακών στοιχείων.
  - ❖ της λογιστικής, η οποία περιλαμβάνει τη λογιστική απεικόνιση και λογιστική παρακολούθηση των συναλλακτικών πράξεων, καθώς και των περιουσιακών στοιχείων της.

Οι ανωτέρω λειτουργίες θα πρέπει να είναι, υπηρεσιακώς, ανεξάρτητες και να ασκούνται από πρόσωπα, τα οποία δεν συνδέονται με στενό προσωπικό ή οικογενειακό δεσμό.

- ✓ Η κατανομή συγκεκριμένων αρμοδιοτήτων και ευθυνών στο προσωπικό της οικονομικής μονάδας, που πρέπει να διαθέτει τα απαιτούμενα προσόντα (π.χ. ικανότητα, ακεραιότητα χαρακτήρα κ.λπ.).

Η κατανομή των αρμοδιοτήτων του προσωπικού πρέπει να σχεδιάζεται

κατά τέτοιο τρόπο, ώστε καμία συναλλακτική ή διαχειριστική πράξη και λογιστική καταχώρηση να ολοκληρώνεται από ένα και μόνο υπάλληλο, αλλά η εργασία του καθενός να είναι συμπληρωματική της εργασίας ενός, τουλάχιστον, άλλου υπαλλήλου και να ελέγχεται από ένα τρίτο υπάλληλο (εσωτερικό ελεγκτή).

Ο σχεδιασμός των αρμοδιοτήτων του προσωπικού πρέπει να είναι τέτοιος, ώστε να εφαρμόζεται, πάντοτε, η βασική αρχή "Ο ταμίας απαγορεύεται να είναι και λογιστής" και αντίστροφα.

- ✓ Η άμεση έκδοση προκαθορισμένων στοιχείων για κάθε είσπραξη ή πληρωμή, καθώς και για κάθε δημιουργία απαίτησης ή υποχρέωσης της οικονομικής μονάδας.

Τα στοιχεία αυτά πρέπει να φέρουν σχετική προ αρίθμηση και να επικυρώνονται από αρμόδια εξουσιοδοτημένα πρόσωπα της οικονομικής μονάδας.

Επίσης, για τα ανωτέρω στοιχεία, πρέπει να εξασφαλίζεται η ορθή λογιστικοποίησή τους.

- ✓ Η καθιέρωση μέτρων φυσικής προστασίας των λογιστικών βιβλίων και στοιχείων, καθώς και μέτρων, τα οποία να αποκλείουν οποιαδήποτε πρόσβαση σ' αυτά, μη αρμοδίων υπαλλήλων της οικονομικής μονάδας.
- ✓ Η διενέργεια, σε τακτά χρονικά διαστήματα, φυσικών επαληθεύσεων των περιουσιακών στοιχείων της οικονομικής μονάδας, καθώς και σχετικών συμφωνιών των λοιπών λογαριασμών (π.χ. Τράπεζες, πελάτες κ.λπ.) από αρμόδιο υπάλληλο, ανεξάρτητο από εκείνον, που έχει την ευθύνη της ορθής λογιστικής παρακολούθησης και συμφωνίας των λογαριασμών.
- ✓ Η λήψη μέτρων φυσικής προστασίας των περιουσιακών στοιχείων,

καθώς και η χρήση ή διάθεση αυτών μόνο κατόπιν προκαθορισμένης διαδικασίας.

ΜΕΛΕΤΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΙΚ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ

➔ Μελέτη συστήματος εσωτερικού ελέγχου

Ο ελεγκτής πρέπει, πριν την κατάρτιση του προγράμματος ελέγχου, να μελετήσει και να αξιολογήσει το υφιστάμενο σύστημα εσωτερικού ελέγχου και τις δικλίδες ασφαλείας με σκοπό να προσδιορίσει την έκταση και την κατεύθυνση της δική του ελεγκτικής εργασίας, που είναι αναγκαία για να μπορέσει να εκφράσει γνώμη επί των Οικονομικών Καταστάσεων.

Η μελέτη του υφιστάμενου συστήματος εσωτερικού ελέγχου γίνεται με βάση τις πληροφορίες και τα λοιπά στοιχεία, τα οποία αντλούνται από τους αρμοδίους της ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας.

Τέτοιες πληροφορίες είναι, συνήθως, οι εξής:

- ✓ Για τον τρόπο διενέργειας των συναλλαγών της (π.χ. αγορές - πωλήσεις κ.λπ.).
- ✓ Για το τρόπο διαχείρισης και φύλαξης των περιουσιακών της στοιχείων (π.χ. Ταμείο αποθέματα κ.λπ.).
- ✓ Για τη μέθοδο της λογιστικής απεικόνισης και λογιστικής παρακολούθησης των συναλλακτικών πράξεων, καθώς και των περιουσιακών στοιχείων.
- ✓ Για τις αρμοδιότητες του προσωπικού σε κάθε τμήμα εργασίας.
- ✓ Για τους ελέγχους, που διενεργούνται από τους υπαλλήλους της.
- ✓ Για τη αξιοπιστία των εσωτερικών ελεγκτών (π.χ. βαθμός ανεξαρτησίας ελεγκτών, προσόντα ελεγκτών, έκταση αρμοδιοτήτων ελεγκτών κ.λπ.).

Για τη μεθοδικότερη άντληση των απαιτούμενων πληροφοριών, πρέπει να

συμπληρώνεται ένα, καταλλήλως, σχεδιασμένο Ερωτηματολόγιο Εκτίμησης του Εσωτερικού Ελέγχου. (Ε.Ε.Ε.Ε)

Το Ερωτηματολόγιο αυτό πρέπει να είναι σχεδιασμένο, κατά τμήμα εργασίας, και κατά τέτοιο τρόπο, ώστε η απάντηση "όχι" σ' ένα ερώτημα να δείχνει αδυναμία του εσωτερικού ελέγχου (π.χ. τα λογιστικά βιβλία φυλάσσονται σε χώρο, όπου ο ταμίας δεν έχει καμία προσπέλαση σ' αυτά).

Βασικός σκοπός της συμπλήρωσης του Ερωτηματολογίου Εσωτερικού Ελέγχου είναι η χρησιμοποίηση του, εισπρακτικού μέσου, για τη μελέτη και αξιολόγηση του υφιστάμενου συστήματος εσωτερικού ελέγχου.

Το Ερωτηματολόγιο, λόγω της πολυπλοκότητας των ερωτημάτων και της σημαντικότητας των απαντήσεων, πρέπει να συμπληρώνεται από τον αρμόδιο Ορκωτό Ελεγκτή Λογιστή ή τον εμπειρότερο ελεγκτή της ελεγκτικής ομάδας.

Οι πληροφορίες και οι τυχόν σημειώσεις, που αναφέρονται στο Ερωτηματολόγιο αυτό, πρέπει να μελετώνται και να αξιοποιούνται και από τους ελεγκτές των επόμενων χρήσεων, οι οποίοι οφείλουν να συμπληρώνουν το εν λόγω Ερωτηματολόγιο με τις τυχόν μεταβολές, που έχουν επέλθει στο σύστημα εσωτερικού ελέγχου της ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας.

Με τη μελέτη του συστήματος εσωτερικού ελέγχου, ο ελεγκτής διαμορφώνει, αρχικά, γνώμη για το βαθμό οργάνωσης του υφιστάμενου συστήματος εσωτερικού ελέγχου και προσδιορίζει τα σημεία που πρέπει να επαληθευθούν, καθώς και τις ελεγκτικές διαδικασίες που πρέπει να διενεργηθούν κατά τον αναλυτικό του έλεγχο.

Ορισμένοι συγγραφείς επικρίνουν τη χρήση του Ερωτηματολογίου αυτού, γιατί θεωρούν ότι αντικαθίσταται, σε μεγάλο βαθμό, η κριτική σκέψη του

μελετητή του συστήματος εσωτερικού ελέγχου από την μηχανιστική διαδικασία των απαντήσεων "ναι" ή "όχι" στις σχετικές ερωτήσεις.

➔ **Αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας του συστήματος εσωτερικού ελέγχου**

Όπως αναφέραμε ανωτέρω, η εκτίμηση του συστήματος εσωτερικού ελέγχου βασίζεται στις πληροφορίες και τα στοιχεία, που παρέχονται από τους αρμοδίους της ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας και παράλληλα έχουν, δειγματοληπτικά, επαληθευθεί από τον Ορκωτό Ελεγκτή Λογιστή.

Οι επαληθεύσεις αυτές γίνονται, κατά την κρίση του ελεγκτή, είτε πριν από τη διεξαγωγή του αναλυτικού ελέγχου του, είτε κατά τη διάρκεια αυτού σε συνδυασμό με τις σχετικές διαδικασίες του ελέγχου αυτού.

Από τις επαληθεύσεις αυτές και τις επιτόπιες παρατηρήσεις, ο ελεγκτής συγκεντρώνει τα απαραίτητα ελεγκτικά τεκμήρια, προκειμένου να διαμορφώσει γνώμη για το τηρούμενο σύστημα εσωτερικού ελέγχου.

Η επαλήθευση του συστήματος εσωτερικού ελέγχου γίνεται δειγματοληπτικά. Επαρκές δείγμα θεωρείται εκείνο το οποίο παρέχει, στο συντομότερο δυνατό χρόνο, τα απαραίτητα ελεγκτικά τεκμήρια επί των οποίων ο ελεγκτής μπορεί να βασιστεί για να σχηματίσει ορθή γνώμη για την αποτελεσματική εφαρμογή των διαδικασιών εσωτερικού ελέγχου στον εκάστοτε εξεταζόμενο τομέα του συστήματος αυτού (π.χ. τομέας προμηθειών, πωλήσεων κλπ).

Η επιλογή των τομέων του εσωτερικού ελέγχου για επαλήθευση, καθώς και ο προσδιορισμός της έκτασης μιας επαρκούς επαλήθευσης κάθε τομέα του συστήματος αυτού, εναπόκειται στην επαγγελματική κρίση του Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή.

Κατά την επιλογή αυτή λαμβάνονται υπόψη τα εξής:

Η χρησιμότητα της επαλήθευσης.

Όταν σε ορισμένους λογαριασμούς είναι δυσχερής η διενέργεια ουσιαστικού ελέγχου (π.χ. πωλήσεις πολυκαταστημάτων κ.λπ.), τότε επιβάλλεται η επαλήθευση του υφιστάμενου συστήματος εσωτερικού ελέγχου στους αντίστοιχους τομείς.

Αντίθετα, όταν κάποιοι λογαριασμοί μπορούν να ελεγχθούν, πλήρως, με σχετική ευχέρεια και σε εύλογο χρονικό διάστημα, δεν υπάρχει ουσιαστικός λόγος επαλήθευσης του υφιστάμενου συστήματος εσωτερικού ελέγχου στους αντίστοιχους τομείς.

Η σπουδαιότητα της επαλήθευσης.

Όταν σε ορισμένους λογαριασμούς υπάρχει αυξημένος κίνδυνος να παρουσιαστεί κάποια ανωμαλία (π.χ. αποθέματα καυσίμων, λιπαντικών κ.λπ.), τότε επιβάλλεται η επαλήθευση του υφιστάμενου συστήματος εσωτερικού ελέγχου στους αντίστοιχους τομείς.

Η ικανότητα του προσωπικού.

Σημαντικός παράγοντας για την αποτελεσματική λειτουργία του συστήματος εσωτερικού ελέγχου είναι η επάρκεια σε προσωπικό της ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας, η ικανότητα και η ακεραιότητα αυτού, καθώς και η προσήλωση του στις οδηγίες της Διοίκησης.

Όταν ο Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής, κατά την άσκηση των καθηκόντων του, σχηματίσει την πεποίθηση ότι το προσωπικό της ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας είναι ικανό και συνεπές για την εφαρμογή του θεσπισθέντος, από την Διοίκηση της, συστήματος εσωτερικού ελέγχου, τότε περιορίζεται η έκταση της επαλήθευσης του συστήματος αυτού.

Εάν ο Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής διαπιστώσει έλλειψη μιας των ανωτέρω προϋποθέσεων, οφείλει να προσαρμόσει τις δικές του ελεγκτικές

διαδικασίες επί εκείνων των ελεγκτικών αντικειμένων, στα οποία ενδέχεται να αντανakλά η έλλειψη αυτή.

Ο Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής δέχεται, κατ' αρχήν, μέχρι αποδείξεως του αντιθέτου, ότι η Διοίκηση και οι υπάλληλοι της ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας, που εμπλέκονται στη διαδικασία του εσωτερικού ελέγχου, είναι έντιμοι και συνετοί. Εφόσον διαπιστώσει ότι συντρέχουν οι προϋποθέσεις αυτές και τα πρόσωπα αυτά είναι ανεξάρτητα το ένα με το άλλο, μπορεί ο να βασίζεται στην ακρίβεια των βιβλίων και στοιχείων και να περιορίζει τις δικές του ελεγκτικές διαδικασίες.

Μετά τη συγκέντρωση, μέσω του Ε.Ε.Ε.Ε., των πληροφοριών περί των ακολουθούμενων διαδικασιών στη λειτουργία της ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας και την επαλήθευση των διαδικασιών αυτών κατά τα ανωτέρω, ο Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής, συγκρίνοντας τις διαδικασίες αυτές με τις ορθές διαδικασίες, που έχουν δομηθεί με βάση τις βασικές αρχές ενός ικανοποιητικού συστήματος εσωτερικού ελέγχου και έχουν υιοθετηθεί στην ακολουθούμενη πρακτική, είναι σε θέση να εκτιμήσει εάν το τηρούμενο σύστημα εσωτερικού ελέγχου είναι επαρκές και αποτελεσματικό.

ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Εάν στην ελεγχόμενη οικονομική μονάδα λειτουργεί ειδική υπηρεσία εσωτερικού ελέγχου (π.χ. τμήμα προληπτικού ελέγχου ή Διεύθυνση επιθεώρησης κ.λπ.), εναπόκειται στην επαγγελματική κρίση του αρμοδίου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή κατά πόσον θα βασιστεί στην εργασία της υπηρεσίας αυτής και θα περιορίσει την έκταση του δικού του ελέγχου.

Σε καμία περίπτωση η λειτουργία της υπηρεσίας αυτής δεν μπορεί να αποτελέσει επαρκή αιτία απαλλαγής των ελεγκτών από την εφαρμογή των standards ελέγχου και των ευθυνών τους, που απορρέουν από τις

διατάξεις της ισχύουσας νομοθεσίας.

ΚΕΝΑ ΚΑΙ ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ ΤΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Η αρμοδιότητα και η ευθύνη της οργάνωσης και της αποτελεσματικής λειτουργίας του Λογιστηρίου, καθώς και του εσωτερικού ελέγχου ανήκει στη Διοίκηση της ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας.

Καθήκον του Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή είναι να ενημερώνει τη Διοίκηση για τις τυχόν διαπιστούμενες αδυναμίες της λογιστικής οργάνωσης και του συστήματος εσωτερικού ελέγχου και να εισηγείται μέτρα για την θεραπεία τους.

Σε περίπτωση κατά την οποία τα διαπιστούμενα κενά και αδυναμίες της λογιστικής οργάνωσης και του εσωτερικού ελέγχου είναι σημαντικά και δεν απορούν να αναπληρωθούν ικανοποιητικά, σε εύλογο αύξηση τις έκτασης του αναλυτικού ελέγχου και, ως εκ τούτου, δημιουργούνται αμφιβολίες ως προς την ακρίβεια και την αξιοπιστία των ελεγχόμενων λογιστικών βιβλίων και στοιχείων, ο Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής οφείλει να εκφράζει σχετική επιφύλαξη κατά την διατύπωση της επαγγελματικής του γνώμης στην Έκθεση Ελέγχου ή Έκθεση Επισκόπησης.

ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΈΛΕΓΧΟΣ

Η έγκαιρη ενημέρωση των λογιστικών βιβλίων, η παρακολούθηση και συμφωνία των τηρουμένων λογαριασμών, καθώς και η μηχανογραφική υποστήριξη του λογιστικού συστήματος αποτελούν βασικά στοιχεία της λογιστικής οργάνωσης μιας οικονομικής μονάδας.

Κανένα σύστημα εσωτερικού ελέγχου δεν μπορεί να εφαρμοστεί

αποτελεσματικά εάν δεν υπάρχει επαρκής λογιστική οργάνωση.

Η ύπαρξης επαρκούς λογιστικής οργάνωσης και αποτελεσματικού συστήματος εσωτερικού ελέγχου αποτελεί θετική ένδειξη ότι τα ελεγχόμενα βιβλία και στοιχεία είναι αξιόπιστα και ορθά.

Ο Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής, αξιολογώντας το υφιστάμενο σύστημα εσωτερικού ελέγχου και τη λογιστική οργάνωση της ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας αποφασίζει για τις μεθόδους και την έκταση του δικού του ελέγχου.

Όσο μειώνεται η εμπιστοσύνη του στην αποτελεσματικότητα του υφιστάμενου συστήματος εσωτερικού ελέγχου, τόσο αυξάνεται η έκταση και το βάθος του αναλυτικού ελέγχου μέχρις ότου πεισθεί ότι το σύνολο των συγκεντρωθέντων ελεγκτικών τεκμηρίων αρκεί για να βασίσει μια ορθή και υπεύθυνο γνώμη.

Η έκταση οποιασδήποτε ελεγκτικής διαδικασίας δεν μπορεί να περιοριστεί κάτω ενός ελαχίστου αντιπροσωπευτικού δείγματος, έστω κι αν υπάρχει επαρκές σύστημα εσωτερικού ελέγχου.

Σε περίπτωση δειγματοληπτικού ελέγχου των συναλλαγών και εφόσον διαπιστωθεί επάρκεια και αποτελεσματικότητα στο υφιστάμενο σύστημα εσωτερικού ελέγχου, ο Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής δεν ευθύνεται για τη μη αποκάλυψη κάποιας ανωμαλίας, που υπάρχει στο υπόλοιπο ανέλεγκτο αέρος των συναλλαγών, ειδικότερα όταν διαπιστώνεται δόλια συνεργασία μεταξύ των αρμοδίων οργάνων της ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας.

ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΦΑΚΕΛΟΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ (Φ.Ε.)

➡ Γενικά

Σύμφωνα με το Ελληνικό Ελεγκτικό Πρότυπο 2230 «Τεκμηρίωση», ο ελεγκτής οφείλει να συντάσσει φύλλα εργασίας, πλήρη και λεπτομερή, ώστε να παρέχουν μια ολοκληρωμένη εικόνα του διενεργηθέντος ελέγχου. Στα φύλλα εργασίας πρέπει να αναφέρονται οι διενεργηθείσες ελεγκτικές διαδικασίες (εκτός εάν υπάρχει ξεχωριστά συνταχθέν Πρόγραμμα Ελέγχου), καθώς και οι διαπιστώσεις του ελέγχου, πλήρως τεκμηριωμένες.

Συνεπώς, η εκτέλεση κάθε ελεγκτικής εργασίας, σύμφωνα με τις αρχές και τους κανόνες των Ελεγκτικών Προτύπων, καθώς και η τεκμηρίωση του πορίσματος ελέγχου, θα πρέπει να προκύπτει από Φύλλα Εργασίας, συνταχθέντα από τον Ορκωτό Ελεγκτή Λογιστή, σε χειρόγραφο ή ηλεκτρονική μορφή. Ειδικά προγράμματα Η/Υ υποστηρίζουν, σε μεγάλο βαθμό, τη μηχανογραφική προετοιμασία και εκτύπωση των φύλλων εργασίας. Τα φύλλα εργασίας αποτελούν τη βάση για τη διαμόρφωση της γνώμης του ελεγκτή, διευκολύνουν τον καταμερισμό της ελεγκτικής εργασίας, βοηθούν την επισκόπηση και αξιολόγηση του ελεγκτικού έργου από τον Προϊστάμενο της ελεγκτικής ομάδας και χρησιμοποιούνται, ως βοήθημα, από τους ελεγκτές της επόμενης χρήσης.

Δεν θεωρείται ότι περατώθηκε ο έλεγχος ενός αντικειμένου, εάν δεν έχουν συνταχθεί τα αντίστοιχα Φύλλα Εργασίας.

Τα Φύλλα Εργασίας αποτελούν αποδεικτικά στοιχεία για τον ελεγκτή, τα οποία επικαλείται σε περίπτωση που τεθεί σε αμφιβολία η ποιότητα της ελεγκτικής του εργασίας ή η ορθότητα του πορίσματος ελέγχου.

Τα Φύλλα Εργασίας πρέπει να φυλάσσονται, κατά τη διάρκεια της χρήσης και μετά την περάτωση του ελέγχου, ως απόρρητα έγγραφα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΦΥΛΛΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Τα Φ.Ε. πρέπει να φέρουν ορισμένες ενδείξεις και να περιλαμβάνουν τα κατωτέρω:

Υποχρεωτικές ενδείξεις

Στα Φ.Ε. του προκαταρκτικού ή τελικού ελέγχου πρέπει να υπάρχουν τουλάχιστον οι κατωτέρω ενδείξεις:

- Η επωνυμία της ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας, στο αριστερό άνω μέρος.
- Η ελεγχόμενη χρήση, π.χ. χρήση XXXX, στο αριστερό άνω μέρος κάτω από την επωνυμία.
- Ο αύξοντα αριθμός Φ.Ε. π.χ. 5, στο δεξιό άνω μέρος.
- Η ημερομηνία κατάρτισης του Φ.Ε., στο δεξιό άνω μέρος.
- Η μονογραφή του Ελεγκτή, στο δεξιό άνω μέρος.
- Ο τίτλος του λογαριασμού με το αντίστοιχο υπόλοιπο της παρούσης και προηγούμενης χρήσης.

Το βασικό περιεχόμενο των φύλλων εργασίας είναι το πόρισμα της εργασίας του ελεγκτή, το οποίο πρέπει να είναι σύντομο, ευανάγνωστο, σαφές και κατανοητό από κάθε ενδιαφερόμενο.

ΛΟΙΠΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΩΝ ΦΥΛΛΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Στα Φ.Ε. μπορεί να περιλαμβάνονται και τα εξής στοιχεία:

- Οι πληροφορίες για το περιεχόμενο του λογαριασμού, στον οποίο αναφέρεται το Φ.Ε.
- Οι αναλύσεις των λογαριασμών, όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο.
- Οι επί μέρους ελεγκτικές διαδικασίες, που ακολούθησε ο ελεγκτής, κατά τον έλεγχο ενός λογαριασμού, καθώς και το δείγμα ελέγχου, εφόσον δεν έχει καταρτιστεί πρόγραμμα ελέγχου, στο οποίο περιλαμβάνονται τα στοιχεία αυτά.
- Το πλήρες πρόγραμμα ελέγχου.
- Το ερωτηματολόγιο Εκτίμησης του εσωτερικού ελέγχου, συμπληρωμένο με τις σημειώσεις της σχετικής έρευνας του ελεγκτή.
- Οι επιβεβαιωτικές επιστολές των τρίτων (π.χ. πελατών, τραπεζών κ.λπ.).
- Οι επιστολές της Διοίκησης προς τον Ορκωτό Ελεγκτή Λογιστή.
- Τα αποσπάσματα πρακτικών συνεδριάσεως του Διοικητικού Συμβουλίου και των Γενικών Συνελεύσεων ή σημειώσεις του ελεγκτή επί αυτών.
- Διάφοροι Πίνακες, καταστάσεις, αναλύσεις λογαριασμών, σχόλια και σημειώσεις του ελεγκτή.
- Πληροφορίες, διευκρινίσεις και επεξηγήσεις για την πληρέστερη παρουσίαση του κάθε ελεγκτικού αντικειμένου.

- Οι τυχόν παρατηρήσεις του ελέγχου, τεκμηριωμένες με συγκεκριμένα παραδείγματα.
- Η χρήση συμβόλων ελέγχου με επεξήγηση αυτών σε κάθε Φ.Ε ή σε ειδικό επεξηγηματικό φύλλο εργασίας.

Διάκριση Φύλλων Εργασίας

Τα Φ.Ε. διακρίνονται ανάλογα με τον έλεγχο που αφορούν, σε:

Φύλλα Εργασίας προκαταρκτικού ελέγχου

Κατά τον προκαταρκτικό έλεγχο, που διενεργείται σύμφωνα με το αντίστοιχο πρόγραμμα, οι ελεγκτές συντάσσουν τα αναγκαία Φ.Ε., τα οποία αριθμούνται με τη σειρά του ελεγκτικού αντικειμένου (π.χ. έλεγχος μισθοδοσίας προσωπικού, έλεγχος Αγορών, έλεγχος Πωλήσεων κ.λπ.).

Η αρίθμηση πρέπει να είναι απλή και να γίνεται με τους αριθμούς 1, 2, 3, κ.λπ., μέχρι να καλυφθούν όλα τα Φ.Ε. του Προκαταρκτικού Ελέγχου.

Φύλλα Εργασίας τελικού ελέγχου

Κατά τον Τελικό Έλεγχο, που διενεργείται σύμφωνα με το αντίστοιχο Πρόγραμμα, οι ελεγκτές συντάσσουν τα αναγκαία Φ.Ε., τα οποία αριθμούνται με τη σειρά των λογαριασμών των Οικονομικών Καταστάσεων ή του Ισοζυγίου λογαριασμών.

Η αρίθμηση πρέπει να είναι απλή και να γίνεται με τους αριθμούς 1, 2, 3 κ.λπ., μέχρι εξαντλήσεως του αριθμού των λογαριασμών.

Αν συντάσσονται περισσότερα Φ.Ε. για τον ίδιο λογαριασμό, τότε τίθεται η αρίθμηση 1/1, 1/2, 1/3 κ.λπ.

Εάν στα Φ.Ε. επισυνάπτονται αναλύσεις των λογαριασμών (π.χ. ισοζύγια κ.λπ.) και λοιπά στοιχεία, τότε και επί αυτών των στοιχείων τίθεται περαιτέρω αρίθμηση 1/4, 1/5, 1/6 κ.λπ.

δ. Τσεκαρίσματα και συντμήσεις επί των Φύλλων Εργασίας

Τα Φ.Ε. πρέπει να φέρουν ορισμένα τσεκαρίσματα ή συντμήσεις σε ένδειξη αντίστοιχων ελεγκτικών διαδικασιών, που έχουν διενεργηθεί από τους ελεγκτές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ:

- ❖ ΠΡΟΦΙΛ ΕΛΕΓΚΤΗ
- ❖ ΠΡΟΣΟΝΤΑ ,ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΥΘΥΝΕΣ ΕΛΕΓΚΤΗ
- ❖ ΑΣΥΜΒΙΒΑΣΤΑ ΚΑΙ ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΕΙΣ
- ❖ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
- ❖ ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΝ ΤΟΥΣ ΕΛΕΓΚΤΕΣ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΕΛΕΓΧΟ
- ❖ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ ΤΟΥ ΟΡΚΩΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ - ΛΟΓΙΣΤΗ
- ❖ ΠΟΙΟΣ ΕΙΝΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ ΣΤΗΝ ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΖΩΗ
- ❖ ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΕΓΓΡΑΦΗΣ Α.Ο.Ε.Λ
- ❖ ΜΗΤΡΩΟ ΟΡΚΩΤΩΝ ΕΛΕΓΚΤΩΝ - ΛΟΓΙΣΤΩΝ{ΣΟΕΛ}

ΠΡΟΦΙΛ ΕΛΕΓΚΤΗ ΑΠΟ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗΣ ΑΠΟΨΗΣ.

Μεταξύ άλλων θα μπορούσαμε να πούμε από ψυχολογικής άποψης, ότι τα άτομα που ασχολούνται με το επάγγελμα του ανεξάρτητου ελέγχου, έχουν την ικανότητα να αισθάνονται βάσει αποδείξεως ότι κάτι δεν πάει καλά.

Αυτά τα άτομα λοιπόν έχουν την ικανότητα να βγάζουν αμέσως συμπεράσματα, λόγω της χρόνιας μόρφωσης και πείρας που έχουν και αυτό τους καθιστά ικανούς να διαχειρίζονται και να κατέχουν τις κατάλληλες ελεγκτικές διαδικασίες.

Ο Ελεγκτής ενεργεί διπλωματικά και εκτελεί τα καθήκοντά του με προσοχή, χωρίς παρεκκλίσεις αλλά επιδεικνύει την ευρεία αντίληψη του με βάσει τις εκτιμήσεις και τις γνώμες του.

Στην ψυχολογική υπόσταση του Ελεγκτή εντοπίζουμε και κάποια προβλήματα, όπως στον εντοπισμό καταχρήσεων, που θα αναγκαστεί να κάνει ο Ελεγκτής. Εκεί έχουμε τα εξής πιθανά προβλήματα:

α} Κατά κανόνα είναι δύσκολη η αποκάλυψη μιας κατάχρησης, για αυτό και όταν ο ελεγκτής υποπτευθεί κατάχρηση, μελετά επισταμένως και λεπτομερώς, απαντά στα σχετικά έγγραφα και αποδείξεις και στη συνέχεια διεξάγει την έρευνά του με προσοχή και σύνεση.

β} Ορίζουμε τον προσδιορισμό ποιος διέπραξε την κατάχρηση.

Ο Ελεγκτής εξετάζει προσεκτικά, διότι η συμβουλή που θα δώσει στον πελάτη ως προς τα ενδεδειγμένα μέτρα, πρέπει να είναι καίρια.

Κατά κύριο λόγο λοιπόν, ο Ελεγκτής οφείλει να είναι προσεκτικός κατά την κρίση του σε σχέση με την εργασία που διενεργούν οι υπάλληλοι του πελάτη, του οποίου διεξάγει τον έλεγχο. Αυτό αναφέρεται, διότι το προσωπικό του πελάτη μπορεί να έχει μεγάλο φόρτο εργασίας, φορτικοί μέθοδοι κ.τ.λ. Ο Ελεγκτής σε αυτή την

περίπτωση πρέπει να λάβει υπόψη, ότι το προσωπικό του λογιστηρίου απασχολείται κατά κανόνα στην τήρηση των βιβλίων και στοιχείων και δεν έχει πάντοτε τον απαιτούμενο χρόνο για να εισηγηθεί τελειότερο τρόπο διεξαγωγής της εργασίας.

ΠΡΟΣΟΝΤΑ, ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ, ΕΥΘΥΝΕΣ ΕΛΕΓΚΤΗ

ΠΡΟΣΟΝΤΑ ΟΡΚΩΤΟΥ ΛΟΓΙΣΤΗ ΕΛΕΓΚΤΗ

Ο Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής, για να μπορεί να ανταποκριθεί, αποτελεσματικά, στις σημαντικές απαιτήσεις του Λειτουργήματος του, πρέπει να έχει τα ανάλογα προσόντα, που αναφέρονται, κυρίως, στην προσωπικότητα του, στην επιστημονική του κατάρτιση και στην επαγγελματική του συγκρότηση.

Τα κυριότερα, από τα προσόντα αυτά, είναι τα εξής:

- ✚ **Ανεπίληπτο ήθος, ακεραιότητα χαρακτήρα και αναμφισβήτητη αρετή** (τα άτομα που διενεργούν ελέγχους πρέπει να έχουν αποδεδειγμένα ανεπίληπτο ήθος και ακεραίο χαρακτήρα, καθώς και αυξημένα επαγγελματικά προσόντα).
- ✚ **Άριστη γνώση και μεγάλη εμπειρία στη Λογιστική και Ελεγκτική επιστήμη**(συνεχής ενημέρωση σε τοπικό και διεθνές επίπεδο).
- ✚ **Ικανότητα ταχείας αντίληψης, επινοητικότητα και αυτοπεποίθηση.**
- ✚ **Επαγγελματική κρίση,** (επίλυση διαφόρων προβλημάτων δια της κρίσεως του)

Η επαγγελματική αυτή κρίση καθοδηγείται από την άριστη γνώση της Λογιστικής και Ελεγκτικής επιστήμης, την ελεγκτική εμπειρία και την πλήρη κατανόηση της λειτουργίας και των συστημάτων της ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας.

Επισημαίνεται ότι η επαγγελματική κρίση του Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση της ελεγκτικής εργασίας, επειδή είναι πρακτικά αδύνατον να καταγραφεί ο τρόπος αντιμετώπισης όλων των θεμάτων, που ενδεχομένως αντιμετωπίσει κατά την άσκηση των ελεγκτικών του καθηκόντων.

- ✚ **Ικανότητα ευχερούς και σωστής έκφρασης στο προφορικό και**
- ✚ **γραπτό λόγο.**
- ✚ **Οργανωτικές και Διοικητικές ικανότητες,** (π.χ. οργάνωση και συντονισμός για την διενέργεια των ελέγχων κ.λπ.)

Πέραν των ανωτέρω ουσιαστικών προσόντων, ο Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής, θα πρέπει να έχει και τα λοιπά προσόντα που καθορίζονται στο Π.Δ. 226/1992, όπως [Ελληνική ιθαγένεια, ή υπηκοότητα κράτους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, πτυχιούχος Οικονομικών, Εμπορικών ή Βιομηχανικών σπουδών ανωτάτου εκπαιδευτικού ιδρύματος της ημεδαπής ή ισοτίμου της αλλοδαπής κ.λπ](#)

ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ- ΕΥΘΥΝΕΣ ΟΡΚΩΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ ΛΟΓΙΣΤΗ

Ο Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής, κατά την εκτέλεση των ελεγκτικών καθηκόντων του, οφείλει:

- ✚ να εκφέρει αμερόληπτο και ειλικρινή γνώμη, (δηλαδή, να μην επηρεάζεται από οποιοδήποτε γεγονός κ.λπ.).

Για την επίτευξη του στόχου αυτού θα πρέπει:

- να υιοθετούνται από την πολιτεία ουσιαστικά και εφαρμόσιμα μέτρα για την εξασφάλιση της ανεξαρτησίας των ελεγκτών.
- να θεσπίζονται ουσιαστικά και εφαρμόσιμα μέτρα για την κατοχύρωση της μη διαπραγμάτευσης της αμοιβής ελέγχου μεταξύ ελεγκτή και ελεγχόμενου.

- ❖ να μη δέχεται δώρα ή διευκολύνσεις από τον ελεγχόμενο, πέραν των συνήθων ορίων μιας εθιμικής περιποίησης, επειδή δύναται να δημιουργήσει προβλήματα στο ελεγκτικό του έργο, να επηρεάσει την επαγγελματική του γνώμη ή να καταστήσει διαβλητή την κρίση του.
- ❖ να μη δημιουργεί μεγάλη οικειότητα με τους ελεγχόμενους, ώστε να μη δίδεται η αφορμή σε οποιοδήποτε να αμφισβητήσει το κύρος και την αμεροληψία του.
- ❖ να είναι προσεκτικός στη συμπεριφορά και στην εμφάνιση του, (π.χ. ευγενικός, καλό ντύσιμο κλπ.).
- ❖ να μην έχει καμία οικονομική σχέση με τον ελεγχόμενο, πέραν της σχέσεως ως ελεγκτού.
- ❖ να έχει την επιβαλλόμενη επιμέλεια¹⁴ και εργατικότητα, καθώς και την άμεση επίβλεψη του ελεγκτικού έργου για να μπορεί να αντιμετωπίσει όλα τα θέματα της ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας.
- ❖ να "κέκτηται" την συνήθη τουλάχιστον εμπειρία, την οποία έχουν και οι λοιποί της αυτής ειδικότητας.
- ❖ να εκτελεί την ελεγκτική εργασία με καλή πίστη και ευθύτητα. Να δέχεται κατ' αρχήν, ως ειλικρινή, όλα τα στοιχεία και τις πληροφορίες, που τίθενται υπόψη του, αλλά να είναι προσεκτικός και επιφυλακτικός για τα στοιχεία και τις πληροφορίες αυτές.
- ❖ να εκφράζει την επαγγελματική του γνώμη με βάση επαρκή και αξιόπιστα ελεγκτικά τεκμήρια, που αποκομίζει μετά την διενέργεια προσεκτικού και συστηματικού ελέγχου της οικονομικής μονάδας.

¹⁴ Πολλές φορές μερικοί είναι καλύτεροι στρατηγοί από άλλους, όχι επειδή είναι πιο έξυμνοι, αλλά επειδή είναι πιο επιμελείς (και οι στρατηγοί εστίν εν οίς των στρατηγικών έργων ου γνώμη διαφέροντες αλλήλων οι μιν βελτίωνες οι δε χείρονες εισίν, αλλά σαφώς επιμέλεια) Ξενοφώντος "Οικονομικός

- να καθορίζει τις διενεργούμενες ελεγκτικές διαδικασίες, αφού αξιολογήσει την αποτελεσματικότητα του συστήματος εσωτερικού ελέγχου και της λογιστικής οργάνωσης της οικονομικής μονάδας.
- να διενεργεί τον έλεγχο του με επιμέλεια, προσοχή και με εύλογη επιδεξιότητα, όσο αφορά την κατάλληλη προσαρμογή των διαδικασιών του ελέγχου προς τις παρουσιαζόμενες εκάστοτε ιδιαίτερες συνθήκες ή ανάγκες. Διευκρινίζεται ότι η αποκάλυψη ανωμαλιών δεν περιλαμβάνεται στους αντικειμενικούς σκοπούς του ελέγχου.
- να παρέχει συμβουλές ή υποδείξεις, (π.χ. σε φορολογικά θέματα κ.λπ.) οι οποίες έχουν σχέση με την ορθή κατάρτιση των Οικονομικών Καταστάσεων της οικονομικής μονάδας.
- να τηρεί εχεμύθεια σε θέματα που θεωρούνται επαγγελματικά απόρρητα της οικονομικής μονάδας, (π.χ. τεχνογνωσία , πιστωτική πολιτική κ.λπ.).

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 16 παράγ. 4 του Π.Δ. 226/1992 «ο Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής υποχρεούται να τηρεί απόλυτη εχεμύθεια περί των όσων λαμβάνει γνώση κατά την άσκηση των καθηκόντων του. Την υποχρέωση αυτή έχουν επίσης, τόσο το ελεγκτικό όσο και το λοιπό προσωπικό που απασχολεί ο Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής».

- να έχει επίγνωση των ευθυνών και να αναλαμβάνει εργασίες που δύναται να περατώσει.
- να διενεργεί τον έλεγχο του εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος, λόγω του κόστους και του περιορισμένου χρόνου του ελέγχου.
- να μη εμπλέκεται σε επουσιώδη θέματα της οικονομικής μονάδας, (π.χ. έλεγχος λογαριασμών απαιτήσεων-υποχρεώσεων με υπόλοιπα

μικρού ποσού κ.λπ.).

- να μη αναμιγνύεται στην ενημέρωση των βιβλίων και την σύνταξη των Οικονομικών Καταστάσεων οποιασδήποτε οικονομικής μονάδας.
- να τηρεί την ισχύουσα νομοθεσία και τα Ελληνικά Ελεγκτικά Πρότυπα που εκδόθηκαν από την Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχου (ΕΛΤΕ) και δημοσιεύθηκαν στο ΦΕΚ τ.κ 1589/22.10.2004, καθώς και τα Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα, εφόσον δεν έρχονται σε αντίθεση με τα αντίστοιχα Ελληνικά Ελεγκτικά Πρότυπα.
- να εκφράζει την επαγγελματική του γνώμη, έπειτα από επιμελή εκτέλεση του ελέγχου του και μη ουσιώδους και αδικαιολόγητης παρέκκλισης από τις παραδεγμένες αρχές και κανόνες ελεγκτικής.
- Ο Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής ευθύνεται μόνο για τα θέματα, τα οποία είχε εντολή ή αρμοδιότητα να ελέγξει.
- να παρίσταται στη Γενική Συνέλευση των Μετόχων και να παρέχει πληροφορίες σχετικές με το διενεργηθέντα έλεγχο (άρθρο 37 κωδ. Ν. 2190/1920).

ΑΣΥΜΒΙΒΑΣΤΑ - ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΕΙΣ¹⁵

1. Το επάγγελμα του Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή είναι ασυμβίβαστο προς :

- a) Την ιδιότητα του εμπόρου.
- b) την ιδιότητα του δημοσίου υπαλλήλου ή υπαλλήλου δικηγόρου ή συμβολαιογράφου.
- c) οποιαδήποτε έμμισθη υπηρεσία σε ιδιωτική επιχείρηση ή νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου, ή οργανισμό ή την ιδιότητα του διοικητικού

¹⁵ Κατά της πληροφορίες που βρέθηκαν στην ΣΟΕΛ.

συμβούλου ανωνύμων εταιρειών ή διαχειριστού ΕΠΕ, πλην των συνιστώμενων κατά το άρθρο 17 του παρόντος.

- d) την τήρηση λογιστικών βιβλίων και
- e) κάθε άλλη περίπτωση όπου υφίσταται ασυμβίβαστο από την κείμενη νομοθεσία.
- f) Τα ασυμβίβαστα των εδαφίων (c), (d) και (e) συντρέχουν και στις εταιρείες του άρθρου 17 του παρόντος.

2. Η ιδιότητα του συνδίκου πτωχεύσεως ή του εκκαθαρίστου ή του προσωρινού επιτρόπου δεν είναι ασυμβίβαστη προς το επάγγελμα του Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή. Επίσης δεν είναι ασυμβίβαστη προς την ιδιότητα του μέλους του Σώματος Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών η διδασκαλία θεμάτων Λογιστικής και Ελεγκτικής, εφόσον δεν ασκείται κατ' επάγγελμα και εφ' όσον παρέχεται προς τούτο άδεια από το Εποπτικό Συμβούλιο.

Δεν είναι ασυμβίβαστη με το επάγγελμα του Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή η διενέργεια ειδικού ελέγχου επί ορισμένων θεμάτων. Ο διενεργήσας τον ειδικό έλεγχο καθώς και εταιρεία ή Κοινοπραξία Ελεγκτών Λογιστών της οποίας είναι αυτός εταίρος, διαχειριστής ή μέτοχος αποκλείονται της ασκήσεως του τακτικού ελέγχου της οικονομικής διαχειρίσεως και των οικονομικών καταστάσεων της επιχείρησης, εκμετάλλευσης ή οργανισμού του δημόσιου ή ιδιωτικού τομέα όπου διενεργήθηκε ο ειδικός έλεγχος κατά τη διάρκεια του και ένα έτος μετά την περάτωσή του. Ως ειδικός έλεγχος επί ορισμένων θεμάτων νοείται κυρίως η διενέργεια ειδικής πραγματογνωμοσύνης κατ' εντολή δικαστηρίου και η αναμόρφωση ή προσαρμογή των λογαριασμών και των οικονομικών καταστάσεων προς αλλοδαπά ή διεθνή λογιστικά και ελεγκτικά πρότυπα.

3. Στον Ορκωτό Ελεγκτή Λογιστή απαγορεύεται η απόκτηση καθ' οποιοδήποτε τρόπο μετοχών της ελεγχόμενης από αυτόν εταιρείας,

ο προς αυτήν δανεισμός ή αντιστρόφως, καθώς και η παροχή εγγυήσεως προς τρίτον από αυτήν υπέρ του ελέγχοντος ή αντιστρόφως.

4. Απαγορεύεται στον Ορκωτό Ελεγκτή Λογιστή η ατομικώς ή δια τρίτου ανάληψη και διενέργεια οποιασδήποτε ελεγκτικής ή άλλης εργασίας, που δεν του ανατέθηκε από εταιρεία ή κοινοπραξία ελεγκτών στην οποία ανήκει.

Επίσης, απαγορεύεται σε κάθε εταιρεία ή κοινοπραξία ελεγκτών, η ασφαλιστική κάλυψη αυτής ή των μετόχων, εταιρών ή κοινοπρακτούντων μελών της, σε ελεγχόμενη απ' αυτή ασφαλιστική εταιρεία για ευθύνη αναφερόμενη στην παράγραφο 1 του άρθρου 19.

5. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται αναλόγως σε όλο το ελεγκτικό προσωπικό.

ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Οι καινούργιες επιχειρηματικές πρακτικές, τα καινούργια συστήματα πληροφοριών (όπως ηλεκτρονικοί υπολογιστές – νέα τεχνολογία), αλλαγές αποφάσεων της Εκτελεστικής Επιτροπής Προτύπων Ελεγκτικής, η Επιτροπή Χρηματιστηρίου και Αξιών (SEC) οι αλλαγές στους φορολογικούς νόμους και άλλα αναγκάζουν τους ελεγκτές να ακολουθούν την διά βίου εκπαίδευση. Έχουν την ανάγκη να επεκτείνουν τις γνώσεις τους και να βελτιώνουν την εξειδίκευση τους σε όλη την επαγγελματική τους καριέρα.

Οι διάφοροι σύνδεσμοι ορκωτών λογιστών και πολλά πανεπιστήμια παρέχουν διάφορα προγράμματα, που ανταποκρίνονται στα κριτήρια της συνεχιζόμενης εκπαίδευσης.

ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΥΝ ΤΟΥΣ ΟΡΚΩΤΟΥΣ ΕΛΕΓΚΤΕΣ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΕΛΕΓΧΟ

Για την κατάρτιση του πορίσματος των Ορκωτών Λογιστών απαιτείται κατά την διάρκεια του ελέγχου τους ή της πραγματογνωμοσύνης τους να λαμβάνουν γνώση και να ελέγχουν οποιοδήποτε βιβλίο, λογαριασμό και άλλο στοιχείο της ελεγχόμενης εταιρείας που κρίνουν χρήσιμο (Σύμφωνα με το άρθρο 12 παράγραφο 2 του Ν.Δ. 3329/1955). Εκτός αυτού, από το άρθρο 37 παράγραφος 1 του Ν. 2196/1920 φαίνεται, ότι οι ελεγκτές δικαιούνται εκτός των βιβλίων, λογαριασμών και άλλων εγγράφων να λαμβάνουν γνώση και των πρακτικών της Γενικής Συνέλευσης και του Διοικητικού Συμβουλίου. Στην έκθεση τους πρέπει να αναφερθούν μεταξύ άλλων αν τους παρασχέθηκαν όλες οι αναγκαίες πληροφορίες για την εκτέλεση του έργου τους. Επίσης, το αν τέθηκαν στη διάθεση τους όλα τα αναγκαία βιβλία και στοιχεία, πρέπει να το αναφέρουν και στο πιστοποιητικό ελέγχου που θα εκδώσουν.

Ο νομοθέτης για να προστατεύσει όμως και τα συμφέροντα των ελεγχόμενων εταιρειών φρόντισε σύμφωνα με το άρθρο 12 παράγραφος 5 του Ν.Δ. 3329/1955 να θεσπίσει αυστηρές διατάξεις που επιβάλλουν στον Ορκωτό Λογιστή την υποχρέωση τήρησης αυστηρής εχεμύθειας. Σε περίπτωση παραβίασης του επαγγελματικού απορρήτου, ο νόμος προβλέπει αυστηρότατες κυρώσεις.

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ ΤΟΥ ΟΡΚΩΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ - ΛΟΓΙΣΤΗ

Το προεδρικό διάταγμα 226/92, που διέπει τη λειτουργία του ελεγκτικού επαγγέλματος στηρίζει την ανεξαρτησία του ορκωτού ελεγκτή – λογιστή, με τη δημιουργία ενός γενικότερου περιγράμματος που στόχο έχει την ανάπτυξη της αντικειμενικότητας και υπευθυνότητας του.

Σύμφωνα με το **άρθρο 12 του Ν.Δ. 3329/55** "Οι Ορκωτοί Λογιστές δεν θεωρούνται δημόσιοι υπάλληλοι αλλά ασκούν δημόσιο λειτούργημα. Κατά την εκτέλεση της εργασίας τους, οι Ορκωτοί Λογιστές είναι ανεξάρτητοι, απαγορευμένης οποιασδήποτε παρεμβάσεως, εις το έργο τους".

Με το **άρθρο 13** του ίδιου Ν.Δ. , η παροχή διοικητικών και ελεγκτικών υπηρεσιών από τον ορκωτό ελεγκτή – λογιστή προς την ελεγχόμενη εταιρεία, σχετίζεται με την καθιέρωση επαγγελματικών ασυμβιβάστων.

Ο ορκωτός ελεγκτής – λογιστής ασκεί έργο που απαιτεί την απερίσπαστη και αποκλειστική ενασχόληση του με αυτό το πράγμα, το οποίο δεν μπορεί να επιτευχθεί, όταν υπάρχουν και άλλες ιδιότητες ή ενασχολήσεις. Έτσι αποφεύγεται η δημιουργία σχέσεων που μπορούν να επηρεάσουν τη γνώμη του.

Η ύπαρξη οικονομικού ενδιαφέροντος από τον Ορκωτό ελεγκτή – λογιστή για την υπό έλεγχο εταιρεία δημιουργεί προβλήματα στην ανεξαρτησία και αντικειμενική προσέγγιση της εργασίας του. Αυτό ισχύει και όταν μέλη της οικογένειας του ή η Ελεγκτική Εταιρεία στην οποία εργάζεται ή το ελεγκτικό της προσωπικό διατηρούν

τέτοιου είδους ενδιαφέρον. Για αυτό τον λόγο πρέπει να ενημερώνεται το Εποπτικό Συμβούλιο (Ε.Σ.) του Σ.Ο.Λ..

Ο ανταγωνισμός μεταξύ των ελεγκτικών εταιρειών για έλεγχο πελατών τους παρέχει τη δυνατότητα να διαπραγματεύονται το ύψος της ελεγκτικής αμοιβής. Την αποκλειστική αρμοδιότητα για τον ορισμό του ελάχιστου ύψους της ελεγκτικής αμοιβής, έχει το Εποπτικό Συμβούλιο (Ε.Σ.) του Σ.Ο.Λ.. Ο ορκωτός λογιστής δεν επιτρέπεται να αναμιχθεί στον καθορισμό της αμοιβής του ελέγχου , αλλά μόνο το Ε.Σ. του Σ.Ο.Λ.. Υπάρχει ειδικός λογαριασμός στην Τράπεζα της Ελλάδας για τις καταθέσεις, τις οποίες διαχειρίζεται το Ε.Σ.. Τα μέλη αμείβονται με πάγιες μηνιαίες αποδοχές που καθορίζονται από το Ε.Σ.. Έτσι αποφεύγεται η υπόνοια δημιουργίας οικονομικών εξαρτήσεων του Ορκωτού Ελεγκτή – Λογιστή από τις ελεγχόμενες εταιρείες.

Η χρησιμοποίηση του Ορκωτού Ελεγκτή – Λογιστή μέσα στην ελεγχόμενη Εταιρεία καθορίστηκε σε πενταετία. Με αυτό τον τρόπο ο νομοθέτης προσπάθησε να αποτρέψει ή και να προστατέψει τον Ορκωτό Ελεγκτή – Λογιστή από τη δημιουργία σχέσεων με τα άλλα μέλη της ελεγχόμενης εταιρείας και επομένως να ενισχύσει την ανεξαρτησία του.

ΠΟΙΟΣ ΕΙΝΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ ΣΤΗΝ ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΖΩΗ

Σύμφωνα με όσα αναφέρθηκαν ,επιτακτική προβάλλει η ανάγκη λήψεως των κατάλληλων μέτρων , με τα όποια να διασφαλίζεται αφενός η καλή διαχείριση των κεφαλαίων των επιχειρήσεων, γιατί προέρχονται όπως αναφέρθηκε από το κοινωνικό σύνολο ,και αφετέρου η βιωσιμότητα της επιχειρήσεως γιατί όπως τονίσαμε ,η σημερινή επιχείρηση θεωρείται κύτταρο της κοινωνικής οικονομίας που εκπληρώνει κοινωνικοοικονομικό σκοπό.

Το σπουδαιότερο και το πλέον αποτελεσματικό μέτρο είναι η οργάνωση ουσιαστικού εξωτερικού ελέγχου, από πρόσωπα ανεπίληπτου ήθους , άρτιας επιστημονικής κατάρτισεως και εξειδικευμένης πείρας και με απόλυτα κατοχυρωμένη την επαγγελματική τους ανεξαρτησία, την οποία να ασκούν υπεύθυνα, αντικειμενικά και ανεπηρέαστα το έργο του ελέγχου της οικονομικής διαχειρίσεως των επιχειρήσεων, σύμφωνα με τις παραδεγμένες αρχές της ελεγκτικής .Ο έλεγχος αυτός αποτελεί το σοβαρότερο και αποτελεσματικότερο μέσο προστασίας των κεφαλαίων του κοινωνικού συνόλου , που διαχειρίζονται οι επιχειρήσεις δια των οργάνων τους , με επακόλουθο αποτέλεσμα και την περιφρούρηση της βιωσιμότητας της επιχείρησης .

Τα πρόσωπα συνεπώς ,που διενεργούν τον έλεγχο ,δηλαδή οι ελεγκτές διαδραματίζουν πρωτεύοντα και αποφασιστικό ρόλο στην εξασφάλιση της εύρυθμης λειτουργιάς των επιχειρήσεων και γενικά των οικονομικών μονάδων που αποτελούν τα κύτταρα της κοινωνικής οικονομίας .

ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΕΓΓΡΑΦΗΣ Α.Ο.Ε.Λ

- ➡ Ασκούμενος Ορκωτός Ελεγκτής διορίζεται ο επιθυμών να ασκήσει το επάγγελμα του Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή, εφόσον έχει τα ακόλουθα προσόντα και πληροί τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

α) Έχει την ελληνική ιθαγένεια ή είναι Έλλην ομογενής ή υπήκοος κράτους μέλους των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και έχει μόνιμη κατοικία στην Ελλάδα.

β) Είναι κάτοχος πτυχίου οικονομικών, εμπορικών ή βιομηχανικών σπουδών ανωτάτου εκπαιδευτικού ιδρύματος της ημεδαπής ή ισοτίμου της αλλοδαπής.

γ) Δεν συντρέχει στο πρόσωπό του κώλυμα εκ των αναφερομένων στο Παράρτημα 1 του παρόντος, επιφυλασσομένων των διατάξεων περί διορισμού ομογενών κατά το εδ.α' της παρούσης παραγράφου ή των αλλοδαπών που έχουν το δικαίωμα εγκαταστάσεως στην Ελλάδα. Και,

δ) Κέκτηται ανεπίληπτο ήθος και αναμφισβήτητη αρετή. Περί τούτου αποφαίνεται το Εποπτικό Συμβούλιο βάσει των στοιχείων του φακέλου εκάστου υποψηφίου και μετά προηγούμενη ακρόαση του επιθυμούντος να διορισθεί Ασκούμενος Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής. Η απόφαση περί αποκλεισμού πρέπει να είναι δεόντως αιτιολογημένη.

➤ Στη βαθμίδα του Δοκίμου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή διορίζεται ο Ασκούμενος Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής, εφόσον έχει ασκήσει αποδεδειγμένα ελεγκτικό έργο επί διετία στη βαθμίδα του Ασκούμενου και επιτύχει στις εξετάσεις επί όλων των θεμάτων της ενότητας Α', κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 11 του παρόντος.

➤ Οι Ασκούμενοι Ορκωτοί Ελεγκτές απαλλάσσονται της εξετάσεως στην ξένη γλώσσα αν έχουν πτυχίο που εκδόθηκε από Α.Ε.Ι εξωτερικού, στο οποίο η διδασκαλία διενεργείται σε μια από τις επίσημες γλώσσες των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

➤ Στη βαθμίδα του Επίκουρου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή διορίζεται ο Δόκιμος Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής, εφόσον έχει ασκήσει αποδεδειγμένα ελεγκτικό έργο επί διετία στη βαθμίδα του Δόκιμου και έχει επιτύχει στις εξετάσεις των θεμάτων της ενότητας Β', κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 11 του παρόντος.

➤ Στη βαθμίδα του Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή διορίζεται ο Επίκουρος Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής, εφόσον έχει ασκήσει αποδεδειγμένα ελεγκτικό έργο επί τριετία στη βαθμίδα του Επίκουρου και έχει επιτύχει

στις εξετάσεις των θεμάτων της ενότητας Γ', κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 11 του παρόντος.

- Έλληνας ή υπήκοος κράτους - μέλους των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή ομογενής που επιθυμεί να εγκατασταθεί στην Ελλάδα προς άσκηση του επαγγέλματος του Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή, διορίζεται μετά από αίτησή του ως Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής, εφόσον είναι κάτοχος αδείας ασκήσεως επαγγέλματος Ορκωτού Λογιστή ή Ελεγκτή σε άλλο κράτος - μέλος των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, πληροί τις προϋποθέσεις των εδαφίων γ και δ της παραγράφου 1 και έχει επιτύχει στις εξετάσεις που ορίζονται στην παράγραφο 4 του άρθρου 11 του παρόντος.
- Στην περίπτωση που οποιοσδήποτε από τους προαναφερόμενους, ανεξάρτητα από την βαθμίδα στην οποία είναι διορισμένος, απολέσει κατά την διάρκεια ασκήσεως του ελεγκτικού επαγγέλματος οποιοσδήποτε από τα προσόντα και τις προϋποθέσεις των εδαφίων α' και β' και δ', ή συντρέξουν στο πρόσωπό του τα υπό στοιχεία γ' κωλύματα, διαγράφεται από το Μητρώο που προβλέπεται στο άρθρο 13 του παρόντος με δεόντως αιτιολογημένη απόφαση του Εποπτικού Συμβουλίου.
- Οι Ασκούμενοι, Δόκιμοι και Επίκουροι Ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές, ασκούν ελεγκτικό έργο απασχολούμενοι με σχέση ιδιωτικού δικαίου αποκλειστικά από Ορκωτούς Ελεγκτές Λογιστές ή από ελεγκτικές εταιρείες ή κοινοπραξίες Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών.

ΜΗΤΡΩΟ ΟΡΚΩΤΩΝ ΕΛΕΓΚΤΩΝ ΛΟΓΙΣΤΩΝ

1. Το μητρώο Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών είναι δημόσιο βιβλίο στο οποίο εγγράφονται τα διοριζόμενα μέλη του Σώματος και σημειώνονται όλα τα στοιχεία της επαγγελματικής τους καταστάσεως μέχρι την αποχώρηση ή την έξοδο τους από το επάγγελμα του Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή.

Η εγγραφή στο Μητρώο παρέχει το δικαίωμα στον εγγραφόμενο προς άσκηση του επαγγέλματος και συνεπάγεται τις υποχρεώσεις και τις

δεσμεύσεις που καθορίζονται γι' αυτό με τις διατάξεις του παρόντος.

2. Το Μητρώο είναι ενιαίο για τους Ορκωτούς Ελεγκτές Λογιστές όλης της Χώρας και τηρείται από το Εποπτικό Συμβούλιο του Σώματος.

3. Στο Μητρώο Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών εγγράφονται τα πρόσωπα της παραγράφου 5 του άρθρου 10, εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις που απαιτούνται από την παράγραφο αυτή.

Για την εγγραφή τους αποφασίζει το Εποπτικό Συμβούλιο.¹⁶

4. Πίνακας με τις επωνυμίες και τις διευθύνσεις όλων των εταιρειών ή κοινοπραξιών ελεγκτών, που είναι εγγεγραμμένες στο ειδικό μητρώο της επόμενης παραγράφου 5, καθώς και πίνακας με τα ονόματα των Ο.Ε.Λ της κάθε εταιρείας ή κοινοπραξίας βρίσκεται στη διάθεση του κοινού, στην έδρα και τυχόν άλλα γραφεία το ΣΟΕΛ¹⁷.

5. Οι κατά το άρθρο 17 συνιστώμενες εταιρείες ή κοινοπραξίες Ελεγκτών εγγράφονται παράλληλα προς την εγγραφή των επί μέρους μετόχων ή εταίρων σε ιδιαίτερη μερίδα του Μητρώου.

Η εγγραφή περιλαμβάνει τα ονόματα και τις διευθύνσεις των μελών της διοικήσεως της εταιρείας ή κοινοπραξίας Ελεγκτών Λογιστών.¹⁸

6. Σε ειδικό μητρώο, ξεχωριστά για κάθε βαθμίδα, εγγράφονται και οι Επίκουροι, Δόκιμοι και Ασκούμενοι Ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές. Τα ανωτέρω οριζόμενα τηρούνται αναλόγως και για τα ειδικά αυτά μητρώα.

¹⁶ Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 § 8 του π.δ 341/97.

¹⁷ Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 § 9 του π.δ 341/97.

¹⁸ Βλέπε και άρθρο 3 § 1 ΠΔ 341/97, το οποίο παρατίθεται υπό το άρθρο 17 του παρόντος.

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

1. Οι επαγγελματικές εξετάσεις διενεργούνται γραπτώς μια φορά κάθε χρόνο υπό την ευθύνη ειδικής Εξεταστικής Επιτροπής και υπό την επίβλεψη του Εποπτικού Συμβουλίου σε ένα ή περισσότερα εξεταστικά κέντρα. Η διεξαγωγή τους αποσκοπεί στην διακρίβωση αφ' ενός μεν των αναγκαίων θεωρητικών και πρακτικών γνώσεων στους οικείους τομείς, αφ' ετέρου δε της ευχέρειας εφαρμογής των γνώσεων αυτών κατά τη διενέργεια του Ελεγκτικού έργου. Η σύνθεση της Εξεταστικής Επιτροπής ορίζεται με απόφαση του Εποπτικού Συμβουλίου.

2. Οι γνώσεις των υποψηφίων εξετάζονται στους ακόλουθους τομείς, σε τρεις ενότητες:¹⁹

ΕΝΟΤΗΤΑ Α'

- (α) Λογιστική 1 (Γενική λογιστική και λογιστική εταιρειών).
- (β) Ελεγκτική 1 (Αρχές και μέθοδοι της Ελεγκτικής).
- (γ) Φορολογία 1 (Κώδικας Φορολογικών Στοιχείων).
- (δ) Στοιχεία Αστικού και Εμπορικού Δικαίου.
- (ε) Μαθηματικά και Στατιστικές Μέθοδοι.
- (στ) Μια από τις επίσημες γλώσσες της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, πλην της Ελληνικής, της οποίας να αποδεικνύεται η επαρκής γνώση και ικανότητα χρησιμοποιήσεώς της.
- (ζ) Οικονομική των επιχειρήσεων, πολιτική οικονομία και χρηματοοικονομικά.
- (η) Βασικές αρχές της οικονομικής διαχείρισης των επιχειρήσεων.

ΕΝΟΤΗΤΑ Β'

- (θ) Λογιστική 2 (Βιομηχανική και Διοικητική λογιστική).
- (ι) Λογιστικά Πρότυπα και Σχέδια (Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο, Κλαδικά Εθνικά Λογιστικά Σχέδια, Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα).

---

¹⁹ * Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 § 7 του ΠΔ 341/97.

- (ια) Δίκαιο Εταιρειών και Πτωχευτικό Δίκαιο.
- (ιβ) Λογιστικές Εφαρμογές της Πληροφορικής.
- (ιγ) Ελεγκτική 2 (Εσωτερικός έλεγχος).

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ'

- (ιδ) Ελεγκτική 3 (Διαμόρφωση και διατύπωση πορισμάτων ελέγχου, ειδικοί έλεγχοι, επαγγελματική δεοντολογία).
- (ιε) Λογιστική 3 (Ανάλυση οικονομικών καταστάσεων).
- (ιστ) Φορολογία 2 (Εξειδικευμένα θέματα φορολογίας εισοδήματος και λοιποί φόροι).
- (ιζ) Εργατικό δίκαιο (συμπεριλαμβανομένου του δικαίου της κοινωνικής ασφαλίσεως).
- (ιη) Λογιστική 4 (Ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις)"

3. Η αναλυτική ύλη των παραπάνω ενοτήτων και τα της διενέργειας των επαγγελματικών εξετάσεων καθορίζονται με απόφαση του Εποπτικού Συμβουλίου μετά από σχετική εισήγηση του Επιστημονικού Συμβουλίου.

4. Τα υπό στοιχεία (γ), (δ), (ια), (ιστ) και (ιζ) γνωστικά αντικείμενα περιλαμβάνονται στην ειδική γραπτή δοκιμασία στην οποία υποβάλλονται οι επιθυμούντες την εγγραφή τους στο ελληνικό Μητρώο Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 5 του άρθρου 10, για την άσκηση του επαγγέλματος τους στην Ελλάδα.²⁰

5. Οι εξετάσεις για το διορισμό στις βαθμίδες του Δόκιμου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή, του Επίκουρου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή και του Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή περιλαμβάνουν, αντίστοιχα, όλα τα θέματα των ενοτήτων Α, Β και Γ.

Κάθε έτος, οι ενδιαφερόμενοι που διαθέτουν τα απαραίτητα προσόντα, προϋποθέσεις και προϋπηρεσία, μπορούν να εξετάζονται στις αντίστοιχες

---

²⁰Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 § 7 του ΠΔ 341/97.

ενότητες γνωστικών αντικειμένων κατά την παραπάνω σειρά.²¹

Οι αποτυχόντες τρεις φορές στις εξετάσεις μιας ενότητας αποκλείονται των περαιτέρω εξετάσεων.

---

²¹ Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 § 7 του ΠΔ 341/97.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ:

- ΜΙΑ ΓΕΝΙΚΗ ΕΙΚΟΝΑ ΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΚΛΑΔΟΥ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ
- ΟΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΙΕΣ ΚΑΙ Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΛΟΓΙΣΤΩΝ
- ΤΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΚΑΙ ΡΥΘΜΙΣΗ ΤΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ
- ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΩΝ (ΕΛΤΕ) ΚΑΙ ΠΡΩΤΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΔΙΕΘΝΩΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ
- ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ Α.Ι.Ο.Λ
- ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΟΡΚΩΤΩΝ ΕΛΕΓΚΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ

ΜΙΑ ΓΕΝΙΚΗ ΕΙΚΟΝΑ ΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΚΛΑΔΟΥ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ

ΟΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΚΑΙ Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΛΟΓΙΣΤΩΝ

Στη διεθνή πρακτική, ο βασικός φορέας παροχής ελεγκτικών υπηρεσιών είναι οι ελεγκτικές εταιρείες. Οι εταιρείες αυτές μπορεί να καταταγούν σε τρεις κατηγορίες, με βάση το μέγεθός τους.

- α) Μεγάλες διεθνείς ελεγκτικές εταιρείες (big international accounting firms).
- β) Μεσαίες διεθνείς ελεγκτικές εταιρείες (second-tier international accounting firms).
- γ) Εθνικές ελεγκτικές εταιρείες (national accounting firms).

Οι μεγάλες διεθνείς εταιρείες παραδοσιακά ασκούν σημαντική επιρροή στις διεθνείς εξελίξεις στο χώρο της Ελεγκτικής αλλά και της Λογιστικής. Η δύναμη των εταιρειών αυτών πηγάζει από μια σειρά παραμέτρους. Καταρχήν, οι εταιρείες αυτές λόγω του μεγέθους τους είναι σε θέση να αναπτύσσουν εξειδίκευση σχεδόν σε κάθε κατηγορία θεμάτων που απασχολούν τους πελάτες τους και αυτό τροφοδοτεί την περαιτέρω ανάπτυξή τους. Πέραν αυτού λειτουργούν σχεδόν σε όλες τις χώρες του κόσμου και ελέγχουν την εκπροσώπηση του εθνικού ελεγκτικού επαγγέλματος στην πλειοψηφία των χωρών στις οποίες δραστηριοποιούνται και κυρίως στις χώρες που παίζουν σημαντικό ρόλο στις διεθνείς εξελίξεις στα ελεγκτικά και λογιστικά ζητήματα (π.χ. Μ.Βρετανία, ΗΠΑ κ.λπ.). Επιπλέον, οι εταιρείες αυτές έχουν τη δυνατότητα να ασκούν επιρροή σε διάφορα κέντρα εξουσίας, σε εθνικό και σε διεθνές επίπεδο.

Μέχρι τη δεκαετία του 1990 υπήρχαν οκτώ μεγάλες πολυεθνικές εταιρείες (the big 8), αλλά με μια σειρά από συγχωνεύσεις και με την κατάρρευση της Arthur Andersen το 2002 με το σκάνδαλο της Enron,

σήμερα υπάρχουν τέσσερις, γνωστές με το όνομα **Big 4**. Οι εταιρείες αυτές σε αλφαβητική σειρά στα αγγλικά είναι οι εξής:

1. Deloitte, ιδρύθηκε αρχικά το 1845 στο Λονδίνο.
2. Ernst & Young, ιδρύθηκε αρχικά το 1903 στο Σικάγο των ΗΠΑ.
3. KPMG, ιδρύθηκε αρχικά το 1870 στο Λονδίνο.
4. PricewaterhouseCoopers, ιδρύθηκε αρχικά το 1850 στο Λονδίνο.

Οι τέσσερις μεγάλες διεθνείς ελεγκτικές εταιρείες έχουν ως βάση τους, είτε τις ΗΠΑ ή τη Μ. Βρετανία. Στις υπόλοιπες χώρες που δραστηριοποιούνται οι Big 4 λειτουργούν σύμφωνα με το κατά χώρα εθνικό δίκαιο νομικά ανεξάρτητες εταιρείες με τη μέθοδο συνήθως της δικαιοχρησίας (franchising). Δηλαδή, οι τοπικές εταιρείες ανήκουν σε εταίρους (ή μετόχους) από αυτή τη χώρα και πληρώνουν μια αμοιβή για τη χρήση του ονόματος ή γι' άλλες υπηρεσίες (τεχνογνωσία) που λαμβάνουν.

Φυσικά οι εταιρείες αυτές πρέπει ν' ακολουθούν τα πρότυπα εργασίας της αντίστοιχης πολυεθνικής εταιρείας και δέχονται σχετικούς ελέγχους για την τήρηση των προτύπων αυτών. Η ανάμειξη της «μητρικής» ελεγκτικής εταιρείας στην καθημερινή λειτουργία των συνδεδεμένων με αυτή «θυγατρικών» μπορεί να αναφέρεται σε διάφορα θέματα, όπως προσλήψεις, προαγωγές (ιδίως για τη θέση του εταίρου), συνταξιοδότηση του προσωπικού, ευθύνη κ.λπ. Η έκταση αυτής της ανάμειξης μπορεί να ποικίλει από πολυεθνική εταιρεία.

Οι διεθνείς ελεγκτικές εταιρείες λειτουργούν κάτω από διάφορους νομικούς τύπους. Αρχικά, ο πλέον συνηθισμένος τύπος ήταν η προσωπική εταιρεία (Partnership στη Μ. Βρετανία ή General Partnership στις ΗΠΑ), στην οποία οι εταίροι είχαν απεριόριστη ευθύνη. Ο τύπος αυτός εταιρείας προσιδιάζει με την ελληνική ομόρρυθμη εταιρεία. Με την πάροδο των ετών έχουν επιτραπεί στις αγγλοσαξονικές χώρες διάφοροι τύποι εταιρειών περιορισμένης ευθύνης, όπως η προσωπική εταιρεία περιορισμένης ευθύνης (Limited Liability Partnership-LLP) και η ανώνυμη εταιρεία σε διάφορες εκδοχές (limited liability company – LLC, στη Μ. Βρετανία ή

Professional Corporation – PC, στις ΗΠΑ). Η ευθύνη και τα πλεονεκτήματα, φορολογικά και άλλα, κάθε τύπου μπορεί να ποικίλει από χώρα σε χώρα.

Παρόμοια δομή και οργάνωση με τις Big 4 έχουν και οι μεσαίες διεθνείς ελεγκτικές εταιρείες. Μεταξύ αυτών των εταιρειών κατατάσσονται η Grant Thornton, η BDO, η Moore Stephens, η BKR κ.λπ. Υπάρχουν βέβαια και μικρότερες διεθνείς ελεγκτικές εταιρείες με σχετικά περιορισμένη διεθνή παρουσία.

Εκτός από τις διεθνείς ελεγκτικές εταιρείες, σε κάθε χώρα λειτουργούν και εθνικές εταιρείες ελεγκτών, δηλαδή εταιρείες που δραστηριοποιούνται εντός των εθνικών συνόρων της χώρας. Σε θέματα οργάνωσης, οι εθνικές ελεγκτικές εταιρείες ακολουθούν, λιγότερο ή περισσότερο, το μοντέλο οργάνωσης των διεθνών ελεγκτικών εταιρειών. Η δομή όμως των εθνικών ελεγκτικών εταιρειών είναι προσανατολισμένη στις ιδιαιτερότητες της χώρας εγκατάστασης. Σε σχέση με τις διεθνείς ελεγκτικές εταιρείες, οι εθνικές εταιρείες ελεγκτών μπορεί να έχουν συγκριτικά πλεονεκτήματα με συγκεκριμένα τμήματα της αγοράς ελεγκτικών και συναφών υπηρεσιών, στα οποία είναι σε θέση να αναπτύσσουν τεχνογνωσία (π.χ. μικρομεσαίες οικογενειακές επιχειρήσεις, φορολογικά θέματα, εθνικοί λογιστικοί κανόνες κ.λπ.).

ΔΙΕΘΝΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΛΟΓΙΣΤΩΝ (ΔΟΛ)

Στα ελεγκτικά πράγματα, πρωταγωνιστικό ρόλο σε διεθνές επίπεδο διαδραματίζει η Διεθνής Ομοσπονδία Λογιστών – ΔΟΛ (International Federation of Accountants – IFAC). Η ΔΟΛ ιδρύθηκε το 1977 από εθνικά ινστιτούτα του λογιστικού επαγγέλματος. Σήμερα η ΔΟΛ έχει ως μέλη 163 ινστιτούτα από 119 χώρες που εκπροσωπούν πάνω από 2,5 εκατ. φυσικά πρόσωπα (λογιστές-ελεγκτές). Η ΔΟΛ έχει ως έδρα της τη Ν. Υόρκη και το βασικό διοικητικό της όργανο είναι το Συμβούλιο (Board). Διοικητικές αρμοδιότητες έχει επίσης και ένα ευρύτερο όργανο (Council),

αποτελούμενο από έναν αντιπρόσωπο από κάθε ινστιτούτο που είναι μέλος της ΔΟΛ. Η παραγωγή προτύπων και κανόνων από τη ΔΟΛ μπορεί να καταταχθεί σε τέσσερις βασικές κατηγορίες και διεκπεραιώνεται από ισάριθμες επιτροπές, όπως φαίνεται στις επόμενες παραγράφους.

- ✚ Έλεγχος και υπηρεσίες διασφάλισης. Η παραγωγή προτύπων και κανόνων για τον έλεγχο και άλλες υπηρεσίες διασφάλισης γίνεται από το Διεθνές Συμβούλιο Ελεγκτικών Προτύπων και Προτύπων Διασφάλισης (International Auditing and Assurance Standards Board – IAASB). Η εφαρμογή των προτύπων αυτών είναι υποχρεωτική για τα μέλη της ΔΟΛ με βάση το καταστατικό της.
- ✚ Κώδικας Δεοντολογίας. Ο Κώδικας Δεοντολογίας της ΔΟΛ έχει εκδοθεί από την Επιτροπή Δεοντολογίας (Ethics Committee) της ΔΟΛ και πρέπει ν' ακολουθείται από όλα τα μέλη της ΔΟΛ, ινστιτούτα και φυσικά πρόσωπα.
- ✚ Εκπαίδευση. Η Επιτροπή Εκπαίδευσης (Education Committee) της ΔΟΛ έχει εκδώσει Διεθνή Πρότυπα Εκπαίδευσης (International Education Standards). Τα πρότυπα αυτά πρέπει να τα εφαρμόζουν τα ινστιτούτα-μέλη της ΔΟΛ για την επαγγελματική εκπαίδευση των φυσικών προσώπων – μελών τους για την απόκτηση του επαγγελματικού τίτλου (ορκωτός ελεγκτής-λογιστής).
- ✚ Λογιστικά Πρότυπα Δημοσίου Τομέα. Η Επιτροπή Διεθνών Λογιστικών Προτύπων Δημοσίου Τομέα (International Public Sector Accounting Standards Board-IPSASB) της ΔΟΛ έχει εκδώσει το Εγχειρίδιο Διεθνών Λογιστικών Οδηγιών Δημοσίου Τομέα (Handbook of International Public Sector Accounting Pronouncements). Οι κανόνες αυτοί συνιστούν κατά τη ΔΟΛ τη βέλτιστη διεθνή πρακτική σε λογιστικά θέματα του δημοσίου τομέα.

Σύμφωνα με το καταστατικό της, η αποστολή της ΔΟΛ είναι (σε μετάφραση): «..... η εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος. Για το σκοπό αυτό η ΔΟΛ προσπαθεί να ενδυναμώσει το διεθνές λογιστικό επάγγελμα και να συνεισφέρει στην ανάπτυξη ισχυρών διεθνών οικονομιών

με τη δημιουργία και την προώθηση της εφαρμογής υψηλής ποιότητας επαγγελματικών προτύπων, επεκτείνοντας τη διεθνή σύγκλιση αυτών των προτύπων και παρεμβαίνοντας σε θέματα δημοσίου συμφέροντος όπου το λογιστικό επάγγελμα έχει τεχνογνωσία. Για την επίτευξη της αποστολής της, η ΔΟΛ συνεργάζεται στενά με τα μέλη της και περιφερειακές οργανώσεις του λογιστικού επαγγέλματος, λαμβάνει τις απόψεις ρυθμιστικών αρχών και κυβερνήσεων και άλλων μερών που ενδιαφέρονται για τη δημιουργία ενός ισχυρού και λειτουργικού χρηματοοικονομικού οικοδομήματος».

Η ΔΟΛ είναι ένας ιδιωτικός φορέας και μάλιστα στηρίζεται σημαντικά στις μεγάλες διεθνείς ελεγκτικές εταιρείες. Μια από τις, στρατηγικής σημασίας, επιδιώξεις της ΔΟΛ είναι η κατοχύρωση του ρόλου της στην παραγωγή διεθνών ελεγκτικών προτύπων και κανόνων που θα είναι αποδεκτά από εθνικές κυβερνήσεις και εθνικές και διεθνείς ρυθμιστικές αρχές. Με σκοπό να εξασφαλίσει τέτοια αναγνώριση και νομιμοποίηση, το έτος 2003 η ΔΟΛ υιοθέτησε ορισμένες σημαντικές αλλαγές στη δομή και τη λειτουργία της, με την ενθάρρυνση, την υποστήριξη ή την πίεση διεθνών ρυθμιστικών αρχών. Οι αλλαγές αυτές στόχευαν κυρίως στην εισαγωγή περισσότερης διαφάνειας στη διαδικασία έκδοσης προτύπων και στη δυνατότητα συμμετοχής ρυθμιστικών ή και δημόσιων αρχών σε αυτή τη διαδικασία.

ΤΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΚΑΙ ΡΥΘΜΙΣΗ ΤΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ

Ιστορικά, ένα από τα βασικότερα χαρακτηριστικά του λογιστικού επαγγέλματος στο δυτικό κόσμο είναι, σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό, η αυτορρύθμιση του. Δηλαδή, το δικαίωμα να θέτει πρότυπα εργασίας και συμπεριφοράς και να εποπτεύει τα μέλη του για την τήρησή τους. Ωστόσο, τα τελευταία χρόνια, ύστερα από σειρά από λογιστικά – ελεγκτικά σκάνδαλα (Enron, WorldCom, Parmalat κ.λπ.) φαίνεται ότι τα όρια της

αυτορρύθμισης αρχίζουν να περιορίζονται. Αυτό καταδεικνύεται από τρεις, συνδεδεμένες μεταξύ τους, σημαντικές εξελίξεις με ευρύτερες επιπτώσεις.

Η πρώτη εξέλιξη είναι η ενίσχυση των εποπτικών αρχών στις ΗΠΑ με το νόμο Sarbanesa-Oxley και η ίδρυση το έτος 2002 του Public Companies Accounting Oversight Board (PCAOB), όργανο το οποίο εποπτεύεται από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς των ΗΠΑ (Securities and Exchange Commission).

Η δημιουργία του PCAOB θεωρείται ως η σημαντικότερη αλλαγή στη λειτουργία του ελεγκτικού επαγγέλματος των ΗΠΑ από τη θέσπιση των νόμων περί χρηματιστηρίου του 1933 και του 1934, μετά τη μεγάλη οικονομική και χρηματιστηριακή κρίση του 1929. Αξίζει μάλιστα να σημειωθεί ότι οι αλλαγές αυτές στις ΗΠΑ έγιναν χωρίς ουσιαστική αντίδραση εκ μέρους του ελεγκτικού επαγγέλματος, το οποίο μέχρι τότε είχε επιτύχει με συντονισμένη αντίσταση να ακυρώσει στην πράξη ανάλογες προσπάθειες²².

Το PCAOB έχει ήδη αναλάβει την εποπτεία των ελεγκτών και των ελέγχων των εισηγμένων εταιρειών. Μια σύνοψη των αρμοδιοτήτων του PCAOB παρουσιάζεται παρακάτω:

 Επίβλεψη του ελέγχου εισηγμένων στο χρηματιστήριο εταιρειών.

- Τήρηση μητρώου ελεγκτικών εταιρειών που ενημερώνεται ανά εταιρεία με:
  - Τα ονόματα των πελατών.
  - Τις αμοιβές ανά πελάτη για ελεγκτικές υπηρεσίες, για άλλες υπηρεσίες λογιστικής φύσης και για λοιπές υπηρεσίες μη ελεγκτικής φύσης.
  - Δήλωση της ελεγκτικής εταιρείας σχετικά με πολιτική της για ποιοτικό έλεγχο των παρεχόμενων υπηρεσιών (quality control).
  - Κατάλογο όλου του προσωπικού της.

²² Βλέπε: New York Times, 1^η Ιουνίου 2005.

- Τις ποινές που έχουν τυχόν επιβληθεί στην ελεγκτική εταιρεία ή σε μέλη του προσωπικού της.
- Θέσπιση ή υιοθέτηση ελεγκτικών κανόνων και προτύπων καθώς και κανόνων ποιοτικού ελέγχου, δεοντολογίας και ανεξαρτησίας, στο βαθμό που αφορούν την έκθεση ελέγχου του ελεγκτή.
- Διενέργεια έρευνας και έναρξη πειθαρχικής διαδικασίας για ελεγκτικές εταιρείες και τα μέλη τους καθώς και επιβολή κυρώσεων και ποινών.
- Διενέργεια ποιοτικών ελέγχων (inspections) των ελεγκτικών εταιρειών που ελέγχουν τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις εισηγμένων εταιρειών.

Ο νόμος Sarbanes-Oxley πυροδότησε ή επίσπευσε εξελίξεις στην Ευρώπη και σε άλλες χώρες. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση σημειώθηκε η δεύτερη σημαντική εξέλιξη με την έκδοση της νέας Όγδοης Ελεγκτικής Οδηγίας 43/ΕΕ/17-05-2006. Η οδηγία αυτή περιέχει παρόμοιες ρυθμίσεις και επιβάλλει τη δημιουργία ανάλογων εποπτικών θεσμών στις χώρες-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Συγκεκριμένα, η νέα Όγδοη Οδηγία:

α) Θέτει ή τροποποιεί υφιστάμενους κανόνες για την εκπαίδευση, την επαγγελματική αναγνώριση και την ανεξαρτησία των ορκωτών ελεγκτών κατά την άσκηση του έργου τους.

β) Απαιτεί τη δημιουργία οργάνων αποτελεσματικής δημόσιας εποπτείας της λειτουργίας του ελεγκτικού επαγγέλματος.

γ) Απαιτεί τη δημιουργία θεσμικών οργάνων υπό δημόσια εποπτεία, για τη διενέργεια ποιοτικών ελέγχων, ώστε να διασφαλίζεται η ποιότητα των πραγματοποιούμενων ελέγχων.

Η τρίτη εξέλιξη έχει να κάνει με τη δημιουργία το έτος 2005 του διεθνούς Συμβουλίου Εποπτείας Δημοσίου Συμφέροντος (Public Interest Oversight Board-PIOB) για την παρακολούθηση του τρόπου λειτουργίας της ΔΟΛ. Το PIOB είναι δεκαμελές και τα μέλη του ορίστηκαν από

διεθνείς ρυθμιστικές αρχές. Έχει έδρα τη Μαδρίτη και πρώτο πρόεδρο τον Καθηγητή Σ. Θωμαδάκη. Το βασικό αντικείμενο ενδιαφέροντος του Συμβουλίου αυτού είναι ο έλεγχος και οι άλλες υπηρεσίες διασφάλισης. Συγκεκριμένα, το Συμβούλιο έχει την εξουσία να εποπτεύει τον τρόπο λειτουργίας της ΔΟΛ σε ότι αφορά στη διαδικασία έκδοσης ελεγκτικών προτύπων και κανόνων, κανόνων δεοντολογίας και ανεξαρτησίας, κανόνων εκπαίδευσης και διαδικασιών διασφάλισης ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών (quality control). Το ίδιο συμβούλιο προβλέπεται να επιβλέπει το πρόγραμμα συμμόρφωσης των ινστιτούτων – μελών της ΔΟΛ με τους κανόνες της ΔΟΛ (Compliance Advisory Panel).

ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΩΝ (ΕΛΤΕ) ΚΑΙ Η ΠΡΩΤΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΔΙΕΘΝΩΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ.

Ο Υπουργός Οικονομίας και Οικονομικών κ. Ν. Χριστοδουλάκης, υπέγραψε το 2004 την απόφαση διορισμού του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΛΤΕ.

Η ΕΛΤΕ έχει σημαντικό ρόλο στην αύξηση της διαφάνειας στην αγορά και ιδιαίτερα στη βελτίωση της αξιοπιστίας των οικονομικών καταστάσεων των επιχειρήσεων. Πέραν από την εποπτεία που έχει στο Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών (ΣΟΕΛ), είναι υπεύθυνη για τον ποιοτικό έλεγχο του έργου των ορκωτών ελεγκτών, και ελέγχει την τήρηση μιας σειράς περιορισμών και ασυμβίβαστων που εισήχθησαν με τον νόμο **3148/5-6-2003** στο έργο των ορκωτών ελεγκτών.

Ο ποιοτικός έλεγχος του έργου των ελεγκτών εισάγεται για πρώτη φορά στην Ελλάδα. Ο τρόπος με τον οποίο αυτός εισάγεται αποτελεί καινοτομία και διασφαλίζει την ανεξαρτησία του ελέγχου του έργου των ορκωτών ελεγκτών. Το 10% των εισηγμένων στο ΧΑ επιχειρήσεων θα επιλέγεται με τυχαίο τρόπο κάθε χρόνο και θα ελέγχεται το έργο των ελεγκτών τους. Ο

ποιοτικός έλεγχος ξεκίνησε από τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις της χρήσης 1/1/2003-31/12/2003.

Ο κ. Χριστοδουλάκης έχει υπογράψει επίσης και την απόφαση για την πρώτη εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων. Σύμφωνα με αυτή, η πρώτη υποχρεωτική εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (ΔΛΠ) για τις εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αθηνών εταιρείες έγινε με τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις της περιόδου 1/1/2004 μέχρι 31/12/2004. εφόσον η διαχειριστική περίοδος λήγει την 31 Δεκεμβρίου, ή της περιόδου 1/7/2004 μέχρι 30/6/2005, εφόσον λήγει την 30 Ιουνίου.

Με αυτόν τον τρόπο, τα ΔΛΠ εφαρμόζονται υποχρεωτικά στην Ελλάδα ένα χρόνο πριν την υποχρεωτική εφαρμογή τους στα άλλα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η πρώτη εφαρμογή των ΔΛΠ έγινε σύμφωνα με το ΔΛΠ 1, το οποίο εξέδωσε η Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η εφαρμογή των ΔΛΠ στην Ελλάδα και την υπόλοιπη Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να θεωρείται βεβαία και γι' αυτό οι ελληνικές επιχειρήσεις πρέπει να προετοιμάζονται από νωρίς. Τα ΔΛΠ αυξάνουν τη διαφάνεια και τη συγκρισιμότητα των ελληνικών επιχειρήσεων και συμβάλλουν στην ανάπτυξη της ελληνικής κεφαλαιαγοράς.

A.I.O.A. (ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΟΡΚΩΤΩΝ ΛΟΓΙΣΤΩΝ)

a) Έννοιες επαγγελματικής δεοντολογίας του A.I.O.A.

Η συμπεριφορά, που ο Ορκωτός Λογιστής πρέπει να τηρεί, αναφέρονται σε πέντε ευρύτερες έννοιες:

Ανεξαρτησία, ακεραιότητα και αντικειμενικότητα

Ο Ορκωτός Λογιστής πρέπει να διατηρεί την ακεραιότητα και την αντικειμενικότητά του, όταν δε ασκεί τα επαγγελματικά του

καθήκοντα, πρέπει να είναι ανεξάρτητος από εκείνους που τους παρέχει τις υπηρεσίες του.

Επαγγελματική Ικανότης και τεχνικά πρότυπα

Ο Ορκωτός Λογιστής πρέπει να τηρεί τα τεχνικά πρότυπα του κλάδου και να επιδιώκει συνεχώς τη βελτίωση της επαγγελματικής του ικανότητας και της ποιότητας των υπηρεσιών του.

Ευθύνη προς τους πελάτες

Ο Ορκωτός Λογιστής πρέπει να είναι δίκαιος και ειλικρινής με τους πελάτες του και να τους υπηρετεί όσο καλύτερα μπορεί, δείχνοντας επαγγελματικό ενδιαφέρον για τα συμφέροντά τους και όντας συνεπής με τις ευθύνες του απέναντι του κοινού.

Ευθύνη προς τους συναδέλφους

Ο Ορκωτός Λογιστής πρέπει να συμπεριφέρεται κατά τρόπο που να προάγει τη συνεργασία και τις καλές σχέσεις μεταξύ των μελών του επαγγελματικού κλάδου.

Άλλες ευθύνες και επαγγελματική πρακτική

Ο Ορκωτός Λογιστής πρέπει να συμπεριφέρεται κατά τρόπον ώστε να προάγεται το επίπεδο του κλάδου και η ικανότητά του προς εξυπηρέτηση του κοινού. Οι παραπάνω Αρχές Δεοντολογίας αποτελούν ευρύτερες κατευθυντήριες γραμμές και όχι υποχρεωτικούς Κανόνες Συμπεριφοράς. Παρόλο που η παράβαση τους δεν έχει πειθαρχικές συνέπειες, αποτελούν το φιλοσοφικό θεμέλιο, πάνω στο οποίο στηρίζονται οι Κανόνες Συμπεριφοράς.

β)Κανόνες συμπεριφοράς του επαγγελματία λογιστή από τον "Κώδικα Επαγγελματικής Δεοντολογίας" του Α.Ι.Ο.Λ.

Κανόνας 101 Ανεξαρτησία

Τα μέλη του Ινστιτούτου ή οι εταιρείες στις οποίες είναι συνέταιροι, οι μέτοχοι, δεν μπορούν να εκφράζουν γνώμη επί των οικονομικών εκθέσεων μιας επιχειρήσεως, παρά μόνον αν τα ίδια και η εταιρεία τους είναι ανεξάρτητα από την επιχείρηση για την οποία θα γνωμοδοτήσουν.

Κανόνας 102 Ακεραιότητα και αντικειμενικότητα

Τα μέλη του Ινστιτούτου δεν επιτρέπεται να παραποιούν εν γνώσει τους τα γεγονότα και όταν ασκούν το επάγγελμα του ιδιώτη λογιστή, στο οποίο περιλαμβάνεται και η παροχή συμβουλών για φορολογικά ή διοικητικά θέματα, δεν επιτρέπεται να εξαρτούν την κρίση τους από άλλους. Σε φορολογικά θέματα τα μέλη του Ινστιτούτου μπορούν, σε περίπτωση αμφιβολίας, να δώσουν λύση υπέρ του πελάτη τους, εάν μπορούν να υποστηρίξουν εύλογα την άποψη τους.

Κανόνας 201 Επαγγελματική επάρκεια

Τα μέλη του Ινστιτούτου δεν επιτρέπεται να αναλάβουν εργασία, που λογικά σκεπτόμενα, δε θα μπορούσαν τα ίδια ή η εταιρεία τους να την εκτελέσουν με επαγγελματική επάρκεια.

Κανόνας 202 Πρότυπα ελεγκτικής

Τα μέλη του Ινστιτούτου, δεν πρέπει να επιτρέπουν να εμφανίζεται το όνομα τους σε οικονομικές εκθέσεις, κατά τρόπο που να φανερώνει ότι ενεργούν ως ανεξάρτητοι επαγγελματίες λογιστές, παρά μόνον εάν έχουν συμμορφωθεί με τα ισχύοντα, γενικώς

αποδεκτά πρότυπα ελεγκτικής, που διαμορφώνονται από το Ινστιτούτο. Οι Εγκύκλιοι (1) επί των Διαδικασιών Ελέγχου που εκδίδει η σχετική επιτροπή του Ινστιτούτου θεωρούνται, κατά την εφαρμογή του κανόνα αυτού, ως ερμηνείες των γενικώς αποδεκτών προτύπων ελεγκτικής και κάθε απόκλιση από αυτές πρέπει να αιτιολογείται.

Κανόνας 203 Αρχές λογιστικής

Τα μέλη του Ινστιτούτου δεν επιτρέπεται να γνωμοδοτήσουν, ότι μία οικονομική έκθεση έχει συνταχθεί σύμφωνα με τις γενικά αποδεκτές αρχές λογιστικής, εάν η έκθεση αυτή αποκλίνει από λογιστική αρχή καθιερωμένη από το αρμόδιο για αυτό το σκοπό όργανο του Συμβουλίου και αν η απόκλιση αυτή επηρεάζει ουσιαστικά την οικονομική έκθεση στο σύνολο της επιτρέπεται όμως να δώσουν τέτοια γνωμοδότηση αν μπορούν να δείξουν ότι λόγω εξαιρετικών συνθηκών, η διαφορετική εμφάνιση της οικονομικής εκθέσεως θα ήταν παραπλανητική. Σε τέτοιες περιπτώσεις, τα μέλη του Ινστιτούτου πρέπει να αναφέρουν στην έκθεση τους την παρατηρούμενη απόκλιση, την κατά προσέγγιση επίδραση της αποκλίσεως αυτής αν είναι δυνατό και τους λόγους για τους οποίους η τήρηση της παραβιασθείσας αρχής, θα οδηγούσε σε παραπλανητική εμφάνιση της οικονομικής εκθέσεως.

Κανόνας 204 Προβλέψεις

Τα μέλη του Ινστιτούτου δεν πρέπει να επιτρέπουν την χρησιμοποίηση του ονόματος τους σε οποιαδήποτε πρόβλεψη μελλοντικών συναλλαγών, κατά τρόπο που να δημιουργεί την πεποίθηση ότι δέχονται το πραγματοποιήσιμο της προβλέψεως.

Κανόνας 301 Εμπιστευτικές πληροφορίες του πελάτη

Τα μέλη του Ινστιτούτου δεν επιτρέπεται να αποκαλύψουν οποιαδήποτε εμπιστευτική πληροφορία που τους παρέχει ο πελάτης κατά την εκτέλεση της εργασίας τους, εκτός αν έχουν τη συναίνεση του πελάτη τους.

Ο κανόνας αυτός δεν πρέπει να θεωρηθεί:

- ❖ ότι απαλλάσσει τα μέλη του Ινστιτούτου από τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από τους κανόνες 202 και 203.
- ❖ ότι επηρεάζει κατά οποιοδήποτε τρόπο την υποχρέωση τους να καταθέσουν ως μάρτυρες είτε κατόπιν νομίμων εκδοθείσας κλητεύσεως είτε κατόπιν εντολής δικαστηρίου.
- ❖ ότι απαγορεύει την κριτική της επαγγελματικής πρακτικής των μελών του Ινστιτούτου, που ασκείται με την θέληση τους ως προς την ποιότητα της εργασίας τους με την άδεια του Ινστιτούτου και
- ❖ ότι απαγορεύει στα μέλη του Ινστιτούτου να απαντήσουν σε οποιαδήποτε έρευνα που διεξάγεται από το τμήμα επαγγελματικής δεοντολογίας ή από το Πειθαρχικό Συμβούλιο του Ινστιτούτου, από το νόμιμο ανακριτικό ή πειθαρχικό όργανο πολιτειακού συλλόγου ορκωτών λογιστών, ή βάσει πολιτειακής νομοθεσίας.

Τα μέλη του τμήματος επαγγελματικής δεοντολογίας και του Πειθαρχικού Συμβουλίου του Ινστιτούτου, καθώς και οι κριτικοί επαγγελματικής πρακτικής που ενεργούν με άδεια του Ινστιτούτου δεν επιτρέπεται να αποκαλύψουν οποιαδήποτε εμπιστευτική πληροφορία πελάτη που τους παρέχουν τα μέλη του Ινστιτούτου κατά την πειθαρχική διαδικασία ή οπωσδήποτε κατά την εκτέλεση των επίσημων καθηκόντων τους. Οπωσδήποτε η απαγόρευση αυτή

δεν περιορίζει την ανταλλαγή πληροφοριών με τα παραπάνω νόμιμα ανακριτικά ή πειθαρχικά όργανα.

Κανόνας 302 Αναλογικές αμοιβές

Δεν επιτρέπεται στα μέλη του Ινστιτούτου να προσφέρουν ή να παρέχουν τις επαγγελματικές τους υπηρεσίες με συμφωνία κατά την οποία αμοιβή θα δοθεί μόνον αν από την εργασία προκύψουν ορισμένες διαπιστώσεις ή επιτευχθούν ορισμένα αποτελέσματα, ή κατά την οποία η αμοιβή θα είναι κατά οποιοδήποτε τρόπο ανάλογη με τις διαπιστώσεις ή τα αποτελέσματα της εργασίας. Οποσδήποτε η αμοιβή των μελών του Ινστιτούτου μπορεί να κυμαίνεται ανάλογα, παραδείγματος χάριν, με την πολυπλοκότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών. Η αμοιβή δεν θεωρείται αναλογική αν ορίζεται από δικαστήριο ή άλλες δημόσιες αρχές ή προκειμένου για φορολογικές υποθέσεις, αν προσδιορίζεται βάσει των αποτελεσμάτων δικαστικής αποφάσεως ή αποφάσεως κρατικών υπηρεσιών.

Κανόνας 401 Σφετερισμός πελατών

Δεν επιτρέπεται σε ένα μέλος του Ινστιτούτου να προσπαθεί να παράσχει τις επαγγελματικές του υπηρεσίες σε πρόσωπο ή ομάδα προσώπων προς τα οποία ήδη παρέχει τις υπηρεσίες του άλλος επαγγελματίας λογιστής, αλλά:

1. Μπορεί, αν του ζητηθεί, να δώσει προσφορά για την παροχή υπηρεσιών ή και να παράσχει τις υπηρεσίες του. Οποσδήποτε, εάν ο πελάτης άλλου ανεξάρτητου επαγγελματία λογιστή που ήδη διενεργεί έλεγχο ζητήσει από μέλος του Ινστιτούτου να του παράσχει την επαγγελματική του συμβουλή σε θέματα λογιστικής ελεγκτικής έχοντας σχέση με την έκφραση γνώμης επί οικονομικών εκθέσεων, το μέλος του Ινστιτούτου πρέπει πρώτα να συμβουλευτεί τον άλλο λογιστή για να βεβαιωθεί ότι είναι ενήμερο όλων των διαθέσιμων σχετικών πληροφοριών.

2. Όταν ζητηθεί από μέλος του Ινστιτούτου να εκφράσει γνώμη επί συνδυαζόμενων ή ενοποιημένων οικονομικών εκθέσεων, στις οποίες περιλαμβάνονται και τα λογιστικά δεδομένα θυγατρικής επιχειρήσεως, υποκαταστήματος ή άλλου τμήματος που έχει ελεγχθεί από άλλον ανεξάρτητο επαγγελματία λογιστή, το μέλος μπορεί να ζητήσει να ελέγξει τα δεδομένα της θυγατρικής επιχειρήσεως, του παραρτήματος ή τμήματος, εφ' όσον αυτό κατά την κρίση του είναι αναγκαίο για την εγγυημένη έκφραση της γνώμης του.

Τα μέλη του Ινστιτούτου που αναλαμβάνουν να παράσχουν τις υπηρεσίες τους κατόπιν συστάσεως άλλου ανεξάρτητου επαγγελματία λογιστή, δεν επιτρέπεται να δεχθούν αίτημα του πελάτη για επέκταση της παροχής υπηρεσιών πέρα από την ορισμένη αρχική συμφωνία, αν προηγουμένως δεν γνωστοποιήσουνε την επέκταση αυτή στον λογιστή που έκανε την σύσταση δεν επιτρέπεται επίσης να προσπαθήσουν να επιτύχουν από τον πελάτη επέκταση της αρχικής συμφωνίας.

Κανόνας 402 Πρόταση για την απασχόληση υπαλλήλου

Δεν επιτρέπεται στα μέλη του Ινστιτούτου που ασκούν το επάγγελμα τους να προσφέρουν άμεσα ή έμμεσα απασχόληση σε υπάλληλο άλλου επαγγελματία λογιστή, είτε για λογαριασμό δικό τους, είτε για λογαριασμό πελάτη τους, χωρίς προηγουμένως να πληροφορήσουν για αυτό τον ήδη εργοδότη του υπαλλήλου. Ο κανόνας αυτός δεν ισχύει στις περιπτώσεις που ο υπάλληλος ζητάει απασχόληση από το μέλος με δική του πρωτοβουλία ή ανταποκρινόμενος σε δημοσιευμένη αγγελία.

Κανόνας 501 Δυσφημιστικές πράξεις

Τα μέλη του Ινστιτούτου δεν επιτρέπεται να ενεργούν πράξεις δυσφημιστικές για το επάγγελμα.

Κανόνας 502 Προσέλκυση πελατών και διαφήμιση

Τα μέλη του Ινστιτούτου δεν επιτρέπεται να προσπαθούν να προσελκύσουν πελάτες με απαγορευτικές μεθόδους. Η διαφήμιση είναι μέθοδος προσελκύσεως και απαγορεύεται.

Κανόνας 503 Προμήθειες

Δεν επιτρέπεται στα μέλη του Ινστιτούτου να πληρώνουν προμήθεια για την απόκτηση πελατείας, ούτε επιτρέπεται να δέχονται προμήθεια από πελάτες του, αν συστήσουν σε αυτούς τη χρησιμοποίηση προϊόντων ή υπηρεσιών άλλων προσώπων. Ο κανόνας αυτός δεν απαγορεύει την πληρωμή για την απόκτηση του δικαιώματος χρησιμοποίησης μιας λογιστικής μεθόδου, ή για την διαδοχή του γραφείου αποσυρομένου επαγγελματία λογιστή, ή για την πληρωμή αυτού του δικαιώματος διαδοχής στους κληρονόμους αποθανόντος επαγγελματία λογιστή.

Κανόνας 504 Ασχολίες ασυμβίβαστες με το επάγγελμα

Τα μέλη του Ινστιτούτου που ασκούν το επάγγελμα του (ιδιώτη) λογιστή απαγορεύεται να απασχολούνται συγχρόνως σε επιχειρήσεις ή άλλες εργασίες που περιορίζουν την αντικειμενικότητα τους κατά την άσκηση των καθηκόντων τους ή σε επιχειρήσεις ή άλλες εργασίες που τροφοδοτούν κατά κάποιον τρόπο το επάγγελμα τους.

Κανόνας 505 Τύπος και τίτλος της επαγγελματικής δραστηριότητας

Τα μέλη του Ινστιτούτου μπορούν να ασκούν το επάγγελμα του (ιδιώτη) λογιστή ως ιδιοκτήτες ή υπάλληλοι ατομικού γραφείου, προσωπικής εταιρείας ή επαγγελματικής μετοχικής εταιρείας της οποίας τα χαρακτηριστικά είναι σύμφωνα με τις αποφάσεις του Συμβουλίου.

Τα μέλη του Ινστιτούτου δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιούν ως τίτλο της επαγγελματικής τους δραστηριότητας φανταστικά ονόματα ή τίτλους που υποδηλώνουν ειδίκευση, ή παραπλανούν ως προς τον τύπο της επιχειρήσεως τους (αν πρόκειται δηλαδή για ατομική επιχείρηση, προσωπική εταιρεία ή μετοχική εταιρεία). Οπωσδήποτε όμως ο διάδοχος προσωπικής ή μετοχικής εταιρείας μπορεί να χρησιμοποιεί στον τίτλο της επιχειρήσεως το όνομα ενός ή περισσοτέρων πρώην συνεταιρών ή μετοχών. Επίσης ο επιζών συνεταιίρος ή ο απομένων μετά την αποχώρηση των άλλων δικαιούται να χρησιμοποιεί τον τίτλο της εταιρείας μέχρι δύο χρόνια αφότου έμεινε μόνος.

Ένα λογιστικό γραφείο δεν μπορεί να χρησιμοποιεί το χαρακτηρισμό «Μέλη του Αμερικάνικου Ινστιτούτου Ορκωτών Λογιστικών», παρά μόνον αν όλοι οι συνεταιίροι ή οι μέτοχοι της είναι μέλη του Ινστιτούτου.

ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΟΡΚΩΤΩΝ ΕΛΕΓΚΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΣΕ ΑΛΛΕΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΔΥΣΗΣ

Πριν από τη σύσταση του Σ.Ο.Ε.Λ οι ελεγκτές στην Ελλάδα, διορίζονταν και αμείβονταν από τη Διοίκηση της Εταιρείας, την οποίαν θα έλεγχαν. Γι' αυτό και υποτάσσονταν απόλυτα στη Διοίκηση της Εταιρείας. Δε μπορούσαν να γράψουν παρατήρηση στην έκθεσή τους, διότι γνώριζαν πολύ καλά ότι δε θα ξανά εκλέγονταν ελεγκτές.

Μετά όμως από τη σύσταση του Σ.Ο.Ε.Λ. τα πράγματα άλλαξαν και η πολιτεία έλαβε διάφορα βασικά μέτρα και θέσπισε αυστηρές προϋποθέσεις σύμφωνα με τις οποίες οι ορκωτοί ελεγκτές πρέπει ν' ασκούν το επάγγελμά τους ανεξάρτητα, ανεπίληπτα, η απευθείας συνεννόησή του με την ελεγχόμενη Εταιρεία για τον καθορισμό της

αμοιβής απαγορεύεται και κυρίως οι ορκωτοί ελεγκτές δεν θεωρούνται δημόσιοι υπάλληλοι αλλά ασκούν δημόσιο λειτούργημα.

Αντίθετα με την Ελλάδα, σε πολλές χώρες της Δύσης το επάγγελμα αυτό θεωρείται ελευθέριο (εμπορικό) και όχι δημόσιο λειτούργημα. Δηλαδή έχουν δημιουργηθεί σ' αυτές λίγες εμπορικές εταιρείες ελέγχου, των οποίων οι εταίροι (partners) είναι μερικά πρόσωπα (firma στην αγορά), όλοι οι άλλοι δε είναι υπάλληλοι των εταιρειών αυτών, στις οποίες παρέχουν εξαρτημένη εργασία. Αυτές οι εταιρείες μπορούν να τηρούν και να εφαρμόζουν τις βασικές αρχές αλλά πάντοτε είναι υποχρεωμένες να βλέπουν τον ελεγχόμενο σαν πελάτη τους.

Αυτή η μορφή οδήγησε τους ελεγκτές σε οικονομική εξάρτηση από τις ελεγχόμενες εταιρείες. Π.χ. η Αγγλία, η οποία θεωρείται πατρίδα του εξωτερικού ελέγχου, έχει πολύ μεγάλο πρόβλημα με τη μορφή αυτή.

Σημειωθήτω , ότι εισηγητές των μέτρων και τεχνικοί σύμβουλοι του Σ.Ο.Ε.Λ. ήταν Άγγλοι ορκωτοί λογιστές , οι οποίοι δεν εισηγήθηκαν αυτά που ίσχυαν στη χώρα τους , διότι γνώριζαν πολύ καλά τα μειονεκτήματα του ελευθέρου (εμπορικού) επαγγέλματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ:

 ΤΜΗΜΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ ΤΟΥ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ
ΠΡΕΒΕΖΑΣ:

 ΟΔΗΓΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

 ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΩΝ Τ.Ε.Ι

Τα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα αποτελούν μέρος της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης ,μαζί με τα Πανεπιστήμια και τα Πολυτεχνεία ,σύμφωνα με τον ιδρυτικό νόμο 1404/83.

Τα Τ.Ε.Ι²³ δημιουργήθηκαν για να καλύψουν ένα συγκεκριμένο κενό της Ελληνικής κοινωνίας-οικονομίας :

Την απουσία στελεχών για την δημόσια και ιδιωτική διοίκηση ,με ικανότητα άμεσης προσαρμογής στις ανάγκες της παράγωγης και της Τεχνολογίας .Η έλλειψη αυτή καθιστούσε επιτακτική ανάγκη την δημιουργία ,από την πολιτεία ,κατεύθυνσης στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, με πιο εφαρμοσμένο χαρακτήρα σπουδών ,σε σχέση με τον καθαρά θεωρητικό που παρέχουν τα Πανεπιστήμια .Τα Τ.Ε.Ι ήρθαν να αναπληρώσουν με τον καλύτερο τρόπο αυτό το κενό. Ο ισχυρισμός αυτός αποδεικνύεται σωστός ,από το γεγονός της αποδοχής που επιφυλάσσει η αγορά στους αποφοίτους αλλά και η κοινωνία στο σύνολο της .

Σε αυτό το σημείο πρέπει να αναφερθούμε στο πρώτο και σημαντικό βήμα που έγινε από τον Πρόεδρο παιδείας όσον αφορά στην ανατοποθέτηση των ΤΕΙ .Με αλλά λογία σήμερα η Τριτοβάθμια Εκπαίδευση ορίζεται ως μια ενιαία σε δυο διακριτούς ρόλους :

- Αυτόν του Πανεπιστημιακού.
- Και αυτόν του Τεχνολογικού.

---

²³ Το ΤΕΙ Πρέβεζας ιδρύθηκε το 1998 και περιλαμβάνει δυο τμήματα της σχολής διοίκησης κ οικονομίας (Σ.Δ.Ο.):

- ✓ Το τμήμα ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ
- ✓ Το τμήμα ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ

Πλέον μπορούμε σαν φοιτητές ΤΕΙ να διεκδικούμε και να συμμετέχουμε σε μεταπτυχιακά προγράμματα με όσες ευκαιρίες με αυτές των φοιτητών Πανεπιστημίων.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ:
ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ

➡ **ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ**

- ✓ Το περιεχόμενο σπουδών του ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ καλύπτει το γνωστικό αντικείμενο της ελεγκτικής και της Α ασφαλιστικής Επιστήμης , καθώς και τις εφαρμογές τους σε οργανισμούς τόσο στον ιδιωτικό όσο και στο δημόσιο τομέα .

Περιγραφή του πτυχιούχου του τμήματος:

Με την ολοκλήρωση των σπουδών του ,ο απόφοιτος του Τμήματος ανακηρύσσεται «ΠΤΥΧΙΟΥΧΟΣ ΕΛΕΓΚΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ», διαθέτει δε τις απαραίτητες επιστημονικές και τεχνολογικές γνώσεις και δεξιότητες για να μπορεί να δραστηριοποιηθεί επαγγελματικά σε όλους τους τομείς του γνωστικού αντικείμενου του τμήματος ,είτε ως στέλεχος Ελεγκτικών η Ασφαλιστικών Επιχειρήσεων, Οργανισμών και Υπηρεσιών του Ιδιωτικού και Δημόσιου τομέα, είτε ως αυτοαπασχολούμενος .

ΠΤΥΧΙΟ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ:ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΣΠΟΥΔΩΝ:8 ΕΞΑΜΗΝΑ

Το Πρόγραμμα Σπουδών του τμήματος Χρηματοοικονομικής και Ελεγκτικής έχει ως αποστολή να προάγει την μετάδοση των γνώσεων της χρηματοοικονομικής επιστήμης και της ελεγκτικής. Να

διεξάγει εφαρμοσμένη έρευνα και να παρέχει στους σπουδαστές τα απαραίτητα εφόδια που εξασφαλίζουν την επαγγελματική τους σταδιοδρομία.

1ο Εξάμηνο

Αρχές Διοίκησης Επιχειρήσεων, Αστικό Δίκαιο, Γενικά Μαθηματικά, Μικροοικονομική, Πληροφορική I, Χρηματοοικονομική Λογιστική I

2ο Εξάμηνο

Διοίκηση Προσωπικού, Εμπορικό Δίκαιο, Μακροοικονομική, Πληροφορική II, Χρηματοοικονομικά Μαθηματικά, Χρηματοοικονομική Λογιστική II

3ο Εξάμηνο

Αρχές Μάρκετινγκ, Ευρωπαϊκή Ένωση: Θεσμοί και Πολιτικές, Διοικητική Λογιστική I (Κοστολόγηση), Στατιστική Επιχειρήσεων, Το Ελληνικό Χρηματοπιστωτικό Σύστημα, Χρηματοοικονομική Λογιστική III

4ο Εξάμηνο

Αγορές Χρήματος και Κεφαλαίου, Ανάλυση Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων, Ασφαλιστική Ασφαλιστικά Προϊόντα, Διοίκηση Χρηματοπιστωτικών Υπηρεσιών, Διοικητική Λογιστική II (Λήψης Αποφάσεων και Ελέγχου), Χρηματοοικονομική Διοίκηση και Πολιτική I

5ο Εξάμηνο

Ασφάλειες Ζωής και Γενικές, Ασφαλιστικά Μαθηματικά ή Ποσοτική Ανάλυση στα Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα (ΕΥ), Ελεγκτική I, Θεσμικοί Επενδυτές, Αμοιβαία Κεφάλαια, Λογιστική Χρηματοπιστωτικών Ιδρυμάτων, Μάρκετινγκ Χρηματοπιστωτικών

Υπηρεσιών και Τεχνικές Πωλήσεων

6ο Εξάμηνο

Αγγλικά Ειδικότητας, Ελεγκτική ΙΙ, Εσωτερικός Έλεγχος, Φορολογία, Χρηματοοικονομική Διοίκηση και Πολιτική ΙΙ

7ο Εξάμηνο

Διαχείριση Θησαυροφυλακίου, Αντασφάλιση ή Ασφαλιστικό Δίκαιο (ΕΥ), Θεωρία Χαρτοφυλακίου και Διοίκηση Χρηματοοικονομικού Κινδύνου, Πληροφοριακά Συστήματα Διοίκησης Χρηματοπιστωτικών Ιδρυμάτων, Σεμινάριο Τελειοφοίτων

8ο Εξάμηνο

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ, ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ(ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΤΥΧΙΟΥΧΟΥΣ ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ)

Τα στοιχεία, προέρχονται από την έρευνα των Π. Τσακλόγλου, Ι. Χολέζα και Θ. Μητράκου, με αντικείμενο τους "Προσδιοριστικούς παράγοντες της πιθανότητας Ανεργίας και του ύψους των Μισθών των Αποφοίτων Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης", που έγινε στο πλαίσιο της Μελέτης για τη Σύνδεση Εκπ/σης και Απασχόλησης, της Πρωτοβουλίας. Τα παρακάτω, που προέκυψαν από την ανάλυση των δεδομένων των Ερευνών Εργατικού Δυναμικού της ΕΣΥΕ της περιόδου 2004-2007, αφορούν τους πτυχιούχους της Επιστημονικής Περιοχής στην οποία κατατάσσεται το συγκεκριμένο Πρόγραμμα Σπουδών:

Τα παρακάτω ποσοστά απασχόλησης, αποτελούν ενδείξεις της αγοράς εργασίας στην Ελλάδα τα έτη 2005 και 2006, για την απασχόληση των πτυχιούχων στην Επιστημονική Περιοχή που ανήκει το συγκεκριμένο πτυχίο. Αντανακλούν, ως ένα βαθμό, τη «διδεισδυτικότητα» των πτυχίων της συγκεκριμένης Επιστημονικής Περιοχής στην αγορά εργασίας.

Με βάση τα δεδομένα έρευνας σε 200 επιχειρήσεις και 500 εργαζόμενους (από το ΙΟΒΕ για λογαριασμό της Πρωτοβουλίας, 2006) προκύπτουν:

- **Κατηγορίες Κλάδων της Οικονομίας** (που απασχολούν, κατά προτεραιότητα, πτυχιούχους της συγκεκριμένης Επιστημονικής Περιοχής):
Έντασης Τεχνολογίας (28,87%), Έντασης Ανθρώπινου Κεφαλαίου (28,64%), Έντασης Ανθρώπινου Κεφαλαίου-Κεφαλαίου (22,07%), Έντασης Εργασίας - Κεφαλαίου (15,02%), Έντασης Εργασίας (5,4%)
- **Τμήματα/Διευθύνσεις** (στην επιχείρηση/οργανισμό που απασχολούν, κατά προτεραιότητα, πτυχιούχους της συγκεκριμένης Επιστημονικής Περιοχής):
Οικονομικές υπηρεσίες (28,77%), Γενική Δ/νση-Διοίκηση (20,78%), Ανθρώπινοι πόροι (14,16%), Marketing και Πωλήσεις (13,24%), Εξυπηρέτηση/Υποστήριξη πελατών (9,13%), Εφοδιασμός και Προμήθειες (7,76%), Πληροφοριακά συστήματα-Μηχανογράφηση (3,2%), Παραγωγή (2,51%), Έρευνα και Ανάπτυξη (0,46 %)

- **Χρόνος Εύρεσης Πρώτης Εργασίας:**

Βρήκε αμέσως δουλειά (58,7 %)

1-12 μήνες (35,7%)

12-24 μήνες (3%)

24-36 μήνες (2,6%)

ΤΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ

Το Τμήμα Χρηματοοικονομικής και Ελεγκτικής Πρέβεζας επιδιώκει μέσα από την καθημερινή εφαρμογή του προγράμματος σπουδών, να παράγει και να μεταδίδει επιστημονικές γνώσεις στους σπουδαστές γύρω από τη Χρηματοοικονομική επιστήμη και Ελεγκτική. Διεξάγει έρευνες και προσπαθεί να παρέχει τα απαραίτητα εφόδια στους σπουδαστές του για την μετέπειτα επαγγελματική τους σταδιοδρομία.

Οι σπουδές διαρκούν 8 εξάμηνα. Σε αυτά περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων θεωρητικά και εργαστηριακά μαθήματα, προφορικές παρουσιάσεις, γραπτές εργασίες και άλλα που ενδιαφέρουν την Ελληνική και Διεθνή Επιχειρηματικότητα.

Επίσης απαιτείται παράδοση πτυχιακής εργασίας από τους σπουδαστές και εξάμηνη πρακτική άσκηση.

Επαγγελματικά δικαιώματα των πτυχιούχων του Τμήματος Χρηματοοικονομικής και Ελεγκτικής σύμφωνα με Προεδρικό διάταγμα στις 28/08/2006, όπως καταγράφονται στο 1^ο τεύχος του ΦΕΚ 184 της 5/9/2006:

- 2132 Άρθρο 5

1.Οι πτυχιούχοι του Τμήματος Χρηματοοικονομικής και Ελεγκτικής των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Τ.Ε.Ι.), με βάση τις εξειδικευμένες τεχνολογικές και θεωρητικές γνώσεις τους, δύνανται να απασχολούνται ως στελέχη επιχειρήσεων και οργανισμών σε όλο το φάσμα δραστηριοτήτων που έχουν σχέση με τη λογιστική – ελεγκτική και χρηματοοικονομική διοίκηση στον ιδιωτικό και στο δημόσιο τομέα. Οι εν λόγω πτυχιούχοι, είτε αυτοδύναμα είτε σε συνεργασία με άλλους επιστήμονες, μπορούν να απασχολούνται σε έρευνες και μελέτες σε θέματα χρηματοοικονομικής. Στα πλαίσια της άσκησης του επαγγέλματος τους, οι παραπάνω αναφερόμενοι πτυχιούχοι μπορούν να ασκήσουν τις παρακάτω επαγγελματικές δραστηριότητες:

α) Εκπόνηση χρηματοοικονομικών μελετών και παροχή χρηματοοικονομικών συμβουλών.

β) Σύνταξη και ανάλυση ισολογισμών και λοιπών οικονομικών και χρηματοοικονομικών καταστάσεων και αναφορών.

γ) Διενέργεια οικονομικών και διαχειριστικών ελέγχων σε επιχειρήσεις και οργανισμούς ως οικονομικοί ελεγκτές – λογιστές, σύμφωνα με την εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία.

2.Οι πτυχιούχοι του παραπάνω Τμήματος δύνανται να ασκούν το επάγγελμα του λογιστή – φοροτεχνικού σύμφωνα με την εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία.

3.Οι πτυχιούχοι του Τμήματος μπορούν να απασχολούνται σε όλες τις βαθμίδες της Εκπαίδευσης, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

4.Οι πτυχιούχοι του Τμήματος μπορούν να διορίζονται στο δημόσιο και να εξελίσσονται στις βαθμίδες ιεραρχίας, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

5.Οι πτυχιούχοι του Τμήματος με την απόκτηση του πτυχίου τους, ασκούν το επάγγελμα στο πλαίσιο των παραπάνω επαγγελματικών δικαιωμάτων.

- 2134 Άρθρο 9

1.Η ισχύς του Προεδρικού Διατάγματος αρχίζει από τη δημοσίευση του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

2.Στον Υφυπουργό Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων αναθέτουμε τη δημοσίευση και εκτέλεση του παρόντος διατάγματος.

Αθήνα 28 Αυγούστου 2006

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΚΑΡΟΛΟΣ ΓΡ. ΠΑΠΟΥΛΙΑΣ

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Σε όλες τις εποχές από τα πανάρχαια χρόνια μέχρι σήμερα βλέπουμε ότι η ελεγκτική παίζει μεγάλο ρόλο στη ζωή των ανθρώπων.

Επειδή η κάθε εποχή είναι διαφορετική από την άλλη, το επάγγελμα του ελεγκτή βρίσκεται συνέχεια σε ραγδαία εξέλιξη. Καλείται να αντιμετωπίζει νέους στόχους, νέα προβλήματα και να κρατάει το προφίλ που καθορίζουν οι νόμοι της κάθε εποχής και να ακολουθεί πιστά όλους τους κανόνες της ελεγκτικής. Οι ευθύνες του είναι πολύ μεγάλες έναντι τρίτων γι' αυτό και πρέπει να εξασκεί το επάγγελμα του κυρίως ανεξάρτητα, αντικειμενικά, με διαφάνεια και υπευθυνότητα και να τηρεί απόλυτα εχεμύθεια περί των όσων λαμβάνει γνώση κατά την άσκηση των καθηκόντων του.

Εκτός αυτών πρέπει να είναι πρόσωπα με αυξημένα επαγγελματικά προσόντα και να ακολουθούν τη διά βίου εκπαίδευση, διότι συνεχώς έχουμε καινούριες επιχειρηματικές πρακτικές, καινούρια συστήματα πληροφοριών, αλλαγές αποφάσεων της Εκτελεστικής Επιτροπής Προτύπων Ελεγκτικής, αλλαγές φορολογικών νόμων και τα λοιπά.

Ο έλεγχος είναι απαραίτητο συμπλήρωμα οποιασδήποτε οικονομικής διαχείρισης ξένης περιουσίας. Επειδή ο άνθρωπος γεννιέται μαζί με τις ατέλειες και τις αδυναμίες του και η εξέλιξη ης επιστήμης, του πολιτισμού και γενικά οι κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες διαβίωσης επηρεάζουν σε κάποιο βαθμό θετικά ή αρνητικά αυτές χωρίς να τις εξαφανίζουν, η μοναδική λύση που απομένει είναι η καταπολέμησή τους. Αυτή επιτυγχάνεται με την οργάνωση σε κάθε οικονομική διαχείριση ξένης περιουσίας, ουσιαστικού και ανεξάρτητου ελέγχου. Είναι δηλ. ένα είδος ασφάλισης κατά των λαθών, της ανειλικρίνειας, της κλοπής και της απάτης.

Ο έλεγχος αυτός αποτελεί το σοβαρότερο και αποτελεσματικότερο μέσο προστασίας των κεφαλαίων του κοινωνικού συνόλου, που διαχειρίζονται οι επιχειρήσεις δια των οργάνων τους με αποτέλεσμα και την περιφρούρηση της βιωσιμότητας της επιχείρησης.

Οι ελεγκτές που διενεργούν τον έλεγχο, διαδραματίζουν πρωτεύοντα και αποφασιστικό ρόλο στην εξασφάλιση της υγιεινής λειτουργίας των επιχειρήσεων και γενικά των οικονομικών μονάδων, οι οποίες αποτελούν τα κύτταρα της κοινωνικής οικονομίας.

Γί αυτό, όπως αναφέραμε και πιο πάνω, οι ελεγκτές πρέπει να είναι πρόσωπα με ανεπίληπτο ήθος, με άρτια επιστημονική κατάρτιση, εξειδικευμένη πείρα, να ασκούν το έργο τους με απόλυτα κατοχυρωμένη επαγγελματική ανεξαρτησία, υπεύθυνα, αντικειμενικά και ανεπηρέαστα, σύμφωνα με τις παραδεγμένες αρχές της ελεγκτικής.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Ελεγκτική – Πανεπιστημιακές παραδόσεις, Άγγελος Α. Τσακλάνος,Κυριακίδης, 1987
- Εισαγωγή στην Ελεγκτική, Αντώνης Α. Παπάς (αναπλ. Καθηγητής του Οικ. Πανεπιστημίου Αθηνών ΑΣΟΕΕ)
- Ελεγκτική, Walter B. Meigs, E. John Larsen, Robert F. Meigs (Μετάφραση Διαμαντόπουλος, Ταλαρούγκας / Αθήνα 1978 και νέα έκδοση Αθήνα 1984
- Ελεγκτική, Mattigly, eslie A/1963/τεχν. 371 S Σχήμα 80
- Γενικές Αρχές Ελεγκτικής (Εισαγωγή στη θεωρία και πρακτική), θεόδωρος Γ. Γρηγοράκος, Πρόεδρος Επιστημονικού Συμβουλίου ΣΟΕΛ, Τεχνικός Σύμβουλος ΣΟΛ Α.Ε. , τ. ορκωτός Λογιστής και αντιπρόεδρος ΕΣΥΛ, Πτυχιούχος Λ.Σ.Ο.Ε.Ε. και Νομικής / Έκδοση 2^η, Απρίλιος 2006.
- Ελεγκτική, Άγγελος Α. Τσακλάνος,Κυριακίδης, 2005
- Ελεγκτική και εσωτερικός έλεγχος : μια συστηματική προσέγγιση εννοιών, αρχών και προτύπων,υπο Καρατζής ,Χρήστος Ι. Business Plus 2006.
- Εισαγωγή στην ελεγκτική , υπο Παπάς, Αντώνης Α., Γ. Μπένου, 1999.
- Ελληνικά ελεγκτικά πρότυπα και επαγγελματική δεοντολογία = hellenic auditing standards and professional ethics υπο Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών. ΣΟΕ, 1999.
- Εισαγωγή στην Ελεγκτική , υπο Παπάς, Αντώνης Α. Ευγ. Μπένος, 1999

- Ελεγκτική : Θεωρία και πρακτική , υπο *Κάντζος, Κωνσταντίνος*.
Σταμούλης, 1995.
- Γενικός οδηγός προγράμματος ελέγχου , υπο *Πρωτοψάλτης*,
Νικόλαος Γ. ΣΟΛ, 1998, 2001.
- Σύγχρονη ελεγκτική : εσωτερικός έλεγχος , υπο *Μπαλής, Θεοχάρης*.
Σταμούλης, 2001.
- Σύγχρονες προσεγγίσεις ελεγκτικής για : την ουσιαστικότητα, τον
κίνδυνο, την δειγματοληψία, την ελεγκτική μαρτυρία και την
τεκμηρίωση , υπο *Γεροντάκη, Αικατερίνη Δ., Πανεπιστήμιο Πειραιώς*.
Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων. Πανεπιστήμιο
Πειραιώς, 2006.
- Ο Ελεγκτής και ο σύμβουλος της επιχειρήσεως , υπο *Launois, S.*
Πάμισος, c1978.
- Ο σύγχρονος εσωτερικός έλεγχος (Internal Audit) στις επιχειρήσεις
- οργανισμούς και η πρακτική εφαρμογή του , υπο *Παπαστάθης*,
Παντελής Σ. [χ.ό.], 2003.
- Αρχές και Μέθοδοι Ελεγκτικής ΕΚΔΟΣΗ 3^η ,υπο Βασίλειος Ι.
Λουμιωτης Ορκωτός Ελεγκτής - λογιστής μέλος ΣΟΛ ΑΕ
,Αθήνα 2007
- Μηχανές αναζήτησης internet { Google }
- www.Soel.gr
- www.heal-link.gr διαδικτυακές βιβλιοθήκες
- www.openarchives.gr διαδικτυακές βιβλιοθήκες

- www.lib.unipi.gr **ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΠΑΝ. ΠΕΙΡΑΙΩΣ**
- www.nlg.gr **ΕΘΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΑΘΗΝΩΝ**
- www.teiep.gr **ΤΕΙ Πρέβεζας**